

GMINNY PROGRAM
REWITALIZACJI
DLA GMINY ZAKRZÓWEK
NA LATA 2023-2030

Spis treści

WPROWADZENIE	4
Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	5
1. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	6
1.1. Powiązania z dokumentami na poziomie krajowym i regionalnym	6
1.2. Powiązania z dokumentami na poziomie ponadlokalnym i lokalnym	11
2. Diagnoza gminy i określenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji w gminie	15
2.1. Potrzeby rozwojowe i potencjał Gminy Zakrzówek	15
2.2. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego	16
2.2.1. Wyróżnione obszary porównawcze	17
2.2.2. Dobór wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej.....	19
2.3. Wynik diagnozy – sfera społeczna.....	22
2.4. Podsumowanie diagnozy.....	41
2.5. Wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji	43
3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji.....	48
3.1. Obszar Rewitalizacji Zakrzówek	49
3.2. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wynikająca z konsultacji społecznych.....	57
3.3. Potencjały obszaru rewitalizacji i ich wzajemne powiązania	61
3.4. Obszar rewitalizacji – tereny zalewowe	65
4. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	67
5. Cele i kierunki działań w ramach procesu rewitalizacji	68
6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	72
6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	72
6.2. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	91
7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz podmiotami i ich działaniami realizowanymi na obszarze rewitalizacji	91
7.1. Komplementarność przestrzenna	92
7.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	98
7.3. Komplementarność międzyokresowa	98
7.4. Komplementarność źródeł finansowania	99
7.5. Podsumowanie komplementarności	101
8. Zarządzanie wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji	102
8.1. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz harmonogram ich wdrażania.....	102
8.2. System zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji.....	103

8.3. Koszty zarządzania realizacją Programu	105
9. System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania modyfikacji do Gminnego Programu Rewitalizacji.....	105
9.1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR.....	105
9.2. Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR	113
9.3. Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	114
9.4. Aktualizacja GPR.....	114
10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji.....	115
10.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji	116
10.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji	125
11. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	128
12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	130
12.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	130
12.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	130
12.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	130
12.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.....	130
13. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	131
Spis tabel:.....	133
Spis map:.....	134

WPROWADZENIE

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji pod pojęciem rewitalizacji należy rozumieć: „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez działania kompleksowe (...) integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji”.

Takimi zasadami kierowano się również opracowując Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek 2023-2030.

Program został przygotowany i opracowany zgodnie z wymogami określonymi w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. W rozdziale pierwszym opisano powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Część druga Programu ma charakter diagnostyczny i opiera się na streszczeniu sytuacji społecznej gminy, a także sytuacji w innych sferach wymienionych w ustawie. Następnie przeprowadzono szczegółową analizę sytuacji, pozwalającą na określenie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji – poszczególne dane analizowano już na poziomie wyodrębnionych miejscowości wiejskich gminy objętych Obszarem Rewitalizacji. Część trzecia ma charakter projektowy i odnosi się do kształtu procesu rewitalizacji w gminie. Przede wszystkim wskazano wizję obszarów rewitalizacji po przeprowadzeniu tego procesu, a także cele i kierunki działań.

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zgłoszone przez podmioty z terenu gminy zostały uporządkowane w ramach dwóch list – przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających.

Następnie opisano mechanizmy zapewnienia komplementarności tych przedsięwzięć. Ostatnim elementem tej części był opis procesu partycypacji społecznej, który przeprowadzono na etapie opracowywania dokumentu, jak również zaproponowano możliwe formy włączania lokalnej społeczności na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Chodzi o utrzymanie zainteresowania mieszkańców realizowanymi przedsięwzięciami, bowiem bez współpracy z lokalną społecznością nie uda się osiągnąć pozytywnych efektów, zwłaszcza w wymiarze społecznym.

Ostatnia część dokumentu odnosi się do zarządzania wdrażaniem procesu Rewitalizacji. W sposób zbiorczy przedstawiono tu szacunkowe ramy finansowe zaproponowanych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych, a także harmonogram ich realizacji. Następnie opisano system zarządzania realizacją Programu, monitoringu, oceny skuteczności oraz wprowadzania zmian do niniejszego dokumentu. GPR spełnia wymogi uspołecznienia wynikające z rozdz. 2 ustawy o rewitalizacji – procedury konsultacyjne prowadzono na każdym etapie prac, zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 ww. ustawy.

Jednocześnie GPR wpisuje się w wymogi sformułowane względem strategii terytorialnych, o których mowa w art. 29 ust. 1 rozporządzenia ogólnego dla polityki spójności na lata 2021-2027 oraz art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021- 2027 (tzw. ustawa wdrożeniowa).

Spełnienie przez GPR wymogów uwarunkowań polityki spójności UE umożliwia ubieganie się o dofinansowanie na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Zapisy GPR uwzględniają także wymogi wynikające z „Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”, które formułują specyficzne cechy programów rewitalizacji, konieczne do wypracowania w nowych dokumentach.

Struktura GPR zawiera w sobie zarówno elementy obligatoryjne wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, jak i zagadnienia wymagane od strategii Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT), o których mowa w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej.

Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez **interesariuszy** (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Obszar może zostać wskazany jako **obszar zdegradowany**, jeśli znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- ✓ **gospodarczych** (w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw),
- ✓ **środowiskowych** (w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- ✓ **przestrzenno-funkcjonalnych** (w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych),
- ✓ **technicznych** (w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów),

Natomiast **interesariuszami rewitalizacji** są w szczególności:

art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz pozostali mieszkańcy gminy,
- właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,
- podmioty prowadzące na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki organizacyjne Miasta Ostrów Lubelski,
- organy władzy publicznej,
- podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa,

oraz art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej, w tym:

- partnerzy społeczno-gospodarczy,
- podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,

- podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw
- podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji.

Definicja rewitalizacji podkreśla kilka istotnych zagadnień i wyzwań związanych z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego. Po pierwsze proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą. Po drugie, proces rewitalizacji powinien być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze gminy, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów. Ostateczny wybór obszarów do rewitalizacji powinien być wyborem najefektywniejszej ścieżki działań, w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy.

Po trzecie, istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy.

Program Rewitalizacji

- ✓ inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.
- ✓ Gminny Program Rewitalizacji, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 poz. 485).

1. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek 2023-2030 został poddany analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi w skali makro i mikro. Zwrócić uwagę, należy na to, iż proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju.

1.1. Powiązania z dokumentami na poziomie krajowym i regionalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym:
1. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r.

Cele i zadania:

- ✓ Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
- ✓ Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
- ✓ Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy
- ✓ Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
- ✓ Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe
- ✓ Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania
- ✓ Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
- ✓ Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli
- ✓ Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne- dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw
- ✓ Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego
- ✓ Cyfrowe państwo usługowe
- ✓ Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne
- ✓ Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe

Gminny Program Rewitalizacji jest spójny z celem głównym i celami strategicznymi Strategii, poprzez planowe interwencje w zakresie rozwoju kapitału społecznego, w tym zwiększenia poziomu partycypacji społecznej. Wyznaczone cele rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek wpisują się we wszystkie wyżej przytoczone cele. Prowadzą one do zwiększenia konkurencyjności obszaru poprzez określenie jego funkcji gospodarczej opartej na rozwijających się specjalizacjach, przy wykorzystaniu występujących lokalnych zasobach. Ponadto poprzez integrację działań, cele wpływają na zwiększenie spójności terytorialnej w układzie regionalnym i krajowym, w szczególności zapewniając możliwość trwałego rozwoju ekonomicznego na terenach marginalizowanych.

2. Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- ✓ rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji
- ✓ rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej
- ✓ rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną

Minimalizacja występowania zjawiska wykluczenia społecznego stanowi jedno z głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek 2023-2030. Celem przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest wspieranie włączenia społecznego, integracji i aktywizacji oraz ograniczenie

występowania problemów społecznych, w tym ubóstwa i bezrobocia.

3. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności

Dokument ten, określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Jego założeniem jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju.

Cele i zadania:

Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki:

- ✓ Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji
- ✓ Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym
- ✓ Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki
- ✓ Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki
- ✓ Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”
- ✓ Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
- ✓ Równoważenia potencjałów rozwojowych regionów:
- ✓ Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
- ✓ Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach
- ✓ Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego
- ✓ Efektywność i sprawność państwa:
- ✓ Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej
- ✓ Wzrost społecznego kapitału rozwoju

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030 zakłada zapewnienie rozwoju poprzez wzmacnianie i wspieranie istniejącego kapitału oraz wykorzystywanie potencjałów obszaru rewitalizacji.

4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) jest dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. i jest on w pełni komplementarny do zapisów SOR w wymiarze terytorialnym.

KSRR przewiduje realizację trzech głównych celów:

- Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
- Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk publicznych.

W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, Gminny Program Rewitalizacji Gminy Zakrzówek na lata 2023–2030 wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi:

- 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych;
- 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;
- 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego;
- 2.2. Wsparcie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym;
- 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym;

▪ 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

Samo opracowanie i wdrażanie zapisów GPR jest już spójne z założeniami KSRR 2030, w myśl celu 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych. Rewitalizacja jako proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, wykorzystywana jest do zapewnienia spójności terytorialnej i wyrównywania szans obszarów borykających się z problemami rozwojowymi. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają na celu ograniczenie występowania zjawiska wykluczenia społecznego oraz niwelowanie nierówności pomiędzy obszarem rewitalizacji a innymi częściami gminy w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym:

1. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Cel strategiczny 2: Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych

Cele operacyjne:

- ✓ Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej
- ✓ Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych)
- ✓ Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
- ✓ Ochrona walorów środowiska

Cel strategiczny 3: Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu

Cele operacyjne:

- ✓ Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii
- ✓ Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw
- ✓ Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej
- ✓ Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu

Cel strategiczny 4: Wzmacnianie kapitału społecznego

Cele operacyjne:

- ✓ Rozwijanie kapitału ludzkiego
- ✓ Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych
- ✓ Włączenie i integracja społeczna
- ✓ Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej
- ✓ Bezpieczeństwo publiczne
- ✓ Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Wśród założeń Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030 znajduje się wyrównywanie potencjałów społecznych, gospodarczych czy infrastrukturalnych pomiędzy obszarem rewitalizacji a innymi terenami gminy oraz wzrost kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców dotkniętych zjawiskiem wykluczenia społecznego. Wpłynie to na podniesienie poziomu spójności całego województwa, jako składowej większej liczby poszczególnych części, w aspektach związanych z gospodarką, zatrudnieniem oraz jakością życia mieszkańców.

2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

Cele i zasady zagospodarowania przestrzennego:

Osadnictwo i infrastruktura społeczna

Cele szczegółowe:

- ✓ Poprawa dostępu do usług publicznych i infrastruktury społecznej.

- ✓ Rozwój usług i sieci ośrodków pomocy społecznej wynikającej z rosnącej liczby seniorów

Środowisko przyrodnicze

Cele szczegółowe:

- ✓ Harmonijne zagospodarowanie przestrzeni krajobrazowej
- ✓ Utrzymanie walorów obszarów wyróżniających się szczególnymi cechami przyrodniczymi i krajobrazowymi
- ✓ Przywrócenie walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarom zdegradowanym i o zniekształconych stosunkach ekologicznych.

Środowisko kulturowe

Cele szczegółowe:

- ✓ Identyfikacja, zachowanie i ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego oraz różnorodności krajobrazu kulturowego.
- ✓ Zachowanie przed zatarciem specyfiki kulturowej ukształtowanych historycznie struktur przestrzennych.
- ✓ Zachowanie i wzbogacanie zasobów dóbr kultury współczesnej.
- ✓ Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego

Gospodarka

Cele szczegółowe:

- ✓ Rozwój potencjału społeczno-ekonomicznego węzłów i ośrodków gospodarczych.
- ✓ Wykorzystywanie endogenicznych potencjałów i rozwój specjalizacji regionalnych.
- ✓ Zrównoważone wykorzystanie potencjałów rozwojowych tkwiących w zagospodarowaniu przestrzennym i zasobach naturalnych przestrzeni województwa.
- ✓ Dywersyfikacja działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.
- ✓ Zwiększenie konkurencyjności gospodarki rybackiej opartej na wysokiej jakości produktach akwakultury.
- ✓ Rozwój infrastruktury turystycznej.
- ✓ Zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej obszarów i terenów rekreacyjnych.
- ✓ Wzmocnienie oferty zatrudnienia i usług (publicznych i komercyjnych) w miastach z uwzględnieniem potrzeb obsługi okolicznych terenów wiejskich

Realizacja założeń GPR przyczyni się do realizacji ww. zamysłów poprzez realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu m.in. kształtowanie przestrzeni publicznej oraz podnoszenie poziomu jakości życia mieszkańców przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów.

3. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA LUBELSKIEGO 2021-2027

W związku z założeniami strategicznymi oraz w odpowiedzi na wyzwania, za cel główny Programu przyjęto: Wzmocnienie i efektywne wykorzystanie gospodarczych i społecznych potencjałów regionu, sprzyjające zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa lubelskiego, ukierunkowanemu na wysoką jakość życia i bezpieczeństwo jego mieszkańców.

Zostanie on osiągnięty przez interwencje w ramach 11 Priorytetów obejmujących 5 CP pakietu legislacyjnego UE.

Priorytet XI Rozwój zrównoważony terytorialnie

2.1.11.1. Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach wiejskich.

Opis interwencji - rodzaje planowanych działań, typów projektów:

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych realizowana na podstawie GPR - Inwestycje będą

obejmowały kompleksowe działania mające na celu przeciwdziałanie degradacji przestrzeni zurbanizowanej i zjawiskom kryzysowym, pobudzanie rozwoju i zmian jakościowych poprzez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej. Inwestycje te będą obejmowały m.in. adaptację budynków do celów społecznych, kulturalnych, itp. wraz z możliwością zagospodarowania terenu funkcjonalnie związanego z obiektem, uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni na cele publiczne, kulturalne, turystyczne, itp., dostosowanie przestrzeni publicznych do nowych funkcji, wsparcie infrastrukturalne przedsiębiorstw społecznych.

Przedstawione zestawienie wskazuje na silne powiązanie pomiędzy celami strategicznymi Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zakrzówek 2023-2030 a krajowymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi. W wielu przytoczonych dokumentach odnaleźć można priorytety i cele strategiczne związane poprawą dostępu do usług publicznych i infrastruktury społecznej, rozwojem i efektywnym wykorzystaniem potencjału kulturowego oraz wykorzystywaniem endogenicznych potencjałów i rozwojem specjalizacji regionalnych. W kierunkach działań zaproponowanych w GPR znajdują się odpowiednie zapisy mające za zadanie realizację tego celu.

1.2. Powiązania z dokumentami na poziomie ponadlokalnym i lokalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie ponadlokalnym:

1. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego "Razem dla rozwoju"

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego obszaru obejmującego Miasto Kraśnik, Gminę Kraśnik, Gminę Anopol, Gminę Dzierzkowice, Gminę Gościeradów, Gminę Trzydnik Duży, Gminę Urzędów, Gminę Wilkołaz, Gminę Zakrzówek na lata 2023-2027, z perspektywą do 2035 roku

Obszar strategiczny: Środowisko jest szczególnie istotny z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju gmin w ramach współpracy ponadlokalnej.

Przykładowe kierunki działań w niniejszym obszarze strategicznym to m.in.: wsparcie rozwoju systemów OZE, rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej, termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, wsparcie rozwoju zielono-niebieskiej infrastruktury poprawiającej odporność na zmiany klimatu, edukacja ekologiczna.

Obszar strategiczny: Przestrzeń

Przykładowe kierunki działań w niniejszym obszarze strategicznym to m.in.: zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni na cele turystyki, rekreacji i wypoczynku oraz rozwoju przedsiębiorczości usługowej, wzbogacenie oferty turystycznej poprzez wyeksponowanie w ofercie walorów przyrodniczych, kulturowych (zabytki, wydarzenia kulturalne) oraz rekreacyjnych wraz z towarzyszącymi inwestycjami w tym zakresie (np. renowacja zabytków, tworzenie ścieżek dydaktycznych na obszarach chronionych, rozbudowa infrastruktury kultury, itp.), rewitalizacja obszarów i obiektów zdegradowanych, poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznych, zagospodarowanie nowych przestrzeni na cele rekreacyjno-turystyczne, zagospodarowanie istniejących terenów rekreacyjnych.

Obszar strategiczny: Gospodarka

Przykładowe kierunki działań w niniejszym obszarze strategicznym to m.in.: stworzenie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i wysoka jakość obsługi przedsiębiorców, stworzenie warunków opieki nad dziećmi osób powracających na rynek pracy (punkty przedszkolne, kluby dziecięce, przedszkola), realizacja dodatkowych zajęć edukacyjnych, system praktyk

w przedsiębiorstwach strategicznych sektorów.

Obszar strategiczny: Społeczeństwo

Przykładowe kierunki działań w niniejszym obszarze strategicznym to m.in.: aktywizacja mieszkańców, wsparcie instytucji kultury, współpraca z instytucjami rynku pracy oraz przedsiębiorstwami mająca na celu aktywizację grup zagrożonych wykluczeniem, współpraca międzysektorowa mająca na celu wzrost standardu świadczenia usług społecznych, wsparcie działań z zakresu opieki nad dziećmi (piecza zastępcza, kluby dziecięce), seniorów i osób z niepełnosprawnościami (w tym spółdzielnie socjalne, warsztaty terapii zajęciowej), realizacja działań aktywizujących grupy defaworyzowane,

W Strategii Rozwoju Ponadlokalnego "Razem dla rozwoju" występują obszary i kierunki działań, które zawierają się także w niektórych zaproponowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych. Realizacja założeń GPR przyczyni się do realizacji ww. strategii poprzez realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych mających na celu m.in. kształtowanie przestrzeni publicznej oraz podnoszenie poziomu jakości życia mieszkańców przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów.

2. Strategia Rozwoju Powiatu Kraśnickiego na lata 2016-2022 z perspektywą do roku 2025

Priorytet II KOMUNIKACJA, INFRASTRUKTURA I MEDYCYNĄ

Cel operacyjny II.3. Rozwój infrastruktury użyteczności publicznej

Istotnym wyzwaniem stojącym przed powiatem jest rewaloryzacja i rewitalizacja powiatowych obiektów użyteczności publicznej, która poza zadbaniem o sferę materialną kładzie nacisk na działania służące zmianie zachowań użytkowników względem tych obiektów. Samorząd powiatowy będzie realizować i wspierać kompleksowy rozwój infrastruktury edukacyjnej, sportowej, rekreacyjnej, turystycznej, kulturalnej oraz usług społecznych i zdrowotnych.

Priorytet III BEZPIECZNY POWIAT

Cel operacyjny III.2 Ograniczenie zjawisk wykluczenia społecznego

W celu ograniczenia występujących problemów społecznych w ramach niniejszego celu operacyjnego będą realizowane działania ukierunkowane na wzmocnienie procesów integracji społecznej w powiecie. Głównym kierunkiem działań będzie wyrównywanie szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz pomoc osobom najbardziej dotkniętym tym zjawiskiem. Będzie się to odbywało w ramach efektywnie prowadzonej polityki społecznej, której zasady zostały między innymi określone w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020.

Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030 mają na celu zapobieganie i minimalizację występowania problemów społecznych oraz zjawiska wykluczenia społecznego, w tym wykluczenia osób niepełnosprawnych, seniorów i osób chorych. Ponadto realizowane przedsięwzięcia będą miały na celu integrację, aktywizację oraz podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji a także rewaloryzację i rewitalizację obiektów użyteczności publicznej.

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym (Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy)

1. Strategia Rozwoju Gminy Zakrzówek na lata 2016-2023

Cel szczegółowy 1: Gmina Zakrzówek ośrodkiem mieszkalniczym (osiedleńczym) o znaczeniu ponadlokalnym o wysokiej atrakcyjności i jakości życia.

W przypadku celu szczegółowego nr 1, dotyczącego priorytetu jakim jest podniesienie atrakcyjności i jakości życia na terenie Gminy Zakrzówek, jako kierunki interwencji należy wymienić:

- rozwój infrastruktury technicznej,
- rozwój kultury i podniesienie integracji społecznej,

- rozwój edukacji,
- rozbudowa oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej na terenie gminy

Cel szczegółowy 2: Podniesienie atrakcyjności gospodarczej Gminy Zakrzówek jako obszaru wsparcia dla inwestorów, lokalnej przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców, z uwzględnieniem rolniczego charakteru regionu.

Wdrożenie celu szczegółowego nr 2, dotyczącego priorytetu gospodarka, odbędzie się dzięki takim kierunkom interwencji, jak:

- rozwój i wsparcie dla lokalnej przedsiębiorczości w Gminie Zakrzówek,

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne wpisując będą się w założenia Strategii Rozwoju w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju usług z zakresu turystyki i rekreacji, wsparcia działań z zakresu pomocy społecznej oraz wzrostu aktywności kulturalnej, oświatowej i sportowej mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez realizację działań mających na celu pobudzenie i umożliwienie rozwoju społeczno-gospodarczego.

2. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Zakrzówek

1. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie energetycznym Gminy Zakrzówek
2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności i efektywności energetycznej Gminy Zakrzówek. Kierunki działań to: modernizacja oświetlenia ulicznego, zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów lokalnych i inwestorów zewnętrznych
3. Wzorcowa rola Gminy Zakrzówek w wypełnianiu obowiązku zmniejszenia zużycia energii w jednostkach sektora publicznego
4. Budowa silnych wewnętrznych więzi społecznych i zewnętrznych kontaktów gospodarczych mających na celu integrację i włączanie mieszkańców Gminy do podejmowania wspólnych przedsięwzięć, w tym proekologicznych.

PGN jest dokumentem, w którym zaplanowano działania i środki na podniesienie efektywności energetycznej, zwiększenie ilości energii wytwarzanej w odnawialnych źródłach energii oraz redukcję emisji gazów cieplarnianych w gminie. Realizacja zaplanowanych działań wpłynie na poprawę jakości powietrza oraz zmniejszy wpływ miasta na zmiany klimatu.

Ważną płaszczyzną powiązania obu dokumentów jest fakt, że inwestycje na rzecz niskoemisyjności służyć będą obniżeniu kosztów energii dla użytkowników, a więc mają także wymiar społeczny.

3. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek na lata 2021-2027

Cele strategiczne:

Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności

Cel strategiczny 2. Wzmacnianie potencjału rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Cel strategiczny 3. Wspieranie osób starszych oraz osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny 4. Dbłość o zdrowie i bezpieczeństwo publiczne mieszkańców gminy

Cel strategiczny 5. Podnoszenie efektywności wsparcia, rozwój kadr pomocowych, wzmocnienie kapitału i dialogu społecznego

Działania realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030 mają na celu zapobieganie i minimalizację występowania problemów społecznych oraz zjawiska wykluczenia społecznego, w tym wykluczenia osób niepełnosprawnych, seniorów i osób chorych. Ponadto realizowane przedsięwzięcia będą miały na celu integrację, aktywizację oraz podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

4. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzówek

Studium określa podstawowe kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy. Zasady zrównoważonego rozwoju, ładu przestrzennego oraz nadrzędności interesu publicznego nad interesami indywidualnymi były fundamentem dla określenia głównych założeń studium. Zgodnie z zapisami studium wiodącym celem rozwoju i zagospodarowania przestrzennego jest osiągnięcie wyższej pozycji ekonomicznej gminy pozwalające na poprawę warunków życia oraz zamożności mieszkańców. Generalnie gmina powinna poprawić swoją pozycję w regionie pod względem gospodarczym, kulturalnym i społeczno-administracyjnym. Ważną podstawą ugruntowania pozycji jest rozwój osady gminnej jako lokalnego ośrodka usług i przedsiębiorczości w powiecie krańickim oraz urozmaicenie bazy ekonomicznej i usługowej gminy.

Osiągnięcie celu określa się przez:

- 1/ Większe i bardziej racjonalne wykorzystania walorów krajobrazowych gminy,
- 2/ Intensyfikację rozwoju rolnictwa jako zaplecza surowcowego przemysłu rolno-spożywczego oraz żywnościowego,
- 3/ Rozwój drobnej przedsiębiorczości,
- 4/ Podniesienie standardu obsługi ludności,
- 5/ Wykorzystanie naturalnych zasobów surowcowych gminy,
- 6/ Wspieranie edukacji i podnoszenie kwalifikacji ludności gminy oraz stworzenie warunków dla kształtowania „społeczeństwa informacyjnego”.

Gminny Program Rewitalizacji jest kolejnym dokumentem strategicznym, który jest powiązany ze Studium zarówno pod względem uwarunkowań jak również kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jednocześnie planując w GPR przedsięwzięcia, których realizacja wpłynie na zaspokojenie potrzeb interesariuszy w obszarze rewitalizacji i przyczyni się do niwelacji zidentyfikowanych problemów Program wskazuje zmiany niezbędne do wprowadzenia w Studium (jeżeli są wymagane).

Studium tworzy silne merytoryczne podstawy dla realizacji kierunków działań wskazanych w GPR. Dotyczy to m.in. poprawy dostępności mieszkańców do obiektów dysponujących funkcjami kulturowo-edukacyjnymi, turystycznymi, społecznymi, czy gospodarczymi. W tych warunkach Studium wykazuje pełną komplementarność z Gminnym Programem Rewitalizacji i stanowi odpowiednią bazę dla programowania i realizacji ujętych w nim przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Natomiast opracowywany w przyszłości plan ogólny gminny, który zgodnie ze zmianą ustawy o planowaniu zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U.2023 poz.1688) ma zastąpić dokument studium, powinien uwzględnić ustalenia Gminnego Programu Rewitalizacji, tak aby umożliwić realizację procesu rewitalizacji, w tym przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Na poziomie lokalnym widać zbieżność pomiędzy zaproponowanymi w GPR celami i kierunkami działań, a postulatami w lokalnych dokumentach planistycznych. W lokalnych dokumentach takich jak Strategia Rozwoju Gminy Zakrzówek podkreślono, że misją Gminy Zakrzówek jest poprawa jakości życia i wzrost zatrudnienia wśród mieszkańców Gminy Zakrzówek, dzięki wielowymiarowemu zwiększeniu atrakcyjności i rozwojowi lokalnej gospodarki. W ramach zaproponowanych kierunków GPR znalazły się zapisy w obrębie wszystkich celów głównych:

1. Wzmocnienie integracji społecznej obszaru rewitalizacji i przeciwdziałanie wykluczeniu
2. Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji
3. Wzrost jakości życia i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i interesariuszy poprzez tworzenie infrastruktury społecznej oraz uporządkowanie i odnowienie przestrzeni publicznych

Cele w obrębie sfery środowiskowej zaproponowane w GPR są również zgodne z podstawowymi kierunkami rozwoju zawartymi w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Zakrzówek.

2. Diagnoza gminy i określenie obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji w gminie

2.1. Potrzeby rozwojowe i potencjał Gminy Zakrzówek

Gmina Zakrzówek jest jedną z gmin wiejskich województwa lubelskiego, leży w południowo-zachodniej części województwa, w powiecie kraśnickim. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami: Kraśnik, Wilkołaz, Szastarka (powiat kraśnicki), Batorz (powiat janowski), Zakrzew, Bychawa, Strzyżewice (powiat lubelski).

W skład Gminy Zakrzówek wchodzi 16 sołectw: Bystrzyca, Góry, Józefin, Lipno, Majdan Grabina, Majorat, Rudki, Rudnik Drugi, Rudnik Pierwszy, Studzianki, Studzianki-Kolonia, Sulów, Świerczyna, Zakrzówek, Zakrzówek Nowy, Zakrzówek-Wieś. Miejscowości te mają charakter wiejski i cechują się rozproszoną zabudową.

Całkowita powierzchnia gminy wynosi 99,2km². Gmina Zakrzówek oddalona jest od centrum stolicy województwa – Miasta Lublin, o ok. 40 km, zaś od stolicy powiatu – Miasto Kraśnik – o ok. 14 km, a zatem leży w bliskiej strefie oddziaływania społeczno-gospodarczego stolicy powiatu.

Gmina dysponuje zróżnicowanym potencjałem endogenicznym: rolniczo-usługową gospodarką opartą na mikroprzedsiębiorczości, zasobami środowiskowo-krajobrazowymi sprzyjającymi rekreacji oraz osadą gminną pełniącą funkcje centrotwórcze i usług publicznych. Potencjały te mogą zasilać proces rewitalizacji, jeśli zostaną powiązane z podnoszeniem jakości przestrzeni i usług społecznych w skali całej gminy, nie tylko w OR. Jednocześnie zdiagnozowane wyzwania demograficzne (rosnący udział seniorów), nierówna dostępność usług i degradacja wybranych przestrzeni publicznych oraz infrastruktury technicznej tworzą przekrojowe potrzeby: poprawy dostępności usług, wzmocnienia kapitału ludzkiego, porządkowania ładu przestrzennego i podnoszenia efektywności energetycznej zasobu publicznego. Kapitał społeczny tworzą instytucje edukacji, kultury i zdrowia oraz organizacje obywatelskie, które stanowią węzły integracji i aktywizacji. Ich rola wzrasta wraz z potrzebami senioralnymi i przeciwdziałaniem wykluczeniu, co wymaga jednoczesnych inwestycji infrastrukturalnych i działań „miękkich”.

Włączenie i integracja społeczna oraz poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych są wskazane w dokumentach nadrzędnych i zostały przyjęte w GPR jako fundament procesów rewitalizacyjnych, dlatego każda inwestycja publiczna powinna być sprzęgnięta z programami aktywizacyjnymi.

Lokalna gospodarka opiera się na drobnej przedsiębiorczości i usługach (w tym okołorolniczych) oraz funkcjach usług publicznych skoncentrowanych w ośrodku gminnym; popyt wewnętrzny i dojazdowy łączy łańcuchy wartości z infrastrukturą i przestrzeniami publicznymi, co uzasadnia rewitalizacyjne adaptacje obiektów dla funkcji społeczno-gospodarczych i tworzenie miejsc krótkich łańcuchów dostaw.

Priorytetem jest wzmocnienie przedsiębiorczości i warunków jej lokowania poprzez inwestycje w infrastrukturę wspierającą usługi publiczne i podnoszącą atrakcyjność inwestycyjną obszarów, zgodnie z komplementarnością programu wobec celów regionalnych i krajowych (KSRR 2030 i FEeL 2021–2027).

Walory przyrodniczo-krajobrazowe, kompleksy leśne i wody stanowią bazę dla zielono-błękitnych rozwiązań, rekreacji i edukacji. Ich wykorzystanie wymaga ochrony ładu przestrzennego, retencji i zwiększania bioróżnorodności, co GPR przewiduje poprzez zazielenianie i porządkowanie zdegradowanych przestrzeni. Obecnie zauważalne jest słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji. (

Równolegle rozwój efektywności energetycznej i OZE w obiektach publicznych obniża koszty eksploatacji i poprawia jakość środowiska, a tym samym zwiększa trwałość usług społecznych w zrewitalizowanych miejscach.

Punktem wspólnym potrzeb Zakrzówka jest spójne połączenie działań społecznych z inwestycjami w infrastrukturę i środowisko, tak aby pobudzać lokalną gospodarkę, podnosić dostępność usług oraz

poprawiać jakość i odporność przestrzeni przy jednoczesnym wykorzystaniu środków UE i krajowych jako montażu finansowego działań GPR 2023–2030.

Kapitał ludzki wymaga stałego poszerzania dostępności usług zdrowotnych, społecznych i kulturalnych – zwłaszcza senioralnych i prorodzinnych – oraz systematycznej aktywizacji i integracji mieszkańców w odnowionych i dostępnych obiektach (ośrodek zdrowia, szkoła, dom kultury) oraz w nowych strefach rekreacji i wydarzeń sąsiedzkich. W sferze przestrzeni i mobilności priorytetem jest porządkowanie i zazielenianie terenów publicznych, pełne dostosowanie obiektów do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, a także tworzenie bezpiecznych, ciągłych ciągów pieszo-rowerowych i miejsc aktywnego wypoczynku powiązanych z centrum i terenami nadwodnymi. Filarem środowiskowym i energetycznym powinny stać się mała retencja i błękitno-zielona infrastruktura, podnoszenie efektywności energetycznej oraz wdrażanie OZE w zasobie publicznym jako standard wszystkich inwestycji – dla zwiększenia odporności na zmiany klimatu i obniżenia kosztów życia mieszkańców. Całość musi być zarządzana jako pakiet komplementarnych przedsięwzięć – łączących twarde inwestycje z „miękkimi” usługami – z montażem finansowym opartym głównie na Funduszach Europejskich dla Lubelskiego 2021–2027 (EFRR/EFS+) oraz uzupełnianym instrumentami krajowymi i budżetem gminy, aby osiągnąć mierzalne rezultaty społeczne, gospodarcze i przestrzenne w horyzoncie GPR.

2.2. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030 jest dokumentem strategicznym i operacyjnym o charakterze lokalnym.

Z uwagi na charakter dokumentu, obszar objęty rewitalizacją winien być wyodrębniony w sposób szczegółowy w oparciu o wybrane wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Obszar, który zostanie poddany rewitalizacji powinien zostać wyodrębniony w sposób szczegółowy, w oparciu o katalog wskaźników odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej jednostki. Przyjęta w niniejszym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji zakładała w głównej mierze oparcie się mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej na danym obszarze.

Obszar zdegradowany, a następnie obszar rewitalizacji zostały wyznaczone w oparciu o zaproponowany katalog wskaźników, które odnoszą się do pięciu sfer wskazanych w ustawie o rewitalizacji – społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W trakcie wyznaczania obszarów kryzysowych i obszaru rewitalizacji zdecydowano się po pierwsze na wybór takich wskaźników, które są dostępne na poziomie gminy i obszarów analizy. Po drugie istotnym dla wyboru kryteriów był element pozwalający na obiektywizację danych, ich przeliczenie i odniesienie do realnych problemów gminy. Po trzecie wreszcie, wybrano wskaźniki, które stosunkowo łatwo można gromadzić i których wartości można porównywać w kolejnych latach. Metodologia przyjęta na potrzeby niniejszej diagnozy opierała się na szczegółowych, w większości mierzalnych, ilościowych zmiennych, analizowanych w podziale na wskazane sfery.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałych sfer.

Uznanie danego zjawiska za stan kryzysowy ma miejsce, jeśli dane negatywne zjawisko charakteryzuje się wartością wskaźników je oceniających, przekraczających średnią wartość notowaną w skali gminy. Istotne jest także obiektywne stwierdzenie, czy dane zjawisko ma charakter zjawiska kryzysowego (np. poprzez odniesienie poziomu zjawiska do średnich notowanych na innych poziomach statystycznych).

Pierwszy etap opracowania diagnozy opierał się na analizie danych zastanych, tzw. analizie desk research, polegającej na zebraniu materiałów z różnych źródeł, a następnie przeanalizowaniu ich pod kątem rzetelności, jakości oraz przydatności na dalszym etapie opracowywania diagnozy. Po wyselekcjonowaniu materiałów, nastąpiła właściwa analiza desk research, która obejmowała dokumenty, opracowania oraz sprawozdania i dane, uznane jako istotne w procesie badawczym.

W trakcie opracowywania diagnozy obszaru zdegradowanego, zastosowano dwa podejścia, które bazowały na analizie danych zastanych: statystyczne i przestrzenne. W ujęciu statystycznym dane zostały zgromadzone, a następnie poddane analizie oraz przetworzone na potrzeby niniejszego opracowania. Natomiast, w ujęciu przestrzennym dane zostały odniesione do przyjętych obszarów porównawczych.

Opracowane dane zwizualizowano, przedstawiając je za pomocą kartogramów. Kolejny etap polegał na opracowaniu wskaźnika degradacji w sferze społecznej.

Delimitacja obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji obejmowała następujące etapy:

- 1) Podzielenie terenu Gminy Zakrzówek na mniejsze jednostki – sołectwa.
- 2) Wybór kryteriów delimitacji.
- 3) Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe) – pozwoliło to na wskazanie obszarów o szczególnym nasileniu i koncentracji problemów w sferze społecznej.
- 4) Przeprowadzenie analizy obszarów porównawczych pod kątem występowania problemów w sferze: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno- funkcjonalnej i technicznej. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wyłonienia obszaru, który zostanie poddany rewitalizacji.
- 5) Zidentyfikowanie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni – maksymalnie 20% powierzchni gminy – oraz ludności – maksymalnie 30% wszystkich zamieszkujących Gminę Zakrzówek.

2.2.1. Wyróżnione obszary porównawcze

Na wstępnym etapie prac diagnostycznych zaproponowano, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe dokonać podziału gminy na sołectwa/ miejscowości. Założono wstępnie, że działania rewitalizacyjne powinny rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzenie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować podział gminy na takie obszary.

Tabela 1 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji

Jednostki porównawcze	Powierzchnia [ha]	Udział Powierzchni [%]	Ludność [os]	Udział Ludności [%]
<i>Bystrzyca</i>	1238,38	13,72	721	11,31
<i>Góry</i>	308,64	3,42	267	4,19
<i>Józefin</i>	146,4	1,62	91	1,43
<i>Lipno</i>	212,43	2,35	149	2,34
<i>Majdan-Grabina</i>	1195,89	13,25	736	11,55
<i>Majorat</i>	183,99	2,04	149	2,34
<i>Rudki</i>	215,2	2,38	168	2,64
<i>Rudnik Pierwszy</i>	580,89	6,44	326	5,11

Rudnik Drugi	673,43	7,46	290	4,55
Studzianki	773,71	8,57	470	7,37
Studzianki-Kolonia	524,69	5,81	236	3,70
Sulów	1197,6	13,27	900	14,12
Świerczyna	84,22	0,93	47	0,74
Zakrzówek	948,94	10,51	1267	19,88
Zakrzówek Nowy	172,71	1,91	100	1,57
Zakrzówek-Wieś	568,66	6,30	457	7,17

Źródło: opracowanie własne

Mapa 1 Podział gminy na obszary porównawcze

Źródło: opracowanie własne

2.2.2. Dobór wskaźników delimitacji obszaru zdegradowanego w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter gminy i występujące w niej zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno- funkcjonalne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę każdej ze sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych zaprezentowanych w poniższej tabeli.

Tabela 2 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis
SFERA SPOŁECZNA	1	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru/sołectwa	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować sołectwa/miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
	2	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru/sołectwa	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować sołectwa/miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
	3	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym obszaru/sołectwa	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały sołectwa/ miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwałe bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
	4	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności w odniesieniu do pomocy społecznej. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z GUS oraz Ośrodka Pomocy Społecznej. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały sołectwa/ miejscowości z największym odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej.
	5	Liczba przestępstw na 100mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano dane Komendy Powiatowej w Kraśniku. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto liczbę przestępstw kryminalnych.
	6	Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej w Kraśniku. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto ilość założonych „niebieskich kart” w przeliczeniu na 100 mieszkańców.
	7	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmiennazestandardyzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Zakrzówek.

	8	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2021	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego – wskaźnik określa zaangażowanie lokalnych społeczności w pozyskiwanie środków w ramach funduszu społecznego. Dane pozyskano z UG w Zakrzówku.
	9	Poziom kapitału społecznego –uczestnictwo w życiu politycznym	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego – Wskaźnik, którym się posłużono, chcąc ocenić uczestnictwa w życiu politycznym w poszczególnych sołectwach Gminy Zakrzówek to udział mieszkańców w wyborach samorządowych. Dane pozyskano z PKW.
SFERA GOSPODARCZA	10	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziom aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia poziomu aktywności gospodarczej posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych sołectwach/miejscowościach. Źródło danych: UG Zakrzówek, rejestr CEIDG.
STREFA ŚRODOWISKOWA	11	Istniejąca infrastruktura ochrony środowiska (kanalizacja)	Wskaźnik skupiający się na ocenie poziomu i jakości wyposażenia poszczególnych miejscowości w urządzenia sieciowe służące ochronie środowiska (kanalizacja) Źródło danych: GUS/ UG Zakrzówek
SFERA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA	12	Dostępność do usług Kultury i usług społecznych na 100 mieszkańców	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic na 100 mieszkańców. Źródło: badania własne
SFERA TECHNICZNA	13	Jakość przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej)	Wskaźnik opisujący poziom degradacji terenów w obrębie obszaru/sołectwa. Źródło danych: Urząd Gminy . Degradacja przestrzeni, w tym przestrzeni publicznej przejawia się m.in. w występowaniu zdegradowanych, zaniedbanych obiektów: pustostanów, budynków niewykorzystanych, które utraciły swoją funkcję. Z powodu występowania takich obiektów przestrzeń przestaje być reprezentacyjna, co przekłada się na atrakcyjność turystyczno-gospodarczą całej gminy. Źródłem danych dla oceny stopnia degradacji były informacje zawarte w dokumentach gminnych, a także informacje uzyskane od poszczególnych właścicieli i zarządców, jak również wizje w terenie.

2.3. Wynik diagnozy – sfera społeczna

Zaproponowany katalog wskaźników wybrany do analizy sfery społecznej, pozwolił na pokazanie stanu oraz zawansowania i wielkości problemów społecznych w poszczególnych obszarach, które wyodrębniono w gminie. Wykorzystanie wskaźników pozwoliło na zaprezentowanie poziomu natężenia negatywnych zjawisk społecznych, za pomocą syntetycznego wskaźnika degradacji. Do analizy sfery społecznej wykorzystano dane ilościowe, które pozyskano z Urzędu Gminy Zakrzówek, Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku, Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku, Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

Wskaźniki wymagają odpowiedniej standaryzacji. Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych obszarach/sołectwach opracowano porównywalny wskaźnik. W pierwszym etapie powinno się znormalizować poszczególne zjawiska kryzysowe. Czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe według wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j}$$

gdzie:

- t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i
- x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i
- $\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,
- S_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Wartości wskaźników po normalizacji umożliwiają dalsze wyliczenia. W następnym etapie należy określić, czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą, tzn. czy wysokie wartości wskaźnika powodują rozwój danej jednostki, czy też prowadzą do kryzysu.

Jeżeli wśród wskaźników znajdzie się stymulanta, uzyskane wartości należy przekształcić zgodnie ze wzorem:

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

- z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu
- x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

W przypadku, gdy dany wskaźnik jest destymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiamy bez zmian.

Ostatnim etapem jest wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, który będzie sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego będzie świadczyć, czy dane pole podstawowe znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych. Aby uzyskać wartość wskaźnika syntetycznego należy posłużyć się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

- P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk
- n – liczba wskaźników (cech)
- t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

Sfera społeczna:

Tabela 3 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru/sołectwa w roku 2021 [%]

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaznika
Bystrzyca	18,86
Góry	20,22
Józefin	18,68
Lipno	15,44
Majdan-Grabina	16,44
Majorat	14,77
Rudki	22,62
Rudnik Pierwszy	14,72
Rudnik Drugi	19,66
Studzianki	16,81
Studzianki-Kolonia	17,80
Sulów	17,78
Świerczyna	23,40
Zakrzówek	15,94
Zakrzówek Nowy	9,00
Zakrzówek-Wieś	17,51
Średnia:	17,48

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 4 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru/sołectwa w 2021 r. [%]

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaznika
Bystrzyca	23,86
Góry	22,47
Józefin	20,88
Lipno	22,15
Majdan-Grabina	21,88
Majorat	25,50
Rudki	23,81
Rudnik Pierwszy	22,39
Rudnik Drugi	34,14
Studzianki	22,34
Studzianki-Kolonia	22,03
Sulów	20,33
Świerczyna	31,91
Zakrzówek	25,65
Zakrzówek Nowy	22,00
Zakrzówek-Wieś	22,32
Średnia:	23,98

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 5 Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym obszaru/sołectwa w roku 2021 [%]

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Bystrzyca	2,82
Góry	5,63
Józefin	3,85
Lipno	3,49
Majdan-Grabina	4,58
Majorat	4,30
Rudki	12,64
Rudnik Pierwszy	5,04
Rudnik Drugi	7,23
Studzianki	5,43
Studzianki-Kolonia	7,03
Sulów	5,23
Świerczyna	0,00
Zakrzówek	6,89
Zakrzówek Nowy	0,00
Zakrzówek-Wieś	7,66
Średnia:	5,11

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie

Tabela 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców obszaru/sołectwa

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Bystrzyca	4,58
Góry	4,49
Józefin	19,78
Lipno	7,38
Majdan-Grabina	4,08
Majorat	9,40
Rudki	10,12
Rudnik Pierwszy	5,83
Rudnik Drugi	7,24
Studzianki	5,74
Studzianki-Kolonia	8,05
Sulów	3,67
Świerczyna	29,79
Zakrzówek	3,16
Zakrzówek Nowy	11,00
Zakrzówek-Wieś	4,60
Średnia:	8,68

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Tabela 7 Przystępczość na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Bystrzyca	0,42
Góry	0,75
Józefin	0,00
Lipno	0,00
Majdan-Grabina	0,27
Majorat	0,67
Rudki	0,60
Rudnik Pierwszy	0,31
Rudnik Drugi	1,03
Studzianki	1,06
Studzianki-Kolonia	0,42
Sulów	0,89
Świerczyna	0,00
Zakrzówek	1,34
Zakrzówek Nowy	1,00
Zakrzówek-Wieś	0,66
Średnia:	0,59

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Komendy Powiatowej w Kraśniku

Tabela 8 Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Bystrzyca	0,14
Góry	1,12
Józefin	0,00
Lipno	0,00
Majdan-Grabina	0,14
Majorat	0,00
Rudki	1,19
Rudnik Pierwszy	0,31
Rudnik Drugi	0,34
Studzianki	0,21
Studzianki-Kolonia	0,00
Sulów	0,44
Świerczyna	0,00
Zakrzówek	0,32
Zakrzówek Nowy	0,00
Zakrzówek-Wieś	0,00
Średnia:	0,26

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Komendy Powiatowej w Kraśniku

Tabela 9 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców w roku 2021

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Bystrzyca	0,83
Góry	0,00
Józefin	0,00
Lipno	0,00
Majdan-Grabina	0,54
Majorat	0,00
Rudki	1,19
Rudnik Pierwszy	1,23
Rudnik Drugi	0,69
Studzianki	0,43
Studzianki-Kolonia	0,85
Sulów	0,22
Świerczyna	0,00
Zakrzówek	1,10
Zakrzówek Nowy	0,00
Zakrzówek-Wieś	0,22
Średnia:	0,46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz UG Zakrzówek

Tabela 10 Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2020

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Bystrzyca	47,23
Góry	64,76
Józefin	117,51
Lipno	87,07
Majdan-Grabina	48,10
Majorat	86,33
Rudki	83,99
Rudnik Pierwszy	56,37
Rudnik Drugi	67,76
Studzianki	54,13
Studzianki-Kolonia	68,99
Sulów	41,10
Świerczyna	195,13
Zakrzówek	29,22
Zakrzówek Nowy	111,46
Zakrzówek-Wieś	54,31
Średnia:	75,84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz UG Zakrzówek

Tabela 11 Uczestnictwo w życiu politycznym [Frekwencja wyborcza wybory do Rady Gminy Zakrzówek 2018]

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Bystrzyca	52,6
Góry	52,75
Józefin	61,34
Lipno	51,51
Majdan-Grabina	60
Majorat	53,47
Rudki	53,47
Rudnik Pierwszy	62,8
Rudnik Drugi	61,34
Studzianki	55,74
Studzianki-Kolonia	53,37
Sulów	55,19
Świerczyna	61,34
Zakrzówek	57,35
Zakrzówek Nowy	62,8
Zakrzówek-Wieś	59,26
Średnia:	57,14

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z PKW

Tabela 12 Wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru/ sołectwa	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołeczki w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Uczestnictwo w życiu politycznym
Bystrzyca	18,86	23,86	2,82	4,58	0,42	0,14	0,83	47,23	52,6
Góry	20,22	22,47	5,63	4,49	0,75	1,12	0,00	64,76	52,75
Józefin	18,68	20,88	3,85	19,78	0,00	0,00	0,00	117,51	61,34
Lipno	15,44	22,15	3,49	7,38	0,00	0,00	0,00	87,07	51,51
Majdan- Grabina	16,44	21,88	4,58	4,08	0,27	0,14	0,54	48,10	60
Majorat	14,77	25,50	4,30	9,40	0,67	0,00	0,00	86,33	53,47
Rudki	22,62	23,81	12,64	10,12	0,60	1,19	1,19	83,99	53,47
Rudnik Pierwszy	14,72	22,39	5,04	5,83	0,31	0,31	1,23	56,37	62,8
Rudnik Drugi	19,66	34,14	7,23	7,24	1,03	0,34	0,69	67,76	61,34
Studzianki	16,81	22,34	5,43	5,74	1,06	0,21	0,43	54,13	55,74
Studzianki- Kolonja	17,80	22,03	7,03	8,05	0,42	0,00	0,85	68,99	53,37
Sulów	17,78	20,33	5,23	3,67	0,89	0,44	0,22	41,10	55,19
Świerczyna	23,40	31,91	0,00	29,79	0,00	0,00	0,00	195,13	61,34
Zakrzówek	15,94	25,65	6,89	3,16	1,34	0,32	1,10	29,22	57,35
Zakrzówek Nowy	9,00	22,00	0,00	11,00	1,00	0,00	0,00	111,46	62,8
Zakrzówek- Wieś	17,51	22,32	7,66	4,60	0,66	0,00	0,22	54,31	59,26
Średnia arytmetyczna	17,48	23,98	5,11	8,68	0,59	0,26	0,46	75,84	57,14
Odchylenie standardowe	3,14	3,03	5,19	9,14	2,08	2,86	2,68	17,81	2,08

Tabela 13 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru/sołectwa	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Uczestnictwo w życiu politycznym
Bystrzyca	0,44	-0,04	-0,44	-0,45	-0,08	-0,04	0,14	-1,61	-2,18
Góry	0,87	-0,50	0,10	-0,46	0,08	0,30	-0,17	-0,62	-2,11
Józefin	0,38	-1,02	-0,24	1,21	-0,28	-0,09	-0,17	2,34	2,01
Lipno	-0,65	-0,60	-0,31	-0,14	-0,28	-0,09	-0,17	0,63	-2,70
Majdan-Grabina	-0,33	-0,69	-0,10	-0,50	-0,15	-0,04	0,03	-1,56	1,37
Majorat	-0,86	0,50	-0,16	0,08	0,04	-0,09	-0,17	0,59	-1,76
Rudki	1,64	-0,06	1,45	0,16	0,01	0,32	0,27	0,46	-1,76
Rudnik Pierwszy	-0,88	-0,52	-0,01	-0,31	-0,13	0,02	0,29	-1,09	2,71
Rudnik Drugi	0,70	3,36	0,41	-0,16	0,21	0,03	0,09	-0,45	2,01
Studzianki	-0,21	-0,54	0,06	-0,32	0,23	-0,02	-0,01	-1,22	-0,67
Studzianki-Kolonia	0,10	-0,64	0,37	-0,07	-0,08	-0,09	0,15	-0,38	-1,81
Sulów	0,10	-1,20	0,02	-0,55	0,14	0,06	-0,09	-1,95	-0,94
Świerczyna	1,89	2,62	-0,99	2,31	-0,28	-0,09	-0,17	6,70	2,01
Zakrzówek	-0,49	0,55	0,34	-0,60	0,36	0,02	0,24	-2,62	0,10
Zakrzówek Nowy	-2,70	-0,65	-0,99	0,25	0,20	-0,09	-0,17	2,00	2,71
Zakrzówek-Wieś	0,01	-0,55	0,49	-0,45	0,03	-0,09	-0,09	-1,21	1,01

Tabela 14 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru/sołectwa	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności*	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców	Niebieskie karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców*	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca*	Uczestnictwo w życiu politycznym*
Bystrzyca	-0,44	-0,04	-0,44	-0,45	-0,08	-0,04	-0,14	1,61	2,18
Góry	-0,87	-0,50	0,10	-0,46	0,08	0,30	0,17	0,62	2,11
Józefin	-0,38	-1,02	-0,24	1,21	-0,28	-0,09	0,17	-2,34	-2,01
Lipno	0,65	-0,60	-0,31	-0,14	-0,28	-0,09	0,17	-0,63	2,70
Majdan-Grabina	0,33	-0,69	-0,10	-0,50	-0,15	-0,04	-0,03	1,56	-1,37
Majorat	0,86	0,50	-0,16	0,08	0,04	-0,09	0,17	-0,59	1,76
Rudki	-1,64	-0,06	1,45	0,16	0,01	0,32	-0,27	-0,46	1,76
Rudnik Pierwszy	0,88	-0,52	-0,01	-0,31	-0,13	0,02	-0,29	1,09	-2,71
Rudnik Drugi	-0,70	3,36	0,41	-0,16	0,21	0,03	-0,09	0,45	-2,01
Studzianki	0,21	-0,54	0,06	-0,32	0,23	-0,02	0,01	1,22	0,67
Studzianki-Kolonia	-0,10	-0,64	0,37	-0,07	-0,08	-0,09	-0,15	0,38	1,81
Sulów	-0,10	-1,20	0,02	-0,55	0,14	0,06	0,09	1,95	0,94
Świerczyna	-1,89	2,62	-0,99	2,31	-0,28	-0,09	0,17	-6,70	-2,01
Zakrzówek	0,49	0,55	0,34	-0,60	0,36	0,02	-0,24	2,62	-0,10
Zakrzówek Nowy	2,70	-0,65	-0,99	0,25	0,20	-0,09	0,17	-2,00	-2,71
Zakrzówek-Wieś	-0,01	-0,55	0,49	-0,45	0,03	-0,09	0,09	1,21	-1,01

*stymulanta

Tabela 15 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej

Nazwa obszaru/ sołectwa	Demografia		Bezrobocie	Pomoc społeczna	Przestępczość	Patologie	Aktywność społeczna		Aktywność polityczna	Wskaźnik syntetyczny
Bystrzyca	-0,44	-0,04	-0,44	-0,45	-0,08	-0,04	-0,14	1,61	2,18	0,24
Góry	-0,87	-0,50	0,10	-0,46	0,08	0,30	0,17	0,62	2,11	0,17
Józefin	-0,38	-1,02	-0,24	1,21	-0,28	-0,09	0,17	-2,34	-2,01	-0,55
Lipno	0,65	-0,60	-0,31	-0,14	-0,28	-0,09	0,17	-0,63	2,70	0,16
Majdan-Grabina	0,33	-0,69	-0,10	-0,50	-0,15	-0,04	-0,03	1,56	-1,37	-0,11
Majorat	0,86	0,50	-0,16	0,08	0,04	-0,09	0,17	-0,59	1,76	0,29
Rudki	-1,64	-0,06	1,45	0,16	0,01	0,32	-0,27	-0,46	1,76	0,14
Rudnik Pierwszy	0,88	-0,52	-0,01	-0,31	-0,13	0,02	-0,29	1,09	-2,71	-0,22
Rudnik Drugi	-0,70	3,36	0,41	-0,16	0,21	0,03	-0,09	0,45	-2,01	0,17
Studzianki	0,21	-0,54	0,06	-0,32	0,23	-0,02	0,01	1,22	0,67	0,17
Studzianki-Kolonia	-0,10	-0,64	0,37	-0,07	-0,08	-0,09	-0,15	0,38	1,81	0,16
Sulów	-0,10	-1,20	0,02	-0,55	0,14	0,06	0,09	1,95	0,94	0,15
Świerczyna	-1,89	2,62	-0,99	2,31	-0,28	-0,09	0,17	-6,70	-2,01	-0,76
Zakrzówek	0,49	0,55	0,34	-0,60	0,36	0,02	-0,24	2,62	-0,10	0,38
Zakrzówek Nowy	2,70	-0,65	-0,99	0,25	0,20	-0,09	0,17	-2,00	-2,71	-0,35
Zakrzówek-Wieś	-0,01	-0,55	0,49	-0,45	0,03	-0,09	0,09	1,21	-1,01	-0,03

Rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji, a dopiero potem – aspekt gospodarczy, środowiskowy, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny.

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w Gminie Zakrzówek przeprowadzona na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk), wykazała, że obszarem koncentracji problemów społecznych w gminie jest obszar zlokalizowany w miejscowościach: Bystrzyca, Góry, Lipno, Majorat, Rudki, Rudnik Drugi, Studzianki, Studzianki-Kolonia, Sulów oraz Zakrzówek.

Mapa 2 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Zakrzówek

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wcześniej wspomniano, dla poprawnego wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji należało dodatkowo zdiagnozować występowanie, co najmniej jednego z negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno- funkcjonalnych lub technicznych.

Sfera gospodarcza:

Tabela 16 Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Bystrzyca	6,38
Góry	5,24
Józefin	4,40
Lipno	4,70
Majdan-Grabina	7,61
Majorat	5,37
Rudki	4,17
Rudnik Pierwszy	3,99
Rudnik Drugi	4,14
Studzianki	8,30
Studzianki-Kolonia	6,78
Sulów	5,67
Świerczyna	4,26
Zakrzówek	11,21
Zakrzówek Nowy	6,00
Zakrzówek-Wieś	5,69
Średnia:	5,87

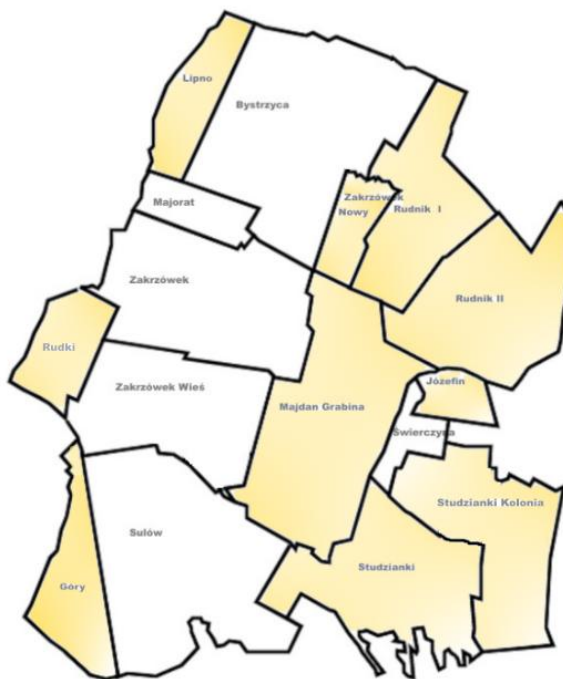

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS/CEIDG

Sfera środowiskowa:

Tabela 17 Istniejąca infrastruktura ochrony środowiska (kanalizacja)

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Bystrzyca	1
Góry	0
Józefin	0
Lipno	0
Majdan-Grabina	0
Majorat	1
Rudki	0
Rudnik Pierwszy	0
Rudnik Drugi	0
Studzianki	0
Studzianki-Kolonia	0
Sulów	1
Świerczyna	0
Zakrzówek	1
Zakrzówek Nowy	0
Zakrzówek-Wieś	1
Średnia:	0,31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Zakrzówek

Sfera funkcjonalno- przestrzenna:

Tabela 18 Dostępność do usług kultury i usług społecznych na 100 mieszkańców (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Bystrzyca	0,00
Góry	0,00
Józefin	0,00
Lipno	0,00
Majdan-Grabina	0,14
Majorat	0,00
Rudki	0,00
Rudnik Pierwszy	0,31
Rudnik Drugi	0,69
Studzianki	0,43
Studzianki-Kolonia	0,00
Sulów	0,22
Świerczyna	0,00
Zakrzówek	0,39
Zakrzówek Nowy	0,00
Zakrzówek-Wieś	0,00
Średnia:	0,14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zakrzówek

Sfera techniczna:

Tabela 19 Poziom jakość przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej)

Nazwa obszaru/ sołectwa	Wartość wskaźnika
Bystrzyca	Wymaga inwestycji - 1
Góry	Zadowolający-0
Józefin	Zadowolający-0
Lipno	Zadowolający-0
Majdan-Grabina	Zadowolający-0
Majorat	Zadowolający-0
Rudki	Wymaga inwestycji -1
Rudnik Pierwszy	Zadowolający -0
Rudnik Drugi	Zadowolający- 0
Studzianki	wymaga inwestycji -1
Studzianki-Kolonia	Zadowolający- 0
Sulów	Zadowolający-0
Świerczyna	Zadowolający-0
Zakrzówek	wymaga inwestycji-1
Zakrzówek Nowy	Zadowolający-0
Zakrzówek-Wieś	Zadowolający-0
Średnia:	0,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Zakrzówek

Tabela 20 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru/ sołectwa	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Istniejąca infrastruktura ochrony środowiska (kanalizacja)	Dostępność do usług kultury i usług społecznych na 100 mieszkańców	Jakość przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej)
Bystrzyca	6,38	1	0,00	1
Góry	5,24	0	0,00	0
Józefin	4,40	0	0,00	0
Lipno	4,70	0	0,00	0
Majdan-Grabina	7,61	0	0,14	0
Majorat	5,37	1	0,00	0
Rudki	4,17	0	0,00	1
Rudnik Pierwszy	3,99	0	0,31	0
Rudnik Drugi	4,14	0	0,69	0
Studzianki	8,30	0	0,43	1
Studzianki-Kolonia	6,78	0	0,00	0
Sulów	5,67	1	0,22	0
Świerczyna	4,26	0	0,00	0
Zakrzówek	11,21	1	0,39	1
Zakrzówek Nowy	6,00	0	0,00	0
Zakrzówek-Wieś	5,69	1	0,00	0
Średnia arytmetyczna	5,87	0,31	0,14	0,25
Odchylenie standardowe	3,06	3,32	2,23	3,46

Tabela 21 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru/ sołectwa	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Istniejąca infrastruktura ochrony środowiska (kanalizacja)	Dostępność do usług kultury i usług społecznych na 100 mieszkańców	Poziom degradacji przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej)
Bystrzyca	0,17	0,21	-0,06	0,22
Góry	-0,21	-0,09	-0,06	-0,07
Józefin	-0,48	-0,09	-0,06	-0,07

Lipno	-0,38	-0,09	-0,06	-0,07
Majdan-Grabina	0,57	-0,09	0,00	-0,07
Majorat	-0,16	0,21	-0,06	-0,07
Rudki	-0,56	-0,09	-0,06	0,22
Rudnik Pierwszy	-0,61	-0,09	0,08	-0,07
Rudnik Drugi	-0,57	-0,09	0,25	-0,07
Studzianki	0,80	-0,09	0,13	0,22
Studzianki-Kolonia	0,30	-0,09	-0,06	-0,07
Sulów	-0,07	0,21	0,04	-0,07
Świerczyna	-0,53	-0,09	-0,06	-0,07
Zakrzówek	1,75	0,21	0,11	0,22
Zakrzówek Nowy	0,04	-0,09	-0,06	-0,07
Zakrzówek-Wieś	-0,06	0,21	-0,06	-0,07

Tabela 22 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru/ sołectwa	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców*	Istniejąca infrastruktura ochrony środowiska (kanalizacja)*	Dostępność do usług kultury i usług społecznych na 100 mieszkańców*	Poziom degradacji przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej)
Bystrzyca	-0,17	-0,21	0,06	0,22
Góry	0,21	0,09	0,06	-0,07
Józefin	0,48	0,09	0,06	-0,07
Lipno	0,38	0,09	0,06	-0,07
Majdan-Grabina	-0,57	0,09	0,00	-0,07
Majorat	0,16	-0,21	0,06	-0,07
Rudki	0,56	0,09	0,06	0,22
Rudnik Pierwszy	0,61	0,09	-0,08	-0,07
Rudnik Drugi	0,57	0,09	-0,25	-0,07
Studzianki	-0,80	0,09	-0,13	0,22
Studzianki-Kolonia	-0,30	0,09	0,06	-0,07
Sulów	0,07	-0,21	-0,04	-0,07
Świerczyna	0,53	0,09	0,06	-0,07
Zakrzówek	-1,75	-0,21	-0,11	0,22
Zakrzówek Nowy	-0,04	0,09	0,06	-0,07
Zakrzówek-Wieś	0,06	-0,21	0,06	-0,07

*stymulanta

Tabela 23 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru/ sołectwa	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców*	Istniejąca infrastruktura ochrony środowiska (kanalizacja)*	Dostępność do usług kultury i usług społecznych na 100 mieszkańców*	Poziom degradacji przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej)	Liczba wskaźników kryzysowych
Bystrzyca	-0,17	-0,21	0,06	0,22	2
Góry	0,21	0,09	0,06	-0,07	3
Józefin	0,48	0,09	0,06	-0,07	3
Lipno	0,38	0,09	0,06	-0,07	3
Majdan-Grabina	-0,57	0,09	0,00	-0,07	2
Majorat	0,16	-0,21	0,06	-0,07	2
Rudki	0,56	0,09	0,06	0,22	4
Rudnik Pierwszy	0,61	0,09	-0,08	-0,07	2
Rudnik Drugi	0,57	0,09	-0,25	-0,07	2
Studzianki	-0,80	0,09	-0,13	0,22	2
Studzianki-Kolonia	-0,30	0,09	0,06	-0,07	2
Sulów	0,07	-0,21	-0,04	-0,07	1
Świerczyna	0,53	0,09	0,06	-0,07	3
Zakrzówek	-1,75	-0,21	-0,11	0,22	1
Zakrzówek Nowy	-0,04	0,09	0,06	-0,07	2
Zakrzówek-Wieś	0,06	-0,21	0,06	-0,07	2

Tabela 24 Ocena skomunikowania Gminy Zakrzówek

Sołectwo	jakość nawierzchni asfaltowych (Z-zła, ZD - zadowolająca, D - dobra)	bezpieczeństwo- chodnik, oświetlenie (M -małe, U - umiarkowane, D - duże, brak chodników, oświetlenia)	Ścieżki rowerowe (brak, wystarczające, niewystarczające)
Bystrzyca	zadowolająca	umiarkowane	brak
Góry	zadowolająca	umiarkowane	brak
Józefin	dobra	umiarkowane	brak
Lipno	dobra	umiarkowane	brak
Majdan-Grabina	dobra	duże	brak
Majorat	zadowolająca	umiarkowane	brak
Rudki	zła	umiarkowane	brak
Rudnik Drugi	zadowolająca	umiarkowane	brak
Rudnik Pierwszy	zadowolająca	umiarkowane	brak
Studzianki	dobra	duże	brak
Studzianki-Kolonia	dobra	umiarkowane	brak
Sulów	dobra	umiarkowane	brak
Świerczyna	dobra	Brak chodnika, oświetlenia	brak
Zakrzówek	zadowolająca	duże	brak
Zakrzówek Nowy	zadowolająca	umiarkowane	brak
Zakrzówek-Wieś	zadowolająca	umiarkowane	brak

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Zakrzówek

Tabela 25 Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania w ocenie UG Zakrzówek

Sołectwo	Liczba publicznych miejsc spotkań – przestrzeni publicznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)	Jakość przestrzeni publicznych (Z- zła, ZD - zadowolająca, D dobra)	Konieczność prac modernizacyjnych i rewitalizacyjnych (tak/ nie)
1	2	3	4
Bystrzyca	-	-	-
Góry	-	-	-
Józefin	-	-	-
Lipno	-	-	-
Majdan-Grabina	Świetlica wiejska	ZD	-
Majorat		-	-
Rudki	Plac zabaw	D	-
Rudnik Drugi	Świetlica wiejska	ZD	-
Rudnik Pierwszy	Świetlica wiejska	ZD	-
Studzianki	Plac zabaw przy szkole podstawowej	ZD	-

Studzianki-Kolonia		-	-
Sulów	Boisko sportowe	ZD	-
Świerczyna		Z	TAK
Zakrzówek	Plac zabaw, Centrum kultury, siłownia zewnętrzna, stadion sportowy, orlik, bank apteka (3), ośrodek zdrowia (2), gab. Weterynaryjny (2)	ZD	TAK
Zakrzówek Nowy	-	-	-
Zakrzówek-Wieś	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Zakrzówek

Na podstawie przeprowadzonej analizy zauważa się, iż wpływ na pogłębianie się zjawisk kryzysowych na obszarze gminy, jest niski poziom dostępności do przestrzeni publicznych. Jakość i stopień zagospodarowania budynków pełniących miejsca spotkań mieszkańców, jest niezadowolający. Podobna sytuacja dotyczy również stopnia wyposażenia gminy w infrastrukturę sportu i rekreacji jest, o czym świadczą braki w tym obszarze.

Pomimo, że na obszarze Zakrzówka identyfikowana jest stosunkowo duża liczba przestrzeni publicznych, zaś ich stan został oceniony jako zadawalający, wymagają one podjęcia działań modernizacyjnych, w szczególności w zakresie zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Sołectwo Zakrzówek pełni funkcję centralnego węzła usług publicznych i aktywności gospodarczej gminy, z którego korzystają mieszkańcy wszystkich miejscowości oraz przyjezdni. Standard i dostępność tej infrastruktury wprost przekłada się na równość dostępu do usług, bezpieczeństwo i jakość życia całej wspólnoty. Pomimo ogólnie zadowolającego stanu przestrzeni, kluczowe obszary i obiekty – centrum miejscowości oraz budynki ośrodka zdrowia, szkoły podstawowej, dawnej siedziby urzędu gminy i dawnej szkoły rolniczej, kompleks nieruchomości przeznaczonych na działania w zakresie gospodarki komunalnej – wymagają pilnych prac modernizacyjnych i dostosowawczych. Obiekty te, wskutek długotrwałej eksploatacji, nie spełniają współczesnych wymogów funkcjonalnych i technicznych (w tym efektywności energetycznej) oraz standardów dostępności, co generuje ponadnormatywne koszty utrzymania i ogranicza pełne, bezpieczne użytkowanie przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami i ograniczeniami mobilności. Konieczna jest zatem interwencja rewitalizacyjna obejmująca usunięcie barier architektonicznych, modernizację instalacji i wyposażenia, podniesienie poziomu bezpieczeństwa oraz rewitalizację otoczenia terenów publicznych, aby zapewnić powszechny, równy dostęp do przestrzeni i usług, zmniejszyć koszty eksploatacyjne oraz podnieść walory estetyczne i funkcjonalne centrum Zakrzówka. Szczególne znaczenie modernizacji wynika z intensywnego wykorzystania wskazanych obiektów przez dzieci i młodzież – poprawa warunków edukacyjnych, opiekuńczych i czasu wolnego sprzyja wyrównywaniu szans rozwojowych i edukacyjnych, ogranicza zjawiska ryzyka społecznego i podnosi bezpieczeństwo publiczne. Rewitalizacja tego obszaru przełoży się na trwałe, mierzalne efekty: dostępność uniwersalną przestrzeni i budynków, zwiększoną funkcjonalność usług społecznych i edukacyjnych, wyższy poziom bezpieczeństwa użytkowników, obniżenie energochłonności obiektów oraz podniesienie atrakcyjności i integracyjnej roli centrum miejscowości dla całej społeczności gminy.

Tabela 26 Stopień wyposażenia gminy w infrastrukturę sportu i rekreacji

Sołectwo	oddziały przedszkolne/ przedszkola	Szkoła podstawowa	boisko do piłki nożnej	boisko do siatkówki	sala gimnastyczna	świetlica	stołówka
Bystrzyca	Tak	Tak	tak	nie	Tak	nie	tak
Góry	-	-	-	-	-	-	-
Józefin	-	-	-	-	-	-	-
Lipno	-	-	-	-	-	-	-
Majdan-Grabina	Tak	Tak	Nie	Nie	Nie	Tak	tak
Majorat	-	-	-	-	-	-	-
Rudki	-	-	-	-	-	-	-
Rudnik Drugi	tak	tak	Nie	Nie	Nie	Nie	-
Rudnik Pierwszy	-	-	-	-	-	-	-
Studzianki	Tak	Tak	Nie	Nie	Nie	nie	
Studzianki-Kolonia	-	-	-	-	-	-	-
Sulów	Tak	Tak	Tak	Nie	Tak	Tak	tak
Świerczyna	-	-	-	-	-	-	-
Zakrzówek	Tak	Tak	tak	nie	Tak	Tak	tak
Zakrzówek Nowy	-	-	-	-	-	-	-
Zakrzówek-Wieś	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Zakrzówek

Tabela 27 Czynniki techniczne – w szczególności udział powierzchni terenów zdegradowanych w ogólnej powierzchni sołectwa, stopień funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w dostępie do sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej

Sołectwo	Obecność wodociągu (TAK/NIE)	Obecność kanalizacji (TAK/NIE)
Bystrzyca	Tak	tak
Góry	Tak	Nie
Józefin	Tak	nie
Lipno	Tak	nie
Majdan-Grabina	Tak	nie
Majorat	Tak	tak
Rudki	Tak	nie
Rudnik Drugi	Tak	nie
Rudnik Pierwszy	Tak	nie
Studzianki	Tak	nie
Studzianki-Kolonia	Tak	nie
Sulów	Tak	tak
Świerczyna	Tak	nie
Zakrzówek	Tak	tak
Zakrzówek Nowy	Tak	nie
Zakrzówek-Wieś	Tak	tak

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Zakrzówek

2.4. Podsumowanie diagnozy

Analiza wskaźnikowa pozwoliła zidentyfikować obszary Gminy Zakrzówek, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk, co powoduje stan kryzysowy. Wskazanie obszarów było możliwe dzięki ocenie nasilenia koncentracji negatywnych zjawisk w oparciu o ocenę sumaryczną liczby wskaźników w poszczególnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej), których wartości wypadają gorzej w porównaniu do średniej wartości dla obszaru gminy. Jak wynika z powyższej tabeli obszary kryzysowe można zdiagnozować w zasadzie w każdej miejscowości Gminy Zakrzówek.

Tabela 28 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową

Nazwa obszaru/ sołectwa	Sfera społeczna	Obecność wskaźników kryzysowych w sferze społecznej	Obecność wskaźników kryzysowych w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno- przestrzennej	Łącznie wskaźniki kryzysowe	Obecność terenów zdegradowanych	Udział powierzchni [%]	Udział ludności [%]
Bystrzyca	0,24	2	2	4	-	13,72	11,31
Góry	0,17	6	3	9	-	3,42	4,19
Józefin	-0,55	2	3	5	-	1,62	1,43
Lipno	0,16	2	3	5	-	2,35	2,34
Majdan-Grabina	-0,11	2	2	4	-	13,25	11,55
Majorat	0,29	6	2	8	-	2,04	2,34
Rudki	0,14	5	4	9	TAK	2,38	2,64
Rudnik Pierwszy	-0,22	3	2	5	-	6,44	5,11
Rudnik Drugi	0,17	5	2	7	-	7,46	4,55
Studzianki	0,17	6	2	8	TAK	8,57	7,37
Studzianki-Kolonia	0,16	3	2	5	-	5,81	3,70
Sulów	0,15	6	1	7	TAK	13,27	14,12

Świerczyna	-0,76	3	3	6	-	0,93	0,74
Zakrzówek	0,38	6	1	7	TAK	10,51	19,88
Zakrzówek Nowy	-0,35	4	2	6	TAK	1,91	1,57
Zakrzówek-Wieś	-0,03	4	2	6	-	6,30	7,17

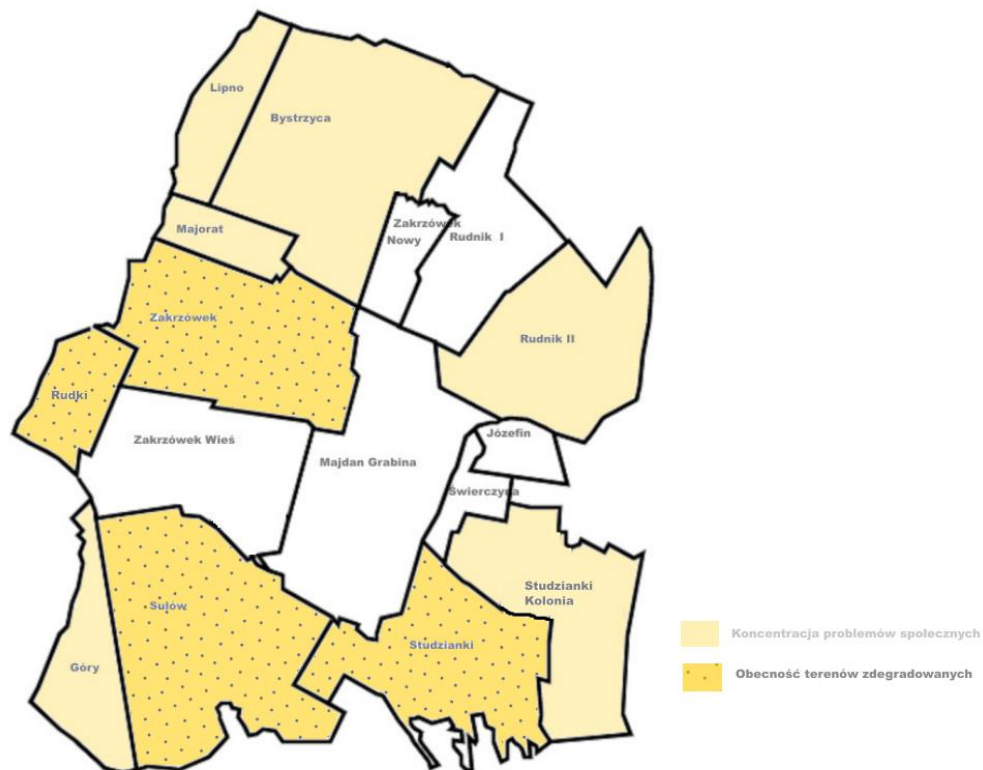
Źródło: Opracowanie własne.

Powierzchnia wyznaczonych obszarów stanowi 34,73% powierzchni gminy i są one zamieszkiwane przez 44,01% mieszkańców gminy. Cechuje je nagromadzenie negatywnych zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w sferze społecznej i sferach współwystępujących (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej).

Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów we wszystkich 5 sferach:

- ✓ społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- ✓ gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia,
- ✓ środowiskowej – promocja postaw proekologicznych, rozwój odnawialnych źródeł energii,
- ✓ przestrzenno-funkcjonalnej – uporządkowanie przestrzeni publicznej, ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,
- ✓ technicznej - poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy.

Rysunek 1 Negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno –funkcjonalne oraz techniczne w Gminie Zakrzówek

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Zakrzówek

2.5. Wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji

Konieczne było zatem przystąpienie do kolejnego etapu delimitacji, by móc wskazać na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk) na obszarach zdegradowanych, obszaru rewitalizacji, który będzie się zawierał na terenie nie większym niż 20% udziału powierzchni ogółem gminy i zamieszkałym nie więcej niż 30% ogółu ludności Gminy Zakrzówek.

W celu jednoznacznego wyznaczenia Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Zakrzówek oraz wskazania na jakim obszarze Gminy Zakrzówek (OZ) występuje największe natężenie negatywnych zjawisk, poszczególnym zjawiskom problemowym (negatywnym) przypisano odpowiadające im wskaźniki.

Punktem odniesienia terytorialnego było wyodrębnienie w ramach miejscowości zdegradowanych Obszaru Rewitalizacji (OR) w oparciu o czynniki kryzysowe:

1. stan przestrzeni publicznej oraz infrastruktury technicznej, która po przeprowadzeniu działań inwestycyjnych może być wykorzystana w celu znaczącej poprawy stanu przestrzeni publicznej szczególnie w obszarze grup dysfunkcyjnych,
2. koncentracja negatywnych zjawisk społecznych na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji w związku z gęstością zaludnienia obszaru, co generuje i wzmacnia z natury negatywne postawy zachowania, szczególnie ze strony osób wykluczonych oraz pochodzących ze środowisk patologicznych.

Procedura wyznaczania OR opierała się na następujących założeniach:

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji przyjęto sołectwa jako podstawową jednostkę analizy przestrzennej. Dla każdego sołectwa pozyskano zestandaryzowane wskaźniki w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej i technicznej.

Z powodu braku oficjalnych, dostępnych danych statystycznych na poziomie mniejszym niż całe sołectwo, delimitacja i podstawowa analiza wskaźnikowa prowadzona była na poziomie pełnych jednostek. Obszar rewitalizacji został wyznaczony w granicach sołectwa, dla którego dostępne są niezbędne wskaźniki. Wyznaczony obszar rewitalizacji mieści się w granicach terenów zdegradowanych, które charakteryzują się najwyższą koncentracją zjawisk negatywnych zwłaszcza w sferze społecznej i technicznej (przestrzenie wymagające inwestycji z uwagi na ich stan techniczny duży udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych dla osób ze szczególnymi potrzebami, potrzeba poprawy dostępności oraz modernizacji technicznej przestrzeni i obiektów publicznych) i technicznej, których rozwiązanie poprzez wdrożenie działań rewitalizacyjnych w wymierny sposób wpłynie na ograniczenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej (są to przede wszystkim: Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru/sołectwa w roku 2021 [%]- 15,94, przy średniej dla gminy 17,48, Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru/sołectwa w 2021 r. [%] – 25,65 przy średniej dla gminy 23,98, Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym obszaru/sołectwa w roku 2021 [%] – 6,89, przy średniej dla gminy 5,11, Przystępczość na 100 mieszkańców – 1,34, przy średniej dla gminy 0,59, „Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców – 0,32, przy średniej dla gminy 0,26, Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2020 – 29,22, przy średniej dla gminy 75,84).

Z OR wyłączono rozproszone tereny rolnicze, niezamieszkałe oraz użytki rolne i siedliska o charakterze wyłącznie produkcyjnym, na których zgodnie z charakterem funkcji i rozproszoną strukturą zabudowy nie występują warunki do prowadzenia działań rewitalizacyjnych w rozumieniu ustawy (np. brak przestrzeni publicznych do odnowy, brak infrastruktury społecznej wymagającej modernizacji, ograniczony potencjał do prowadzenia zintegrowanych projektów społecznych). Wyłączenie obszarów rolniczych i niezamieszkałych służy zapewnieniu realnej wykonalności i mierzalności interwencji (zasada koncentracji i komplementarności), a także zapobiega „rozlewaniu” interwencji na tereny, na których nie można osiągnąć celów rewitalizacji (np. brak interesariuszy-użytkowników, brak funkcji centrotwórczych, brak możliwości do wykorzystania obiektów publicznych), co wpisuje się w wymogi strategii terytorialnych IIT i zasady polityki spójności 2021-2027.

Szczegółowa lokalizacja działań rewitalizacyjnych oparta została na wynikach konsultacji społecznych, inwentaryzacji terenowej oraz wskazaniach instytucji lokalnych. Na spotkaniu konsultacyjnym mieszkańcy gminy ocenili wyznaczone obszary rewitalizacji pod kątem poziomu zagrożenia negatywnymi zjawiskami społecznymi, takimi jak bieda, bezrobocie i uzależnienia. Zwrócili również uwagę na zagrożenie patologiami w rodzinach takimi jak przemoc, narkomania i alkoholizm. Przedstawiciele Urzędu Gminy wskazywali przede wszystkim na potrzeby związane z rewitalizacją zdegradowanych budynków publicznych (m.in. obiektów przeznaczonych na cele oświatowe, kulturalne, administracyjne, ochrony zdrowia, społeczne). Mieszkańcy wskazywali raczej tereny publiczne i rekreacyjne.

Jednocześnie przyjęto, że przedsięwzięcia realizowane w OR będą oddziaływały szerzej, poza granice OR, tj. na całe sołectwo Zakrzówek. Mechanizm oddziaływania obejmuje: funkcje centrotwórcze i usługowe instytucji zlokalizowanych w OR (ośrodek zdrowia, szkoła, centrum kultury, administracja), z których korzystają mieszkańcy całego sołectwa i gminy, co podnosi dostępność usług oraz jakość życia także poza OR; poprawę jakości i dostępności przestrzeni publicznych w centrum (bezpieczeństwo, estetyka, funkcjonalność), co zwiększa atrakcyjność usług i handlu, a w konsekwencji aktywność społeczną i gospodarczą w całym sołectwie; efekty demonstracyjne i replikacyjne (standardy dostępności,

efektywności energetycznej) przenoszone na pozostałe części Zakrzówka poprzez działania informacyjne, wydarzenia integracyjne i współpracę z NGO oraz przedsiębiorcami; integrację działań „twardych” i „miękkich” (EFRR/EFSD) — projekty społeczne i aktywizacyjne dostępne dla mieszkańców całego sołectwa będą prowadzone w zmodernizowanej infrastrukturze zlokalizowanej w OR, ale adresowane do szerszej populacji, co zapewnia rozlewanie się efektów na obszary sąsiednie.

W ocenie zarówno mieszkańców, jak i władz gminnych niezbędna jest modernizacja obiektów, w szczególności o znaczeniu edukacyjnym, usług społecznych i kulturalnych, które sprzyjają rozwojowi społeczno-gospodarczemu i poprawie sytuacji mieszkańców. Takie obiekty występują na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Zakrzówek. Biorąc pod uwagę konieczność dostosowania obiektów do potrzeb mieszkańców niezbędne jest ukierunkowanie działań infrastrukturalnych na kompleksową modernizację tych obiektów. Przyczyni się to nie tylko do podniesienia estetyki publicznej, ale przede wszystkim podniesie dostępność do obiektów publicznych, pozwoli na szersze ich wykorzystanie i w konsekwencji wpłynie na poprawę sytuacji mieszkańców i rozwój społeczny.

Na wyznaczonym terenie rewitalizacji w ramach sołectwa Zakrzówek znajdują się zdegradowane tereny publiczne oraz budynki wymagające pilnej rewitalizacji, które po przeprowadzeniu projektów rewitalizacyjnych zyskają nowe funkcje i zostaną przeznaczone przede wszystkim na cele społeczne. Zdiagnozowanymi problemami społecznymi wyznaczonych obszarów rewitalizacji, a zatem, problemami które najmocniej dotyczą mieszkańców, rzutując na ich życie codzienne są w szczególności problemy demograficzne oraz wysokie bezrobocie. Konsekwencją tego są jak wskazują mieszkańcy problemy ubóstwa i nieradzenie sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych czy w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Wyznaczenie części sołectwa Zakrzówek jako obszaru rewitalizacji znajduje zatem uzasadnienie w:

- funkcjonalnej roli tego obszaru: skupia się tu większość instytucji publicznych, placówek edukacyjnych, kulturalnych i zdrowotnych pełniących rolę centrotwórczą dla całej gminy.
- rekomendacjach mieszkańców podczas konsultacji i spotkań diagnostyczno-partycypacyjnych, którzy wielokrotnie wskazywali na pilną potrzebę modernizacji tej specyficznej części Zakrzówka.

Rewitalizacja jest procesem, którego działania prowadzą do poprawy sytuacji społecznej. Mieszkańcy borykający się z problemami bezrobocia i starzenia się oraz patologiami w rodzinach narażeni są na wykluczenie społeczne. Poprawa tej sytuacji będzie możliwa poprzez działania aktywizujące i integrujące społeczność. W tym celu konieczne jest zapewnienie odpowiedniego dialogu z mieszkańcami oraz dostosowanie infrastruktury społecznej i publicznej do potrzeb mieszkańców.

Należy wskazać jednostki gminne działające na terenie wyznaczonego obszarów rewitalizacji: Publiczna Szkoła Podstawowa w Zakrzówku, Centrum Kultury i Biblioteka, Ośrodek Zdrowia oraz budynek dawnej siedziby urzędu gminy, mogące pełnić różnorakie funkcje społeczne czy kulturalne. Zapewnienie dostępności do tych jednostek/obiektów oraz prowadzenie za ich pośrednictwem działań wspierających mieszkańców stanowi potencjał rewitalizacyjny, którego wykorzystanie wpłynie na poprawę sytuacji mieszkańców obszaru jak i całego sołectwa Zakrzówek.

Obszar Rewitalizacji Zakrzówek ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego ze względu na pełnioną funkcję. Skupione są tutaj najważniejsze instytucje pełniące funkcje reprezentacyjne i centrotwórcze gminy. Na terenie tym występuje koncentracja usług publicznych, zwłaszcza w sferze społecznej. Obszar ten pełni funkcję gminnego ośrodka obsługi mieszkańców, w obszarze którego koncentrują się usługi publiczne (administracja samorządowa, kultury, ochrony zdrowia, edukacja) oraz usługi rynkowe. Zakrzówek jest obszarem, który wymaga wsparcia lokalnej społeczności w celu niwelowania negatywnych zjawisk społecznych w oparciu o zrewitalizowane przestrzenie i budynki. Projekty wybrane do realizacji na wskazanym terenie są ukierunkowane na rozwiązywanie istniejących problemów społecznych – dotyczą działań wspierających rozwój dzieci i młodzieży, osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Zakrzówek.

Jednym z najważniejszych składowych rewitalizacji powinna być partycypacja społeczności lokalnej, a ogół zidentyfikowanych w ten sposób problemów społecznych w dużej mierze powinien przekładać się na rodzaj i sposób wdrażanych w danym miejscu zmian. Poddając analizie sytuację demograficzną na wybranym do rewitalizacji obszarze wynika, że dochodzi tam do ubytku naturalnego ludności. Pogłębia się problem starzenia demograficznego mieszkańców oraz zjawiska patologiczne. Działania wpisane w GPR dla wybranych obszarów rewitalizacji zakładają poprawę istniejących warunków, czyli: odbudowę relacji społecznych, poprawę jakości terenów o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym, poprzez ich modernizację, oraz poprawę ogólnego ładu przestrzennego. Wyzwaniem rozwojowym tego miejsca jest także jego pełne zagospodarowanie pod kątem możliwości spędzania wolnego czasu.

Problemy zidentyfikowane wskaźnikowo i potwierdzone konsultacjami społecznymi oraz analizą dokumentów gminnych jednoznacznie wskazują, że interwencja rewitalizacyjna skoncentrowana na tym obszarze może przynieść najistotniejsze, najbardziej potrzebne i mierzalne efekty społeczne, gospodarcze i jakościowe.

Na podstawie pogłębionej diagnozy jakościowej obszaru rewitalizacji stwierdzono powiązanie problemów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych. Bezrobocie i ubóstwo w przestrzeni środkowego Zakrzówka prowadzi do marginalizacji i wykluczenia społecznego, objawiającego się narastającą biernością społeczną, wyższą liczbą „niebieskich kart” oraz trudnościami wychowawczymi i opiekuńczymi w gospodarstwach domowych. Demograficzne starzenie się społeczności pogłębia izolację seniorów, co zidentyfikowano zarówno w danych ilościowych (udział ludności 60+), jak i jakościowych (deklaracje mieszkańców, OPS). Zidentyfikowane deficyty społeczne – wysoki udział bezrobocia długotrwałego, niski poziom kompetencji i ograniczony kapitał społeczny – przekładają się bezpośrednio na sferę gospodarczą, obniżając podaż pracy, popyt lokalny oraz zdolność przedsiębiorstw do wzrostu i inwestowania. W konsekwencji rośnie ryzyko odpływu młodych, spada produktywność i atrakcyjność inwestycyjna obszaru. Zła kondycja techniczna budynków komunalnych i ograniczony dostęp do wysokiej jakości przestrzeni publicznych skutkuje obniżeniem atrakcyjności otoczenia i ograniczonym rozwojem kapitału społecznego; jest to przestrzeń, gdzie zdiagnozowano największe potrzeby modernizacyjne w audycie gminnym. Problemy te są nasilane przez niską partycypację w inicjatywach sołectkich i mniejsze zaangażowanie w wykorzystywanie funduszu sołectkiego wobec innych miejscowości – wskaźnik ten najniższy w gminie. Wszystkie te zjawiska są ze sobą powiązane i prowadzą do zjawiska trwałego kryzysu społeczno-funkcjonalno-technicznego. Oznacza to, że rewitalizacja musi objąć przestrzeń o największym „nasileniu problemów” i największej funkcji integracyjnej – dlatego zaproponowano ograniczenie do centralnej części sołectwa, z pełnym wykazem objętych działek (tabela 30).

Tabela 29 Delimitacja Obszaru Rewitalizacji Gminy Zakrzówek

Obszar Rewitalizacji	
Nazwa obszaru	Zakrzówek
Powierzchnia obszaru (ha)	103
Odsetek powierzchni obszaru w ogólnej powierzchni gminy (%)	1,14
Liczba ludności obszaru (2021 r.)	850
Odsetek ludności obszaru w ludności ogółem gminy (%)	13,34

Źródło: Opracowanie własne.

Analiza wykazała, że poza problemami, obszar ten posiada największy potencjał do efektywnej interwencji – zgromadzenie instytucji życia społecznego, dobre skomunikowanie, bliskość usług pozwoli na szybkie wdrożenie działań naprawczych o największym oddziaływaniu. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji potencjały społeczne (organizacje NGO, lokalni liderzy, grupy nieformalne, struktury parafialne i oświatowe) mogą być wykorzystane do aktywizacji mieszkańców i wdrożenia działań partycypacyjnych, edukacyjnych i pomocowych. Przyjęto, że ograniczenie obszaru rewitalizacji jest wyłącznie rezultatem pełnej diagnozy „od góry” (dane wskaźnikowe dla sołectw), uzupełnionej o diagnozę jakościową i informacji adresowej, wskazującej centralną część miejscowości jako obszar o największej koncentracji problemów. Tego rodzaju podejście, gdzie ograniczenie terytorialne jest wyłącznie efektem pogłębionej diagnozy i logicznego powiązania czynników, jest zgodne z wytycznymi i ustawową.

Podsumowując wybór Obszaru Rewitalizacji był determinowany wykazaną w diagnozie koncentracją negatywnych zjawisk społecznych w centralnej części Zakrzówka, m.in. wyższym niż średnia gminna poziomem bezrobocia, przestępczości i interwencji w procedurze „Niebieskie Karty”. Obszar ten skupia kluczowe usługi publiczne, co umożliwi natychmiastowe uruchomienie działań społecznych i aktywizacyjnych. Proponowane inwestycje infrastrukturalne mają charakter służebny wobec celów społecznych i są powiązane z przedsięwzięciami „miękkimi” (m.in. wsparcie seniorów, aktywizacja zawodowa, program wydarzeń), rozliczanymi wskaźnikami uczestnictwa, nowych usług i rezultatów społecznych. Zawężenie OR (1,14% pow. gminy, 13,34% mieszkańców) odpowiada wymogowi ustawowej koncentracji interwencji i jest warunkiem skuteczności procesu rewitalizacji.

Tabela 30 Zakres obszaru rewitalizacji

Miejscowość	Numer działki
Zakrzówek	136/1,136/2,137/1,137/5,137/6,137/7,137/8,137/9,137/10,137/11,137/12 137/13,137/14,137/15,137/16,138/1,138/2,139/1,139/2,140/1,140/2,141,142,143,144,145,146, 147,148,220/2,220/3,220/4,221,222,223,224,225,226,227,228,229/1,229/2,229/3,229/4,229/5, 357/2,363/2,364/1,364/3,365,366,367,368,369,371,377,378,380/1,385,390,391/2,394,395,396, 397,398,399,402,403,404,405,406,407,408/2,409/1,409/2,411,414,415,420/1,421/1,422,423, 468/1,468/2,469/2,469/3,470/1,470/2,471/1,471/2,472/1,472/2,473/1,473/2,474/1,474/2,475/1 ,475/2,476,477,478,479,480/1,480/2,481,482,483/1,483/2,484/1,484/2,485/1,485/3,485/4, 485/5,486/2,486/3,486/4,487,488/1,488/2,489/1 489/2,490/1,490/2,491/1,491/2,492,493/1,493/2,494/1,494/2,495/1,495/2, 496/1,496/2,497/1,497/2,498/1,498/2,499/1,499/2,500/1,500/2,501/3,501/4, 501/5,501/6,502/1,502/3,502/4,503/1,503/3,503/4,503/5,503/6,504/1,504/2, 505/1,505/2,506/1,506/2,507/1,507/2,508/1,508/2,508/3,509/1,509/2,510/1, 510/2,511/1,511/2,512,513/1,513/2,514/1,514/2,515,516,517/1,517/2,517/4, 517/5,518/1,518/2,519/1,519/2,520/1,520/2,521,522/1,522/2,523/1,523/2, 524/1,524/2,524/4,524/5,529,548/1,549,550,551,552,553,554/1,554/2,555,556,557/1,557/2, 558/1,558/2,559/1,559/2,560/1,560/2,561/1,561/2,562/1,562/2,563,564/1, 564/2,565/1,565/2,566/1,566/2,566/3,566/4,566/5,566/6,566/7,566/8,566/9, 567,568,569/1,569/2,570/1,570/2,571/1,571/2,572/1,572/2,573/1,573/2,575,576/1,576/2, 577/1,577/2,579/1,579/2,586/3,586/4, 587/1,588,589/1,590/1,591/1,592/1,593/1,594/1,595/1,596/1,597/1,599/1, 606/1,607/1,608/1,650,652,653,654,655,656,657,658,659,660,661,662/1, 662/2,662/3,663,664,665,666,667,668,669,670,671,672,673,674,675,676, 677/1,677/2,677/3,678,679,680,681,682,683,684,,709/4,710/1,710/2,712/1, 712/2,713,714,715,716,717/1,717/2,718,719/3,720/1,720/3,721/1,722/1,722/2,723/1,724,725, 726,727,728,761,762/1,762/2,762/5,762/6,762/7,762/8,762/14,762/16,762/18,762/20,762/22, 762/23,762/24,762/25,762/26,762/27,763,764, 765,766/2,766/4,766/6,766/7,766/8,766/9,766/10,766/11,766/12,766/13, 766/14,766/15,766/16,766/17,766/18,766/19,766/20,766/21,767/1,767/2, 768/1,768/2,768/3,768/4,768/5,768/6,768/7,768/8,768/9,768/10,769,770,771,772,773,774, 775/1,775/2,776/1,776/2,777,778/1,778/2,779,780,781/1,781/2,

782,783/1,783/2,784,785,786,787,788,789/2,789/4,789/5,,789/6,790/1,790/3,790/4,790/5,
790/6,790/9,790/10,790/11,790/12,791/2,791/4,791/5,791/6,
791/7,792,793/1,793/3,793/5,793/7,793/8,794,795,796,797,798,799,800,801,
802,803,804,805,806/1,806/2,807,808,809/4,809/5,809/7,809/8,809/9,809/10,809/11,809/12,81
0/1,810/2,811,812/1,812/3,812/4,813/2,813/3,813/4,813/5,
814,815,816,817/1,817/2,817/3,818,819,820,821,822,823,824/1,824/2,825,
826/1,826/2,826/3,827,828/1,828/2,829/1,829/2,830,844/3,
844/4,844/5,844/6,844/7,844/8,844/9,844/10,844/11,845,847,848,853/1,
853/2,855/2,855/3,855/4,857,858,859/1,859/2,860/1,860/2,861/3,861/4,861/5,861/6,862,
866,899/1,899/2,900,901/1,901/2,902,903/1,903/4,903/5,905,942,943,994,
995/17,1131/1,1131/2,1136/1,1136/2,
1137,1139,1141,1142/1,1142/2,1143,1144,1146,1156,1157,1160,1167,1170,
1171,1173/1,1173/5,1174,1177,1178,1180,1181,1183,1185,1186,1192,1199,
1200/2,1205,1210/2,1217,1222/2,1222/3,1222/4,1222/7,1222/9,1222/11,
1222/12,1222/13,1222/14,1223/3,1223/8,
1223/10,1223/11,1223/12,1223/14,1223/15,1223/16,1224/1,1224/2,1225,
1226,1227/1,1227/4,1227/5,1227/6,1227/7,1227/8,1227/9,1228/3,1228/4,
1228/5,1228/6,1229,1230,1231/1,1231/2,1233,1234,1235,1236,1238,1243,
1244,1246,1247,1248,1249,1250,1251,1252,1255,1256,1257,1258,1259,1260,1261,1262,1263,
1264,1265,1266,1267,1268,1269,1270,1271,1272,1273,1274,1278,1279,1280,1281/1,1281/2,
1282,1283,1284,1285,1286,1287,1288,1289, 1290,1291,1292,1293, 370/2, 387/2, 418, 1173/2,
1174

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Zakrzówek

W myśl ustawy o rewitalizacji (art. 10 ust. 1), obszar obejmujący całość, bądź część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako Obszar Rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji ustala się, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, z uwagi na wymóg łączna powierzchnia wybranych sołectw nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie może stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

Wyznaczony obszar rewitalizacji w Gminie Zakrzówek spełnia powyższe kryteria ponieważ stanowi 1,14% powierzchni gminy (103 ha) i jest zamieszkały przez 13,34% jej mieszkańców (850 osób).

Tym samym obszar rewitalizacji mieści się w limitach określonych w Ustawie (< 20% powierzchni gminy i < 30% liczby jej mieszkańców).

Obszar rewitalizacji nie obejmuje terenów niezamieszkałych.

3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

3.1. Obszar Rewitalizacji Zakrzówek

Demografia:

Według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2021 roku liczba ludności we wsi Zakrzówek to 1267 z czego 52,4% mieszkańców stanowią kobiety, a 47,6% ludności to mężczyźni. Miejscowość zamieszkuje 19,88% mieszkańców gminy. Wyznaczony obszar rewitalizacji stanowi 103 ha i jest zamieszkiwany przez 850 mieszkańców.

W latach 1998-2021 liczba mieszkańców zmalała o 10,3%. Współczynnik feminizacji we wsi wynosi 110 i jest nieznacznie większy od współczynnika feminizacji dla województwa lubelskiego oraz nieznacznie większy od współczynnika dla całej Polski. 58,9% mieszkańców obszaru rewitalizacji jest w wieku produkcyjnym, 15,8% w wieku przedprodukcyjnym, a 25,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 69,8 osób w wieku nieprodukcyjnym. Ten wskaźnik obciążenia demograficznego jest więc porównywalny do wskaźnika dla województwa lubelskiego oraz porównywalny do wskaźnika obciążenia demograficznego dla całej Polski.

Mieszkalnictwo i urządzenia sieciowe:

W 2022 roku na obszarze rewitalizacji oddano do użytku 3 mieszkania. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 2,34 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne.

Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach to 4,67 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa lubelskiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2022 roku to 106,70 m² i jest większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa lubelskiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce.

Przedsiębiorczość:

W roku 2022 w rejestrze REGON zarejestrowane były 152 podmioty gospodarki narodowej, z czego 108 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

W 2022 roku zarejestrowano 14 nowych podmiotów, a 4 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2022 najwięcej (16) podmiotów zarejestrowano w roku 2021, a najmniej (3) w roku 2016. W tym samym okresie najwięcej (14) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2019 roku, najmniej (4) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2022 roku.

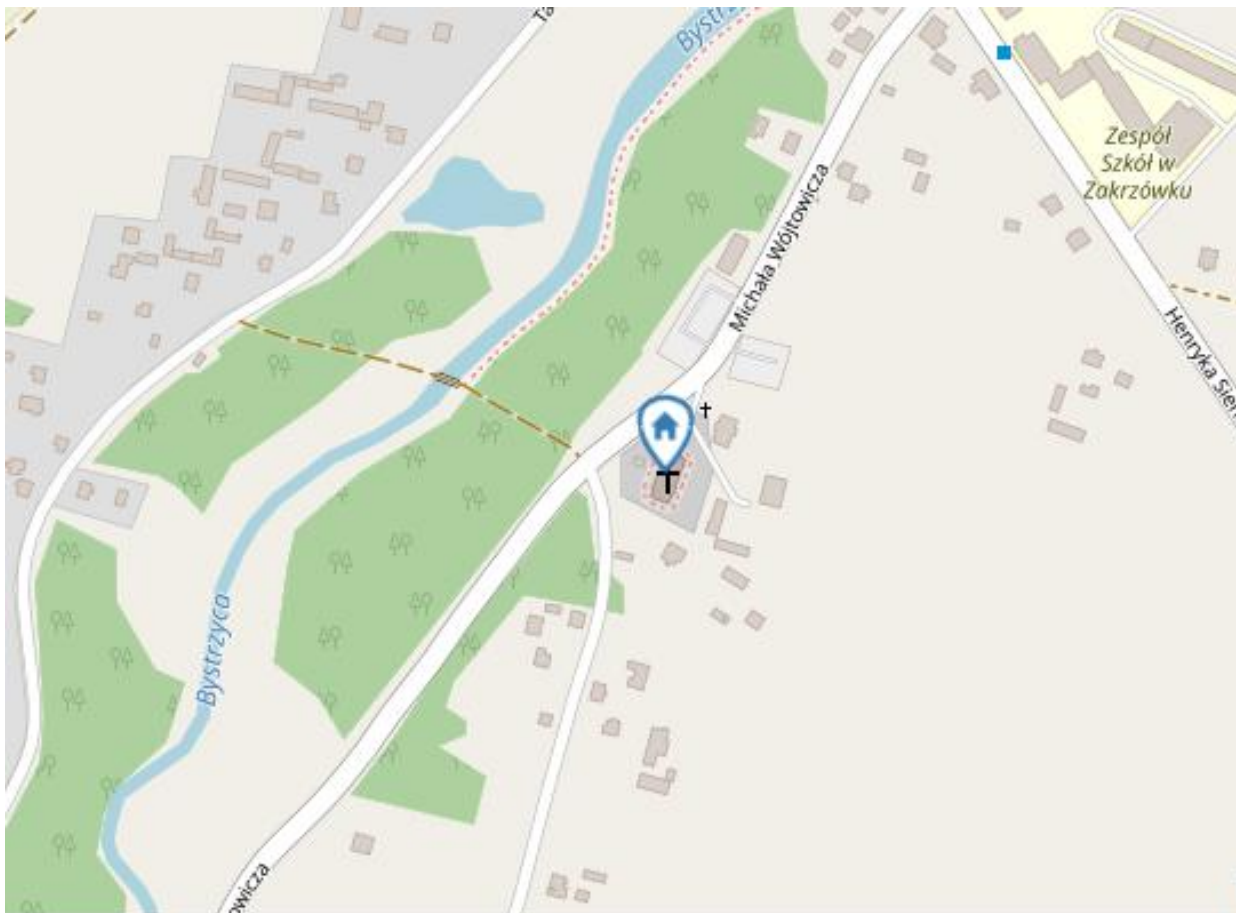
Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną najwięcej (14) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (144) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

Edukacja:

W roku 2021 na obszarze rewitalizacji mieściło się 1 przedszkole, w którym do 6 oddziałów uczęszczało 103 dzieci (61 dziewczynek oraz 42 chłopców). Placówkę ma 1 szkoła podstawowa, w której w 16 oddziałach uczyło się 282 uczniów (119 kobiet oraz 163 mężczyzn).

Kultura:

Według danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa (NID) z dnia 15.12.2017 na obszarze rewitalizacji znajdują się 2 zabytkowe obiekty wpisane do rejestru zabytków: Kościół z 1851 - 1853 (A/435 z 1969-06-07); Cmentarz przykościelny (A/435 z 1969-06-07).

Zagospodarowanie przestrzenne:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzówek wyznacza podstawowe kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. Zgodnie z jego zapisami planowany jest wzrost rangi ośrodka gminnego i wykreowanie Zakrzówka - jako miasteczka, ośrodka administracyjno-kulturalno-usługowego o znaczeniu ponadlokalnym.

Zadaniem wyznaczonego obszaru jest kreacja miejscowości Zakrzówek jako ośrodka administracyjno-usługowego oraz ośrodka kultury, rozwoju przedsiębiorczości i szkolnictwa, w nawiązaniu do współczesnych i historycznych tradycji (szkolnictwo średnie, tradycje pierwszego na Lubelszczyźnie ośrodka cukrowniczego).

Zadaniem uzupełniającym jest kształtowanie wizerunku osady jako centrum gminy przez podniesienie ładu przestrzennego (w pierwszej kolejności przestrzeni publicznych, obszarów zdegradowanych oraz zagospodarowanie obszarów eksponowanych (np. od dróg tranzytowych) obiektami o dużych walorach architektonicznych. Miejscowość Zakrzówek to gminny ośrodek administracyjno – kulturalno- usługowy rozcięty doliną rzeki Bystrzyca.

Zabudowa Zakrzówka skoncentrowana jest wzdłuż najważniejszych traktów komunikacyjnych o znaczeniu regionalnym, tworzących układ gwiazdasty. Historyczna ranga ośrodka usytuowanego na rozwidleniu głównych traktów przyczyniła się do jego rozwoju do skali ponadlokalnej. Południowa część miejscowości położona jest w Krańskim Obszarze Chronionego Krajobrazu.

Dużym walorem przyrodniczo - krajobrazowy w skali całej gminy jest kompleks leśny w sąsiedztwie centrum Zakrzówka oraz zbiornik wodny o funkcji retencyjnej, rekreacyjnej i krajobrazowej, stanowiący atrakcję turystyczną nie tylko dla mieszkańców gminy.

W układzie przestrzennym obszaru rewitalizacji niezwykle ważną funkcją jest przyjęcie prawidłowych rozwiązań przestrzennych obejmujących rehabilitację struktur sąsiadujących z zalewem, w tym: istniejącej i planowanej zabudowy, uczytelnienie i rewitalizacja obiektów młyna wodnego i domu młynarza z 1933 r.

(z atrakcyjnym zagospodarowaniem terenu oraz z docelowym przeznaczeniem na funkcje usługowe), uporządkowanie przestrzenne targowiska gminnego.

Przyjęcie właściwych rozwiązań przestrzennych pozwoli na kształtowanie i rozwój obszaru rewitalizacji w harmonii z przyrodą, co stanie się ważnym elementem marketingowym dla całej gminy.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Zidentyfikowano też czynniki kryzysowe w sferze technicznej (w sołectwie Zakrzówek występują liczne bariery architektoniczne, np. brak pochylni, wysokie progi wejściowe, nierówne chodniki i brak miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami. Utrudnia to dostęp do obiektów użyteczności publicznej i usług, co przekłada się na wykluczenie części mieszkańców. Kumulatywnie jednak należy stwierdzić, że obszar ten odznacza się specyfiką wyzwań w sferach pozaspołecznych: technicznej, a także funkcjonalno – przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej .

Zidentyfikowane deficyty społeczne – wysoki udział bezrobocia długotrwałego, niski poziom kompetencji i ograniczony kapitał społeczny – przekładają się bezpośrednio na sferę gospodarczą, obniżając podaż pracy, popyt lokalny oraz zdolność przedsiębiorstw do wzrostu i inwestowania. W konsekwencji rośnie ryzyko odpływu młodych, spada produktywność i atrakcyjność inwestycyjna obszaru.

Zła kondycja techniczna budynków komunalnych i ograniczony dostęp do wysokiej jakości przestrzeni publicznych skutkuje obniżeniem atrakcyjności otoczenia i ograniczonym rozwojem kapitału społecznego; jest to przestrzeń, gdzie zdiagnozowano największe potrzeby modernizacyjne w audycie gminnym. Problemy te są nasilane przez niską partycypację w inicjatywach sołeckich i mniejsze zaangażowanie w wykorzystywanie funduszu sołeckiego wobec innych miejscowości – wskaźnik ten najniższy w gminie. Wszystkie te zjawiska są ze sobą powiązane i prowadzą do zjawiska trwałego kryzysu społeczno-funkcjonalno-technicznego. Oznacza to, że rewitalizacja musi objąć przestrzeń o największym „nasileniu problemów” i największej funkcji integracyjnej – dlatego zaproponowano ograniczenie do centralnej części sołectwa.

Rewitalizacja wpisuje się w realizowaną strategię rozwojową gminy Zakrzówek. Wizja rozwoju zakłada wykorzystanie istniejących potencjałów tych terenów, które z biegiem lat ulegają stopniowej degradacji, co przekłada się na pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Na plan pierwszy wysuwają się problemy demograficzne, z którymi wiąże się zjawisko starzejącego się społeczeństwa. Obszar rewitalizacji charakteryzuje się niekorzystną strukturą demograficzną, z niższym niż średnia dla gminy (17,48) wskaźnikiem osób w wieku przedprodukcyjnym (15,94) i wyższym niż średnia dla gminy (23,98) – w wieku poprodukcyjnym (25,65).

Duża liczba seniorów rodzi różne potrzeby w zakresie szeroko rozumianej dostępności związanej z zapotrzebowaniem na usługi związane z ochroną zdrowia, ale też bliskością usług i placówek handlowych. Oznacza również konieczność dostosowania budynków użyteczności publicznej dla osób ze specjalnymi potrzebami, jak i przestrzeni publicznej, by umożliwić łatwiejsze przemieszczanie się. W kontekście rosnącej liczby osób starszych wyzwaniem staje się zjawisko alienacji społecznej, samotności, co przekłada się na potrzeby aktywizacyjne. Skupienie się na kwestiach jakości życia osób starszych jest istotne nie tylko z perspektywy dzisiejszych potrzeb, ale i przyszłych, co wiąże się z faktem, że udział seniorów będzie w kolejnych latach rosł. Zauważalny wzrost zostanie z pewnością odnotowany w grupie starszych seniorów, tj. powyżej 75 roku życia, których samodzielność może ulegać gwałtownemu pogorszeniu.

Spośród problemów społecznych występujących na obszarze najpoważniejsze wiążą się z bezrobociem, a także problemy związane z przemocą, uzależnieniami itp. Przekładają się one na niski kapitał społeczny dużej części mieszkańców, brak aktywności społecznej i obywatelskiej. Zidentyfikowane w trakcie badania problemy świadczą o występowaniu na tym obszarze kumulacji problemów społecznych, w której jedne deficyty generują inne, wzmacniając się w czasie. Spirala tych problemów sprawia, że osoby narażone najpierw na marginalizację, a następnie popadające w wykluczenie społeczne, bez wsparcia z zewnątrz nie potrafią ani odnaleźć się na rynku pracy, ani radzić sobie w codziennym funkcjonowaniu. Na pierwszy plan wysuwają się problemy związane z bezrobociem, które najprawdopodobniej leżą u podstaw innych

negatywnych zjawisk społecznych obecnych na obszarze rewitalizacji. Osoby bezrobotne, szczególnie te długotrwale, zmagają się z utratą poczucia własnej wartości i izolacją społeczną. Zdelimitowany obszar charakteryzuje się podwyższonym poziomem bezrobocia. Pochodną wysokiego poziomu bezrobocia jest stosunkowo wysoka liczba przestępstw i wykroczeń. Obserwowane na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne, takie jak przestępczość, przemoc i uzależnienia świadczą o rozpadzie więzi społecznych, dezintegracji społeczności lokalnej. W Zakrzówku funkcjonują sklepy (4) oraz bary (3) prowadzące sprzedaż alkoholu, które stanowią potencjalne miejsca dla występowania niepożądanych zjawisk społecznych wobec braku dostępności do odpowiedniej infrastruktury zapewniającej możliwość zagospodarowania czasu wolnego.

Spójny obraz diagnozy ukazuje mechanizm kumulowania się deficytów, w którym jedne braki generują kolejne, wzajemnie się wzmacniając i prowadząc do pogłębiającej się marginalizacji. Utrata zatrudnienia osłabia dochody i poczucie sprawczości, sprzyja izolacji społecznej i obniżeniu samooceny, co utrudnia aktywne poszukiwanie pracy oraz podejmowanie ról wspierających rozwój dzieci. Wzrost napięć w gospodarstwach domowych, nasilony stresem ekonomicznym, zwiększa ryzyko przemocy, zaś interwencje kryzysowe – choć konieczne – często mają charakter reaktywny i nie adresują przyczyn strukturalnych. Dzieci i młodzież dorastające w takim środowisku doświadczają wielokrotnej deprivacji, co obniża ich kapitał edukacyjny i społeczny, utrudniając w przyszłości wejście na rynek pracy w segmentach oferujących stabilne zatrudnienie i wyższe wynagrodzenia. W rezultacie dochodzi do reprodukcji wzorców wykluczenia międzypokoleniowo, a obszar traci zasoby zaufania, współpracy i solidarności, co osłabia gotowość mieszkańców do uczestnictwa w inicjatywach społecznych i obywatelskich oraz ogranicza skuteczność oddolnych form wsparcia.

Wskaźniki ilościowe potwierdzają istnienie „spirali problemów”, w której bezrobocie i ubóstwo stanowią punkt wyjścia dla narastania przestępczości, przemocy i uzależnień, a następnie dezintegracji wspólnoty, co z kolei utrudnia powrót do zatrudnienia i umacnia wykluczenie. Taki układ zależności wymaga łączenia interwencji zatrudnieniowych z działaniami wzmacniającymi kompetencje rodzicielskie, wsparciem psychologicznym, profilaktyką uzależnień oraz odbudową lokalnego kapitału społecznego poprzez programy partycypacyjne i animację środowiskową.

Problemy sfery gospodarczej – jest ona ściśle powiązana z problemami zidentyfikowanymi w sferze społecznej. Pomimo, iż diagnoza delimitacyjna nie wskazuje wprost na kumulację negatywnych zjawisk w tej sferze, zasadnym jest dokonanie pogłębionej analizy tej sfery, z uwagi na jej oddziaływanie na sferę społeczną i zdiagnozowane tam problemy. Ważnym problemem jest rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej, z której duża część to placówki handlowe i usługowe. Te miejsca generują negatywne zachowania społeczne, wpływając na ogólną atmosferę panującą na obszarze i bezpieczeństwo mieszkańców. Obecność osób spożywających alkohol w miejscach publicznych kształtuje niekorzystne wzorce konsumpcji wśród mieszkańców, w tym szczególnie młodzieży. Jednocześnie działające na obszarze firmy są relatywnie stabilne – notuje się tu mniej wyrejestrowań niż przeciętnie w gminie. Nierówności dochodowe (ekonomiczne) prowadzą do wzrostu napięć społecznych.

W obszarze rewitalizacji obserwuje się strukturę działalności gospodarczej zdominowaną przez drobny handel i usługi konsumenckie, w tym punkty sprzedaży alkoholu, co przekłada się na utrwalanie niskiej wartości dodanej lokalnej gospodarki, ograniczone możliwości wzrostu płac oraz przeważanie miejsc pracy o niskiej produktywności. Koncentracja lokali handlowo-usługowych sprzyjających obecności i konsumpcji alkoholu w przestrzeni publicznej generuje negatywne zachowania społeczne, obniża poczucie bezpieczeństwa i osłabia wizerunek ulic oraz placów, co zniechęca inwestorów do lokowania działalności o wyższym progu kwalifikacji i lepszym poziomie wynagrodzeń. Jednocześnie baza firm wykazuje relatywną stabilność – notuje się mniej wyrejestrowań niż przeciętnie w gminie – jednak przeważają mikroprzedsiębiorstwa operujące na niskich marżach, co skutkuje ograniczoną zdolnością do podnoszenia wynagrodzeń i inwestowania w podnoszenie produktywności, a przez to utrzymuje się szeroki segment niskopłatnych etatów i samozatrudnienia o wysokiej zmienności dochodów. W takich warunkach narastają

nierówności dochodowe: po stronie popytu na pracę występuje niedobór stanowisk wymagających wyższych kwalifikacji, podczas gdy po stronie podaży utrzymują się bariery w dostępie do lepiej płatnych sektorów związane z różnicami w kapitale ludzkim (kompetencje cyfrowe, językowe, doświadczenie branżowe) oraz ograniczonym dostępem do usług rozwojowych, co spowalnia mobilność społeczną.

W sferze środowiskowej – na obszarze występuje zabudowa wymagająca poprawy w zakresie energochłonności. Jedyne z rzadka można tu znaleźć budynki, które można określić mianem niskoemisyjnych. Potrzebna jest więc kontynuacja i intensyfikacja działań mających na celu wymianę źródeł ogrzewania oraz termomodernizację i zmniejszanie emisyjności zabudowy, a także zwiększenie promowania odnawialnych źródeł energii. Niska jakość powietrza negatywnie wpływa na zdrowie publiczne. Brak inwestycji w zrównoważone technologie prowadzi do wzrostu emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczenia środowiska, co z kolei generuje koszty zewnętrzne związane z naprawą szkód środowiskowych.

Poprawy wymaga również wyposażenie przestrzeni publicznych w zieleń oraz zwiększenie przepuszczalności powierzchni utwardzonych i retencyjności. Ze względu na obecność terenów niezagospodarowanych pożądane jest urozmaicenie zasobów przyrodniczych przez nasadzenia, zakładanie łąk kwietnych, ogrodów sąsiedzkich czy ogrodów społecznych, a także prowadzenie działań proekologicznych w celu ochrony przyrody i zwiększenia różnorodności biologicznej, najlepiej z udziałem lokalnej społeczności, oraz prowadzenia działań edukacyjnych skierowanych do mieszkańców, w tym uczniów w szkołach.

Jeśli chodzi o sferę techniczną względnie przystępna infrastruktura w znaczeniu dostępu do różnorodnej oferty użyteczności publicznej, nie spełnia jednak norm związanych z dostępnością dla osób ze szczególnymi potrzebami. Problem ten należy uznać za ważny z uwagi na wysoki udział seniorów mieszkających na obszarze, mających często problemy z poruszaniem się. Poprawa dostępności jest też szczególnie istotna z tego względu na to, że na obszarze tym zachodzi komasacja usług, a zlokalizowana tu infrastruktura społeczna służy mieszkańcom i przyjezdnym.

Należy zwrócić uwagę na poprawę stanu technicznego istniejącej infrastruktury i zabezpieczenie tych obiektów przed degradacją techniczną. W obszarze występują budynki charakteryzujące się wysokim stopniem zdegradowania, w tym w zakresie energochłonności, dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, brakuje odpowiednich oznakowań dla osób niedowidzących. Brak dostępu do wysokiej jakości obiektów edukacyjnych ogranicza możliwości rozwoju gospodarczego obszaru oraz odpływ rodzin z małymi dziećmi do ośrodków zapewniających dostęp do tego typu infrastruktury.

Pomimo ogólnie zadowalającego stanu przestrzeni, kluczowe obszary i obiekty – centrum miejscowości oraz budynki ośrodka zdrowia, szkoły podstawowej, dawnej siedziby urzędu gminy i dawnej szkoły rolniczej – wymagają pilnych prac modernizacyjnych i dostosowawczych. Obiekty te, wskutek długotrwałej eksploatacji, nie spełniają współczesnych wymogów funkcjonalnych i technicznych (w tym efektywności energetycznej) oraz standardów dostępności, co generuje ponadnormatywne koszty utrzymania i ogranicza pełne, bezpieczne użytkowanie przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami i ograniczeniami mobilności. Energochłonność tych budynków jest wysoka, gdyż nie były one termomodernizowane, działają w oparciu o nieefektywne źródła ciepła, generują znaczne koszty utrzymania. Przegląd techniczny budynków wskazał na efektywność 50-60%. Brakuje także dojazdów i miejsc postojowych, w tym dla osób niepełnosprawnych.

Znacznym problemem obszaru są tereny zdegradowane - na obszarze Zakrzówka występuje wysoki poziom degradacji przestrzeni publicznej, która wymaga odnowienia – jak wskazano powyżej nie funkcjonują rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Na przeznaczonym do rewitalizacji obszarze występują negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne ze względu na brak odpowiedniego zagospodarowania terenu oraz zdegradowane technicznie budynki, które po renowacji technicznej i funkcjonalnej będą stanowić miejsce działań na rzecz rozwiązania

problemów grup dysfunkcyjnych. Miejsce to jest w sposób zdecydowany wskazywane przez mieszkańców rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzenią i funkcjonalnie.

Wyznaczony obszar rewitalizacji stanowi 103 ha i jest zamieszkiwany przez 850 mieszkańców. Obszar rewitalizacji pełni kluczowe funkcje administracyjne, społeczne, edukacyjne i gospodarcze sołectwa i całej gminy. Na terenach tych występuje koncentracja usług publicznych, zwłaszcza w sferze społecznej. Teren ten jest zurbanizowany. Na obszarze rewitalizacji Zakrzówek funkcjonuje Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Biblioteka Publiczna, Gminny Dom Kultury, placówki edukacyjne, siedziba Parafii Rzymskokatolickiej.

Działalność wymienionych instytucji, wzmacnia potencjał rewitalizacji co pozwala na rozwój przestrzeni integrującej i aktywizującej mieszkańców obszaru rewitalizacji (jak także, w dalszej kolejności, potencjał obszaru jako miejsca realizacji usług różnego rzędu przez mieszkańców innych części gminy, a także turystów).

Obszar ten ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego ze względu na pełnioną funkcję, ponieważ skupione są tutaj najważniejsze instytucje pełniące funkcje reprezentacyjne i centrotwórcze gminy. Kumulacja problemów społecznych i innych negatywnych zjawisk znacznie ogranicza pełnioną dotychczasową funkcję obszaru rewitalizacji i w wyniku pogłębiającego się kryzysu, nie spełnia funkcji wyznaczonych mu przez lokalną społeczność.

Z powodu braku oficjalnych, dostępnych danych statystycznych na poziomie mniejszym niż całe sołectwo, delimitacja i podstawowa analiza wskaźnikowa prowadzona była na poziomie pełnych jednostek. W związku z tym obszar rewitalizacji został wyznaczony w granicach sołectwa, dla którego dostępne są niezbędne wskaźniki. Szczegółowa lokalizacja działań rewitalizacyjnych oparta została na wynikach konsultacji społecznych, inwentaryzacji terenowej oraz wskazaniach instytucji lokalnych. Ostatecznym kryterium wyboru obszaru do rewitalizacji był fakt jego dużego znaczenia dla potencjalnego rozwoju gminy i tworzenia warunków dla przyszłego funkcjonowania społeczności lokalnej. Fakt ten był podkreślany przez wszystkie grupy w ramach konsultacji społecznych i rozmów prowadzonych w środowisku lokalnym, co potwierdzają raporty z tych rozmów. Do rewitalizacji wybrano obszar, który może przyczynić się w największym stopniu do uzyskania efektu synergii, czyli pozytywnego wpływu na resztę gminy. Wybrany obszar rewitalizacji jest z jednej strony najważniejszy z punktu widzenia przyszłego rozwoju gminy, jak i generuje największą liczbę problemów rozwojowych w sferze społecznej jak i technicznej. Pomimo ogólnie zadowolającego stanu przestrzeni, kluczowe obszary i obiekty – centrum miejscowości oraz budynki ośrodka zdrowia, szkoły podstawowej, dawnej siedziby urzędu gminy i dawnej szkoły rolniczej – wymagają pilnych prac modernizacyjnych i dostosowawczych. Obiekty te, wskutek długotrwałej eksploatacji, nie spełniają współczesnych wymogów funkcjonalnych i technicznych (w tym efektywności energetycznej) oraz standardów dostępności, co generuje ponadnormatywne koszty utrzymania i ogranicza pełne, bezpieczne użytkowanie przez osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami i ograniczeniami mobilności. Konieczna jest zatem interwencja rewitalizacyjna obejmująca usunięcie barier architektonicznych, modernizację instalacji i wyposażenia, podniesienie poziomu bezpieczeństwa oraz rewaloryzację otoczenia terenów publicznych, aby zapewnić powszechny, równy dostęp do przestrzeni i usług, zmniejszyć koszty eksploatacyjne oraz podnieść walory estetyczne i funkcjonalne centrum Zakrzówka. Szczególne znaczenie modernizacji wynika z intensywnego wykorzystania wskazanych obiektów przez dzieci i młodzież – poprawa warunków edukacyjnych, opiekuńczych i czasu wolnego sprzyja wyrównywaniu szans rozwojowych i edukacyjnych, ogranicza zjawiska ryzyka społecznego i podnosi bezpieczeństwo publiczne. Rewitalizacja tego obszaru przełoży się na trwałe, mierzalne efekty: dostępność uniwersalną przestrzeni i budynków, zwiększoną funkcjonalność usług społecznych i edukacyjnych, wyższy poziom bezpieczeństwa użytkowników, obniżenie energochłonności obiektów oraz podniesienie atrakcyjności i integracyjnej roli centrum miejscowości dla całej społeczności gminy.

Na obszarze rewitalizacji występuje powiązanie problemów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych. Bezrobocie i ubóstwo w przestrzeni środkowego Zakrzówka prowadzi do marginalizacji i wykluczenia społecznego, objawiającego się narastającą biernością społeczną, wyższą liczbą „niebieskich kart” oraz trudnościami wychowawczymi i opiekuńczymi w gospodarstwach domowych. Demograficzne starzenie się społeczności pogłębia izolację seniorów, co zidentyfikowano zarówno w danych ilościowych (udział ludności 60+), jak i jakościowych (deklaracje mieszkańców, OPS). Zidentyfikowane deficyty społeczne – wysoki udział bezrobocia długotrwałego, niski poziom kompetencji i ograniczony kapitał społeczny – przekładają się bezpośrednio na sferę gospodarczą, obniżając podaż pracy, popyt lokalny oraz zdolność przedsiębiorstw do wzrostu i inwestowania. W konsekwencji rośnie ryzyko odpływu młodych, spada produktywność i atrakcyjność inwestycyjna obszaru.

Zła kondycja techniczna budynków komunalnych i ograniczony dostęp do wysokiej jakości przestrzeni publicznych skutkuje obniżeniem atrakcyjności otoczenia i ograniczonym rozwojem kapitału społecznego; jest to przestrzeń, gdzie zdiagnozowano największe potrzeby modernizacyjne w przeglądzie gminnym. Problemy te są nasilane przez niską partycypację w inicjatywach sołeckich i mniejsze zaangażowanie w wykorzystywanie funduszu sołectwiego wobec innych miejscowości – wskaźnik ten najniższy w gminie. Wszystkie te zjawiska są ze sobą powiązane i prowadzą do zjawiska trwałego kryzysu społeczno-funkcjonalno-technicznego. Oznacza to, że rewitalizacja musi objąć przestrzeń o największym „nasileniu problemów” i największej funkcji integracyjnej.

Analiza wykazała, że poza problemami, obszar ten posiada największy potencjał do efektywnej interwencji – zgromadzenie instytucji życia społecznego, dobre skomunikowanie, bliskość usług pozwoli na szybkie wdrożenie działań naprawczych o największym oddziaływaniu. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji potencjały społeczne (organizacje NGO, lokalni liderzy, grupy nieformalne, struktury parafialne i oświatowe) mogą być wykorzystane do aktywizacji mieszkańców i wdrożenia działań partycypacyjnych, edukacyjnych i pomocowych. Przyjęto, że ograniczenie obszaru rewitalizacji jest wyłącznie rezultatem pełnej diagnozy „od góry” (dane wskaźnikowe dla sołectw), uzupełnionej o diagnozę jakościową i informacji adresowej, wskazującej centralną część miejscowości jako obszar o największej koncentracji problemów. Tego rodzaju podejście, gdzie ograniczenie terytorialne jest wyłącznie efektem pogłębionej diagnozy i logicznego powiązania czynników, jest zgodne z wytycznymi i ustawową.

3.2. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych wynikająca z konsultacji społecznych

W dniu 9 marca 2023 r. o godz. 17.00 w Centrum Kultury i Biblioteki w Gminie Zakrzówek, ul. Żeromskiego 24B, 23-213 Zakrzówek, w ramach konsultacji społecznych odbyło się spotkanie podczas którego omówiony został projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Zakrzówek.

W spotkaniu wzięły udział 4 osoby (przedstawiciel Urzędu Gminy Zakrzówek, przedstawiciel Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Zakrzówek, przedstawiciel GOPS oraz mieszkańiec gminy).

W trakcie spotkania konsultacyjnego przedstawiono i omówiono między innymi następujące kwestie:

- ✓ Projekt uchwały Rady Gminy Zakrzówek w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- ✓ Mapę określającą granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- ✓ Planu wdrożenia GPR Gminy Zakrzówek,
- ✓ Ogólne informacje dotyczące obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacji,
- ✓ Metodologię wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji,
- ✓ Przedstawiono podział gminy na jednostki referencyjne,
- ✓ Omówiono przeprowadzoną diagnozę z podziałem na strefę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną,
- ✓ Przedstawiono wyznaczony obszar zdegradowany,
- ✓ Przedstawiono wyznaczony obszar rewitalizacji,
- ✓ W trakcie spotkania omówiono wstępnie możliwości realizacji przyszłych projektów oraz kwestie możliwości pozyskania finansowania.

Podczas spotkania zdiagnozowano również problemy, które na obszarze rewitalizacji zostały zidentyfikowane podczas konsultacji społecznych w odniesieniu do obszarów rewitalizowanych.

Obszar rewitalizacji to centrum miejscowości, charakteryzujący się niekorzystnymi wskaźnikami społecznymi. Główną przyczyną stanu kryzysowego jest występowanie problemów społecznych prowadzących w konsekwencji do występowania zjawiska wykluczenia społecznego mieszkańców obszaru.

Bierność w podjęciu działań mających na celu poprawę własnej sytuacji życiowej utrwala przyjęte wzorce, przyczyniając się do dziedziczenia negatywnych zachowań.

Różnice w dochodach skutkują pogłębieniem dysproporcji między mieszkańcami. Niski poziom integracji i aktywizacji mieszkańców, skutkującej większym poczuciem anonimowości i osamotnienia, spowodowane jest biernością w podejmowaniu inicjatyw na rzecz rozwoju społeczności lokalnej.

Negatywny wizerunek obszaru rewitalizacji kształtowany jest również poprzez znaczną liczbę popełnionych przestępstw i wykroczeń. Liczba przestępstw i wykroczeń mierzona liczbą interwencji policji ma wpływ na obniżenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Duże nagromadzenie czynów zabronionych popełnianych na wskazanym obszarze spowodowane jest skumulowaniem w centrum miasta osób, które charakteryzują problemy społeczne.

Uczestnicy spotkania zgodzili się, że podjęcie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji znaczenie wpłynie na poprawę zidentyfikowanych problemów w sferze społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Pomogą one odzyskać dotychczasowe funkcje pełnione przez obszar i wykreować nowe funkcje, które wynikają z aktualnych potrzeb mieszkańców.

Przedstawione powyżej wnioski z przeprowadzonych w gminie konsultacji pokrywają się w dużej mierze z wnioskami z przeprowadzonej analizy statystycznej obszarów rewitalizacji i wskazują na znaczne potrzeby rewitalizacyjne tych terenów. Wybór zatem właściwych zadań rewitalizacyjnych pozwoli na zniwelowanie dysproporcji rozwojowych tych terenów.

Podsumowując, na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano zespół kluczowych problemów, które powinny zostać rozwiązane w pierwszej kolejności. Pozwoli to na odpowiednią, skoncentrowaną tematycznie i przestrzennie interwencję zapewniającą osiągnięcie wymiernych korzyści w postaci poprawy jakości

mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W celu podsumowania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji posłużono się analizą SWOT, tj. metodą umożliwiającą kompleksową analizę strategiczną sytuacji na danym obszarze, z uwzględnieniem wszystkich istotnych aspektów. Zastosowanie tej metody pozwoliło zidentyfikowane zależności pomiędzy danymi i umożliwiło dostrzeżenie wynikających z nich konsekwencji¹. Proces definiowania elementów analizy SWOT, jak też identyfikacji problemów i potencjałów na obszarze rewitalizacji przeprowadziła grupa ekspercka, wykorzystując w tym celu również m.in. wyniki badań ankietowych mieszkańców oraz wnioski z dyskusji przeprowadzonej podczas spotkań służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyniki obu analiz przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 31 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Różnorodny potencjał turystyczno - rekreacyjny • Walory krajobrazowo-widokowe • Potencjał społeczny • Centralne położenie i skumulowana infrastruktura społeczna • Aktywne lokalne organizacje • Dostępność terenów inwestycyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyższy poziom przestępczości • Wysoki udział bezrobotnych • Pogarszająca się sytuacja demograficzna gminy, rosnąca liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, starzenie się społeczeństwa, malejący przyrost naturalny • Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej i infrastruktury komunalnej (nie spełniające współczesnych wymogów funkcjonalnych i technicznych) • Zły stan techniczny budynków komunalnych (brak spełniania współczesnych wymogów funkcjonalnych i technicznych, wysoka energochłonność budynków, liczne bariery architektoniczne) • Niska partycypacja w funduszu sołeckim • Bierność części mieszkańców • Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027 • Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań wzmacniających lokalną integrację i rozwój gminy w oparciu o zasoby kulturowe • Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań proekologicznych/zwiększająca się świadomość ekologiczna 	<ul style="list-style-type: none"> • Negatywne konsekwencje dla rozwoju gospodarczego w wyniku przedłużającej się wojny w Ukrainie • Długotrwałe, negatywne skutki wywołane izolacją społeczną podczas pandemii COVID-19 (nauka i praca w trybie zdalnym) dla mieszkańców (np. rozluźnienie więzi społecznych, kryzysy psychiczne, pogorszenie stanu zdrowia i kondycji fizycznej) • Migracja edukacyjna i zarobkowa młodych ludzi poza teren gminy, bez planów powrotu

¹ Analiza SWOT – technika analityczna pozwalająca na porządkowanie danych, dotyczących problemu w czterech kategoriach czynników strategicznych: S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia.

• Rosnące zainteresowanie różnymi formami rekreacji i spędzania wolnego czasu • Aktywizacja grup wykluczonych poprzez programy partycypacyjne i animacyjne (np. nowe funkcje dla zrewitalizowanych budynków, kluby seniora/młodzieżowe) • Wzmocnienie kapitału społecznego poprzez rozwój inicjatyw lokalnych/NGO	• Niedobór kapitału społecznego i prywatnego na przedsięwzięcia rewitalizacyjne na terenie gminy • Wzrost wykluczenia i marginalizacji w związku ze starzeniem się ludności • Pogłębienie się ubóstwa i zależności od pomocy społecznej • Trwała degradacja obiektów publicznych bez inwestycji (ryzyko rozprzestrzenienia się problemów na cały sołectwo)

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 32 Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji.

Numer problemu	Opis zidentyfikowanych problemów		Opis potencjału umożliwiającego rozwiązanie zidentyfikowanych problemów
P1	Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów	⇒	Dostępność obiektów, w których można zapewnić pełną dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami
P2	Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji (str. 15)	⇒	Duża aktywność lokalnego samorządu w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych na poprawę warunków prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjno - turystycznej na obszarze rewitalizacji
P3	Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)	⇒	Organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji, które stanowią potencjał do aktywizacji społecznej mieszkańców
P4	Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości	⇒	Dziedzictwo historyczne i przyrodnicze, które mogą służyć do rozwoju turystyki, usług i handlu, dostępne zewnętrzne środki finansowe, w tym z UE, dla przedsięwzięć realizowanych przez gminę
P5	Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	⇒	Wysoki potencjał terenów atrakcyjnych krajobrazowego oraz przestrzeni publicznej umożliwiającej rozwój oferty czasu wolnego
P6	Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej (str. 40)	⇒	Dostępność obiektów, które można wykorzystać na potrzeby rozwoju usług komunalnych
P7	Niknące poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji	⇒	Wysoki potencjał historycznych miejsc i lokalnych tradycji, które można wykorzystać do umacniania tożsamości lokalnej
P8	Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej (str. 40)	⇒	Wysoki potencjał przestrzeni publicznej, która może zostać odnowiona i zagospodarowana w sposób przyjazny mieszkańcom

Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z powyższego zestawienia, na obszarze rewitalizacji liczba zdefiniowanych „słabych” stron zdecydowanie przeważa nad liczbą „mocnych stron”, jednocześnie relatywnie zrównoważona jest liczba zdefiniowanych „szans” i „zagrożeń”. Oznacza to, iż mimo obecnych deficytów, istnieje szereg możliwości wykorzystania pojawiających się szans, a także neutralizacji zdefiniowanych zagrożeń, przynajmniej w zakresie, który zależy od Gminy Zakrzówek. Program zakłada dążenie do przezwyciężenia zjawisk kryzysowych przy wykorzystaniu dostępnych potencjałów. Bazując na diagnozie obszaru rewitalizacji zidentyfikowano konkretne potrzeby rewitalizacyjne, które zostały ujęte w poniższej tabeli.

Tabela 33. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Zakrzówek

Sfera	Potrzeby
Społeczna	<p>Poprawa stopnia integracji społecznej mieszkańców</p> <p>Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P7</p> <p>Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie zachęt do zakładania rodzin i wychowywania dzieci na obszarze gminy - wzmocnienia roli instytucji kultury działających na obszarze rewitalizacji - organizacji imprez sąsiedzkich oraz innych wydarzeń lokalnych, sprzyjających integracji mieszkańców <p>(Powiązanie z diagnozą: mała liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, niska partycypacja społeczna, starzenie się społeczeństwa, przestępczość, przemoc w rodzinie – Tab. 3, 4, 7, 8, 10 GPR)</p>
	<p>Wzrost aktywizacji społecznej mieszkańców (zwłaszcza z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym) oraz organizacji pozarządowych.</p> <p>Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P3.</p> <p>Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwoju współpracy lokalnego samorządu z organizacjami pozarządowymi i nieformalnymi grupami mieszkańców, - przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu mieszkańców nie związanych z żadnymi organizacjami pozarządowymi oraz nie uczestniczących w życiu lokalnym - utworzenia miejsca aktywizacji młodzieży oraz seniorów <p>(Powiązanie z diagnozą: niska partycypacja społeczna, wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym – Tab. 4, 10 GPR)</p>
	<p>Zapotrzebowanie na większą różnorodność i dostępność oferty turystyczno-rekreacyjnej i oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców i turystów.</p> <p>Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P2, P5 i P8.</p> <p>Zdefiniowano m.in. szczegółową potrzebę modernizacji strefy rekreacyjnej w centrum Zakrzówka i nadania jej nowych funkcji</p> <p>(Powiązanie z diagnozą: brak infrastruktury rekreacyjnej - brak ścieżek rowerowych, boisk – Tab. 24, 26 GPR)</p>
	<p>Zwiększenie poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji</p> <p>Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P4</p> <p>Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój kompetencji i umiejętności mieszkańców obszaru rewitalizacji <p>(Powiązanie z diagnozą: wysoka stopa bezrobocia – Tab. 5 GPR)</p>
Przestrzenno-funkcjonalna	<p>Poprawa estetyki przestrzeni publicznej i infrastruktury komunalnej</p> <p>Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P8.</p> <p>Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uporządkowanie terenów zdegradowanych (uporządkowanie istniejącego układu komunikacyjnego, uporządkowanie terenów zielonych, uporządkowanie małej architektury, -Przebudowa budynków, modernizacja chodników w obszarze objętym rewitalizacją) <p>(Powiązanie z diagnozą: poziom jakości przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej) – Tab. 19 GPR)</p>
Techniczna	<p>Wprowadzenie rozwiązań służących poprawie jakości i dostępności infrastruktury komunalnej</p> <p>Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P1.</p> <p>Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realizacja projektów zgodnie z obowiązującymi zasadami uniwersalnego projektowania i zasadami powszechnej dostępności obowiązującymi na terenie Unii Europejskiej. - Poprawa dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów <p>(Powiązanie z diagnozą: Poziom jakości przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej) – Tab. 19 GPR)</p>

Rozwój turystyki i rekreacji z wykorzystaniem walorów przyrodniczo - krajobrazowych
 Potrzeba ta powiązana jest z problemem rewitalizacyjnym nr P2.
 Zdefiniowano m.in. szczegółowe potrzeby:
 - **Uporządkowanie terenów zielonych,**
 (Powiązanie z diagnozą: brak infrastruktury rekreacyjnej - brak ścieżek rowerowych, boisk, poziom jakości przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej) – Tab. 19, 24, 26 GPR)

Źródło: opracowanie własne

3.3. Potencjały obszaru rewitalizacji i ich wzajemne powiązania

Narzędzia diagnozy jakościowej oraz partycypacji społecznej pozwoliły przyjrzeć się bliżej wybranym kwestiom problemowym, dały również możliwość rozpoznania potrzeb i oczekiwań poszczególnych grup społecznych: młodzieży, seniorów, rodziców małych dzieci, społeczników i aktywnych mieszkańców, przedsiębiorców - czyli mieszkańców i użytkowników obszaru rewitalizacji.

Badana problematyka dotyczyła wzajemnych powiązań kwestii społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych.

Obszar rewitalizacji, jak i cała gmina Zakrzówek, dysponuje bogatym potencjałem środowiskowym, przestrzenno-technicznym jak i społeczno-gospodarczym.

Wskazać należy w szczególności na walory krajobrazowo - kulturowe (dużym walorem przyrodniczo - krajobrazowy w skali całej gminy jest kompleks leśny w sąsiedztwie centrum Zakrzówka oraz zbiornik wodny o funkcji retencyjnej, rekreacyjnej i krajobrazowej, stanowiący atrakcję turystyczną nie tylko dla mieszkańców gminy) (**sfera środowiskowa i funkcjonalno-przestrzenna**), które w połączeniu z możliwością pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027 stanowią bardzo duży potencjał na wykorzystanie posiadanych zasobów do promocji obszaru rewitalizacji oraz rozwoju turystyki i związanych z nią infrastruktury i usług (**sfera gospodarcza**).

Realizacja inwestycji infrastrukturalnych będzie odzwierciedlała zapisy koncepcji działań rewitalizacyjnych ujętych w GPR gminy Zakrzówek, tak aby dostrzegalne było pozytywne oddziaływanie projektu na zrewitalizowaną przestrzeń szczególnie w aspektach społecznych oraz gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych oraz środowiskowych zgodnie z przeprowadzoną diagnozą i opisem obszaru poddawanego przekształceniom - rewitalizacji. Celem realizacji zamierzeń GPR jest przeciwdziałanie postępującej degradacji środowiska, kultury, dziedzictwa naturalnego poprzez rewitalizację zdegradowanych obszarów o znacznej wartości kulturowej, turystycznej oraz przyrodniczej.

Planowane działania zwiększą potencjał regionu oraz wpłyną pozytywnie na pobudzenie rozwoju i zmian jakościowych w następstwie ożywienia aktywności społecznej i gospodarczej oraz poprawy stanu zamieszkiwanego środowiska.

Ponadto, obszar rewitalizacji dysponuje bogatym rezerwuarem zasobów przestrzenno- technicznych – gminnych nieruchomości i terenu, którym należy nadać nowe funkcje oraz poprawić ich kondycję i stan zagospodarowania (**sfera funkcjonalno -przestrzenna**), co w połączeniu z wysokim poziomem wsparcia mieszkańców dla działań wzmacniających lokalną integrację i rozwój gminy w oparciu o zasoby kulturowe (**sfera społeczna**) będzie stanowić podstawę działań zmierzających do modernizacji zdegradowanych budynków służącej celom społecznym (**sfera techniczna**). Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań proekologicznych (**sfera społeczna**) przyczyni się do propagowania zastosowania w budynkach nowoczesnych, odnawialnych źródeł energii i poprawy jakości środowiska (**sfera środowiskowa**).

Spotkania z mieszkańcami oraz organizacjami wskazują przede wszystkim na konieczność lepszego wykorzystania istniejących potencjałów, a w szczególności łączenia i integrowania zasobów, funkcji i środowisk, w celu podniesienia jakości życia mieszkańców i dalszego wzmacniania kondycji społeczno-gospodarczej gminy.

Takie podejście sprawia, że zaplanowana interwencja będzie też miała charakter zrównoważony, a wyprowadzenie wyznaczonego obszaru ze stanu kryzysowego lub trwałe ograniczenie negatywnych zjawisk będzie odbywać się w sposób całościowy. Powiązanie poszczególnych rodzajów potrzeb

i potencjałów opiera się na ich rewitalizacyjnym charakterze, przede wszystkim na konieczności rozwiązania problemów społecznych, które są najważniejsze dla zainicjowania tej polityki rozwojowej.

W przypadku gminy Zakrzówek obszar rewitalizacji, charakteryzuje się istotnymi problemami o charakterze społecznym, którym towarzyszą różnorodne problemy gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Zaspokojenie potrzeb społecznych będzie możliwe nie tylko dzięki podjęciu działań w tej sferze, ale także dzięki realizacji potrzeb gospodarczych i środowiskowych.

Z kolei zaspokojenie potrzeb gospodarczych i środowiskowych przełoży się na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, wzmacniając ich kapitał społeczny, poczucie przywiązania do miejsca zamieszkania, tożsamość lokalną. Potrzeby zdiagnozowane w poszczególnych sferach są zatem ze sobą powiązane i wzajemnie się warunkują. W podobny sposób są ze sobą powiązane potencjały rozwojowe zidentyfikowane na poszczególnych obszarach rewitalizacji, które wzajemnie wzmacniają wymiary społeczny, gospodarczy i środowiskowy planowanej interwencji.

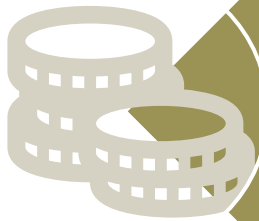
Podsumowując, problemy społeczne (np. wykluczenie, bezrobocie) prowadzą do ograniczenia aktywności gospodarczej, a brak rozwoju gospodarczego nasila zjawiska demograficzne i ubóstwo. Niewystarczająca infrastruktura środowiskowa obniża jakość życia i hamuje inwestycje społeczno-gospodarcze. Wzmocnienie potencjału społecznego (organizacje, edukacja, aktywność kulturowa) sprzyja rozwojowi mikroprzedsiębiorczości, turystyki i usług – poprawiając perspektywy zatrudnienia oraz poziom integracji. Rewitalizacja zdegradowanych terenów środowiskowych i publicznych stwarza przestrzeń do rozwoju usług społecznych, kulturalnych i gospodarczych.

Aby proces rewitalizacji był skuteczny i zintegrowany działania infrastrukturalne (modernizacja budynków, przestrzeni publicznych) będą połączone z aktywizacją społeczną i gospodarczą (centra aktywności, wsparcie dla przedsiębiorczości, kluby seniora i młodzieży). Inwestycje w infrastrukturę ekologiczną (ścieżki rowerowe, rekultywacja terenów zielonych) będą służyć zarówno ochronie środowiska, jak i poprawie jakości życia oraz atrakcyjności turystycznej. Rozwój usług społecznych i kulturalnych będzie bazował na istniejących placówkach i potencjale lokalnych liderów oraz organizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są projektowane jako działania komplementarne, tworzące efekt synergii pomiędzy poprawą infrastruktury, wsparciem dla mieszkańców i rozwojem lokalnej gospodarki.

Sfera społeczna

- Wysoki poziom wsparcia mieszkańców dla działań wzmacniających Działalność organizacji pozarządowych
- Jakość kapitału społecznego w postaci mieszkańców chcących aktywnie włączyć się w działania rewitalizacyjne

Sfera gospodarcza

- Możliwość pozyskiwania środków finansowych zewnętrznych, pozabudżetowych, w tym funduszy Unii Europejskiej w okresie 2021-2027
- Potencjał rozwoju postaw przedsiębiorczych, który stanowi dobrą podstawę do wprowadzenia zmian w lokalnej gospodarce

Sfera środowiskowa

- Posiadane walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz zasoby dziedzictwa kulturowego i historycznego
- Czyste środowisko

Sfera funkcjonalno-przestrzenna

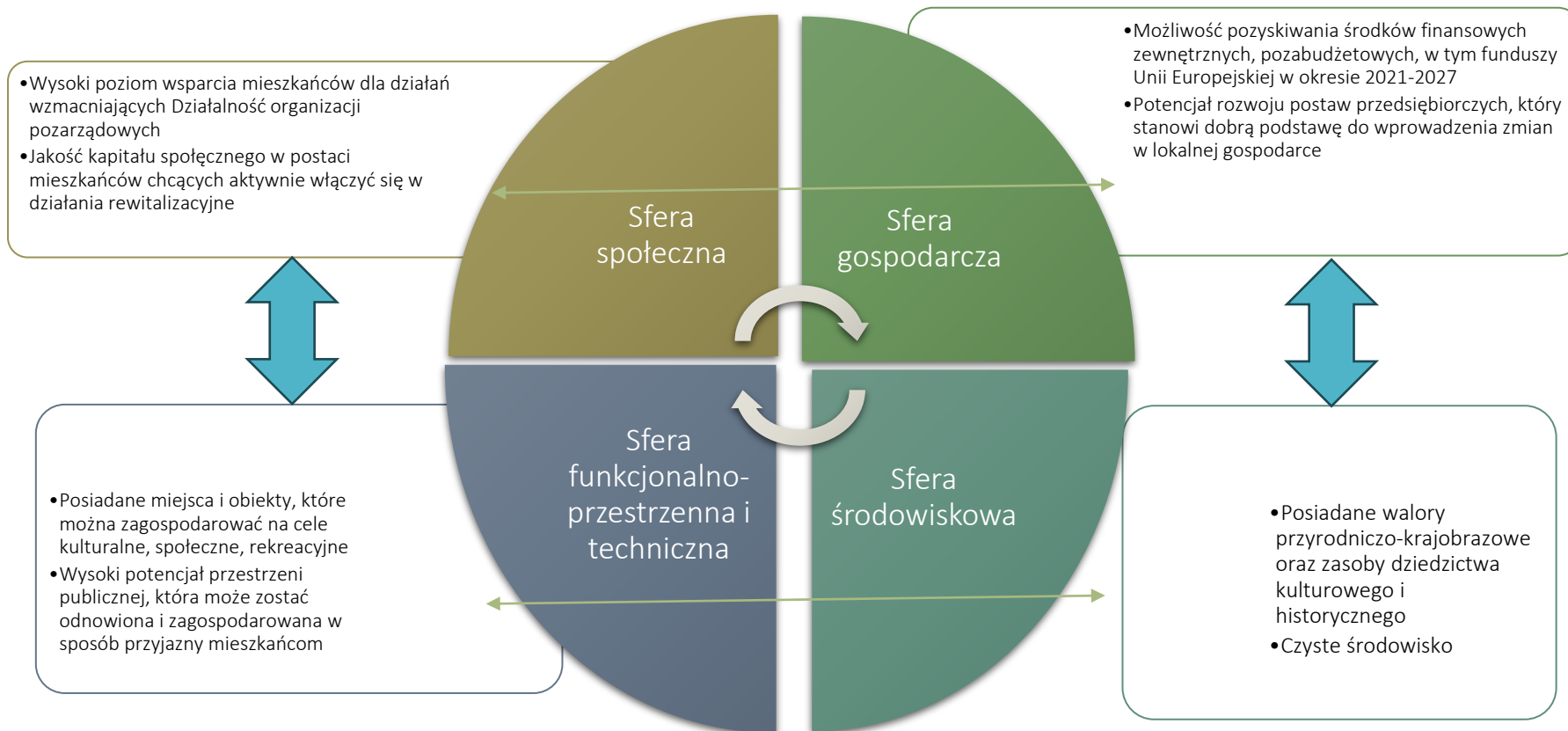
- Posiadane miejsca i obiekty, które można zagospodarować na cele kulturalne, społeczne, rekreacyjne
- Wysoki potencjał przestrzeni publicznej, która może zostać odnowiona i zagospodarowana w sposób przyjazny mieszkańcom

Sfera techniczna

- Wysoki poziom akceptacji społecznej dla działań zmierzających do stosowania rozwiązań ekologicznych/innovacyjnych oraz zasób budynków będących własnością lub współwłasnością gminy, które mogą zostać zmodernizowane

Tabela 34 Powiązania potencjałów rozwojowych w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej

3.4. Obszar rewitalizacji – tereny zalewowe

Na terenie gminy Zakrzówek obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały zidentyfikowane dla rzeki Bystrzyca. Zgodnie z zapisami art. 16 pkt 34 ustawy Prawo wodne obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są m.in. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%. Zgodnie z art. 166 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy, obszary te uwzględnia się m.in. w gminnym programie rewitalizacji.

Ochronę przed powodzią rozpatruje się nie tylko w kontekście występującego zagrożenia czy realizowanych działań technicznych, co ma odzwierciedlenie w ustawie Prawo wodne. Art. 165 ust. 1 tej ustawy mówi, że jednym z ważniejszych aspektów wpływających na realizację ochrony przed powodzią jest kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych, a w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Mając na uwadze, że ochrona przed powodzią polega na zarządzaniu ryzykiem powodziowym należy zaznaczyć, że zgodnie z art. 16 pkt 4 Prawa wodnego celem zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Odzwierciedleniem tego celu są ustalenia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, który mówi między innymi: *Właściwym sposobem ochrony przed powodzią jest użytkowanie terenów zalewowych w sposób niewrażliwy na skutki zalania. Najskuteczniejszym i najwłaściwszym sposobem uniknięcia szkód na obszarach narażonych na zalanie wodami powodziowymi jest maksymalne ograniczenie ich zainwestowania (...).*

Zgodnie z art. 166 ust. 10 ustawy Prawo wodne zagospodarowanie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią proponowane w gminnym programie rewitalizacji nie może:

- naruszać ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków,
- naruszać funkcjonowania infrastruktury krytycznej,
- utrudniać zarządzania ryzykiem powodziowym.

Zapisy ustawy Prawo wodne będą wiążące w przypadku realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Mapa 3 Mapa zagrożenia powodziowego obszaru rewitalizacji o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie strony internetowej wody.isok.gov.pl

Mapa 4 Mapa zagrożenia powodziowego obszaru rewitalizacji o prawdopodobieństwie wystąpienia 10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie strony internetowej wody.isok.gov.pl

4. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 3 i 4 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. gminny program rewitalizacji powinien zawierać m.in. „opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk”. Wizja obszaru rewitalizacji przedstawia jego obraz stanowiący efekt działań rewitalizacyjnych, będący jednocześnie pożądanym z punktu widzenia mieszkańców i innych interesariuszy. Pokazuje, jakie pozytywne skutki przyniosły wiązki przedsięwzięć. Kształt wizji odpowiada zarówno potrzebom i oczekiwaniom lokalnych społeczności, jak i zdiagnozowanym wcześniej problemom, a co za tym idzie – określonym na ich podstawie celom projektowanych działań.

Wizja stanu obszaru zdegradowanego przewidzianego do rewitalizacji została zdefiniowana następująco: Rewitalizacja jest procesem, który ma na celu wyprowadzić daną jednostkę z sytuacji problemowej

---

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Obszar rewitalizacji miejscem zapewniającym wysoką jakość życia mieszkańcom, generującym pozytywne zjawiska społeczne, cechującym się funkcjonalną przestrzenią, czystym środowiskiem i dogodnymi warunkami rozwoju gospodarczego:

W sferze społecznej nastąpi poprawa jakości kapitału społecznego, poprzez wzrost integracji mieszkańców oraz wzrost poziomu uczestnictwa w życiu gminy. Przeprowadzone działania pozwolą na pogłębienie świadomości i więzi społecznej oraz odpowiedzialności za najbliższe otoczenie. Rewitalizacja pozwoli wygenerować impulsy do przeciwdziałania patologiom społecznym – zaktywizuje osoby młode, najbardziej narażone na negatywne zjawiska społeczne oraz zachęci pozostałych mieszkańców do wspólnego działania.

W sferze technicznej (a pośrednio również funkcjonalno – przestrzennej oraz środowiskowej) nastąpi poprawa w zakresie ładu przestrzennego. Odnowione zostaną tereny i budynki gminy Zakrzówek, która posiada znaczny potencjał przyrodniczy i kulturowy.

Dzięki rewitalizacji zostaną stworzone infrastrukturalne warunki do integrowania społeczności i prowadzenia działalności kulturalnej, społecznej czy gospodarczej. Poprawa stanu przestrzeni publicznej przyniesie wymierne efekty w postaci większego zaangażowania mieszkańców w dbanie o najbliższe otoczenie.

W sferze gospodarczej nastąpi aktywizacja wewnętrznego potencjału przedsiębiorczego mieszkańców. Obszar rewitalizacji stanie się atrakcyjnym miejscem prowadzenia działalności gospodarczej. Dzięki podjętym działaniom wzrośnie szansa na zwiększenie aktywności młodych mieszkańców, którzy postanowią zostać w gminie a tym samym, przyczynią się do zwiększenia jej konkurencyjności.

związanej z koncentracją przede wszystkim problemów społecznych. Przystępując do prac nad Programem Rewitalizacji Gmina Zakrzówek w pierwszej kolejności podjęła działania zmierzające do określenia rodzaju oraz natężenia zjawisk niekorzystnych w przestrzeni gminy. Przeprowadzona na wstępie diagnoza

pozwoła określić główne grupy problemów charakteryzujących poszczególne jednostki (miejscowości wiejskie) oraz wyłonić te, których rozwiązanie przy wykorzystaniu dostępnych dla władz gminy (oraz pozostałych interesariuszy działań) narzędzi i możliwych źródeł finansowania są możliwe oraz przyniosą wymierne korzyści dla gminy w postaci poprawy jakości życia jej mieszkańców.

Zaprezentowana powyżej wizja pozwala na sformułowanie trzech dopełniających się celów, które jednocześnie odnoszą się do zdiagnozowanych problemów obszaru rewitalizacji, a także uwzględniają potrzeby jego mieszkańców.

Identyfikację wyzwań strategicznych GPR cechuje podejście zintegrowane:

- przyjęte cele i kierunki działań uspołnione z wnioskami płynącymi z diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji; identyfikowała występujące problemy i potencjały rozwojowe, na podstawie których określono główne potrzeby rewitalizacyjne; takie podejście zapewnia integrację działań, mających na celu wyprowadzanie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego przy wykorzystaniu jego potencjałów, co powinno wygenerować impuls rozwojowy;
- komplementarność problemowa oznaczała ustalenie powiązań między zaobserwowanymi negatywnymi zjawiskami na podstawie analizy sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, co pozwoliło na określenie dopełniających się celów, które oddziałują na zidentyfikowane kryzysy;
- cele i kierunki działań GPR oraz wynikające z nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zintegrowane – ujednoczone z zakresem programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 (FEL) – zastosowanie takiego podejścia umożliwia wykorzystanie przy opisie przedsięwzięć wskaźników produktu i rezultatu powiązanych z realizacją FEL.

5. Cele i kierunki działań w ramach procesu rewitalizacji

Zgodnie z ustawą zdefiniowany obszar rewitalizacji będzie rewitalizowany z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych. Szczególny nacisk będzie ukierunkowany na stopień nasilenia problemów społecznych na danym obszarze – głównie w zakresie marginalizacji i wykluczenia społecznego mieszkańców danego obszaru.

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zakrzówek wyznaczone zostały główne cele rewitalizacji:

- 1 Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych
- 2 Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki
- 3 Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska

Cele są względem siebie komplementarne i stanowią odpowiedź na zdiagnozowane deficyty i problemy zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji. Każdy z celów strategicznych rewitalizacji jest dopełniany przez kierunki działań.

Cel 1 wynika bezpośrednio z diagnozy określającej niską partycypację społeczną (kwota funduszu sołectkiego 29,22 zł/os. przy średniej 75,84 zł/os. – Tab. 10 GPR), wysoką stopę bezrobocia (6,89% – Tab.

5), wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz podwyższoną przestępczość (1,34 na 100 mieszkańców – Tab. 7). Dodatkowo konsultacje społeczne wykazały deficyt animacji społecznej oraz problem samotności seniorów/wykluczenia młodzieży.

Cel nr 2 oparty jest na diagnozie potencjałów obszaru – centralne położenie, koncentracja instytucji i przestrzeni publicznych, istniejąca (choć wymagająca modernizacji) infrastruktura społeczna oraz wysoka liczba organizacji społecznych (Tab. 9). Istnieje potrzeba pobudzenia lokalnej przedsiębiorczości i wykorzystania potencjału pod kątem usług społecznych, kulturowych, rekreacyjnych.

Cel nr 3 odpowiada na deficyty w zakresie zadbanej, ogólnodostępnej przestrzeni publicznej (zły stan techniczny budynków i przestrzeni publicznych — Tab. 26) oraz degradację infrastruktury i potrzebę poprawy estetyki/przestrzeni życia mieszkańców (konsultacje społeczne, Tabela 25).

Sfera	Cel główny	Kierunek działań	Zdiagnozowane problemy	Beneficjenci	Przewidywane efekty
Spółeczna	1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych	1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców 1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację grup zagrożonych marginalizacją	<ul style="list-style-type: none"> – wysokie bezrobocie – wysoka przestępczość – niska integracja społeczna – wykluczenie społeczne osób ubogich i starszych 	<p>Wszyscy mieszkańcy obszarów rewitalizacji, a zwłaszcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby niepełnosprawne – osoby bezrobotne – dzieci i młodzież – organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> – aktywizacja i integracja społeczna – poprawa jakości życia mieszkańców – atrakcyjna oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży – włączenie społeczne osób starszych i niepełnosprawnych – wydarzenia kulturalne, integracyjne i edukacyjne – promocja lokalnych potencjałów
Gospodarcza	2. Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki	2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> – wysokie bezrobocie 	<ul style="list-style-type: none"> – osoby bezrobotne – młodzież, absolwenci 	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój kompetencji i umiejętności przez absolwentów szkół - doradztwo zawodowe dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Funkcjonalno - przestrzenna, techniczna i środowiskowa	3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni	3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	<ul style="list-style-type: none"> – występowanie zdegradowanych budynków użyteczności publicznej – brak dostosowania budynków użyteczności 	<p>wszyscy mieszkańcy miejscowości, a zwłaszcza:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby niepełnosprawne – osoby bezrobotne – dzieci i młodzież 	<ul style="list-style-type: none"> – uporządkowanie przestrzeni publicznych – zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców

publicznej, rozwój
infrastruktury
społecznej, ochrona
środowiska

3.2. Poprawa stanu
zagospodarowania
przestrzeni na obszarze
rewitalizacyjnym

publicznej dla osób o
szczególnych potrzebach
– ograniczony dostęp do
usług społecznych i
publicznych
– zdegradowane przestrzenie
publiczne

– organizacje pozarządowe

– poprawa dostępności do
obiektów użyteczności
publicznej
– poprawa estetyki
miejscowości
– poprawa jakości
środowiska

6. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

6.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. wprost wskazuje, że gminny program rewitalizacji powinien obejmować opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym. W dokumencie można wydzielić podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne i pozostałe dopuszczalne (uzupełniające). Adekwatnie pierwszy typ powinien zawierać konkretny opis, tj.: nazwę, podmiot realizujący, zakres zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji oraz opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami.

W rozdziale zaprezentowano zestawienie planowanych oraz przygotowanych zgodnie z zapisami art. 15 ust.1 ustawy o rewitalizacji, podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zgłoszonych do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zakrzówek na lata 2023- 2030 . Przedstawiona lista projektów jest zgodna z wymogami art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy o rewitalizacji oraz art. 36 ust. 8 pkt 3 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa), co pozwala uznać niniejszy program rewitalizacji za strategię IIT.

Projekty identyfikowane były oddolnie w ramach otwartego naboru na przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych trwał od 4 stycznia 2024 r. do 31 stycznia 2024 r.

W trakcie naboru nie wpłynęła żadna fiszka projektowa zgłoszona przez interesariuszy rewitalizacji oprócz propozycji zgłoszonych przez Urząd Gminy Zakrzówek.

Przedsięwzięcia na liście podstawowej zawarte w GPR zostały zweryfikowane przez Urząd Gminy w Zakrzówku, przede wszystkim pod kątem:

- formalnym, tj. położenia na obszarach rewitalizacji (lub właściwego uzasadnienia w przypadku położenia poza obszarem),
- opisu przedsięwzięcia, w tym problemów obszaru rewitalizacji, które rozwiązuje przedsięwzięcie, głównego celu projektu oraz zakresu realizowanych zadań,
- spójności z celami procesu rewitalizacji oraz skali ich wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców,
- osiągniętych prognozowanych rezultatów zgłaszanych projektów wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji,
- ich wykonalności z punktu widzenia prawa własności nieruchomości, na których przewidziano interwencję,
- pod kątem działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w tym zakresie,
- czasu realizacji (w latach obowiązywania GPR).

Założeniem naboru było zebranie projektów przyczyniających się do poprawy lub rozwiązania problemów obszaru rewitalizacji w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej – zdiagnozowanych na etapie diagnozy szczegółowej obszaru rewitalizacji. Projekty główne to projekty, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa, a obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej. Ważne, by projekty uzupełniały się i były ze sobą spójne.

Wszystkie przedsięwzięcia, które zostały ujęte na liście projektów podstawowych, spełniają warunek poprawy dostępności w stosunku do osób, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r.

o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Horyzont czasowy realizacji projektów wskazano na lata 2024-2030, co umożliwia ich realizację w okresie obowiązywania GPR.

Opisy przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały opracowane w oparciu o aktualny, faktyczny stan ich przygotowania. W przypadku projektów niekompletnych na dzień składania formularza projektowego, które np. nie posiadały dokumentacji technicznej, ich opisy zostały ujęte w sposób ogólny z założeniem ich sprecyzowania na dalszym etapie.

Odpowiedzialność za deklaracje dotyczące sposobu realizacji projektów, zakładanych celów, szacowanej wartości oraz planowanych do wykorzystania źródeł finansowania jest każdorazowo przypisywana podmiotom zgłaszającym.

W zakresie wartości przedsięwzięć oraz typu ich finansowania zapisy GPR nie definiują ostatecznie rodzaju i źródła finansowania, ponieważ będą one precyzowane każdorazowo przez wnioskodawcę na etapie dokumentacji technicznej oraz analiz finansowych, wykonywanych na potrzeby aplikowania o zewnętrzne granty.

Zestawienie podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawiono poniżej.

1.	Nazwa przedsięwzięcia: Modernizacja strefy rekreacyjnej w centrum Zakrzówka
Sfera rewitalizacji	
Społeczna/ Funkcjonalno -przestrzenna, techniczna i środowiskowa	
Cel GPR	
3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska	
Kierunek Działań GPR	
3.1. Modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	
3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym	
Podmiot realizujący projekt	
Gmina Zakrzówek	
Zakres realizowanych zadań	
Zakres projektu obejmował będzie zagospodarowanie terenu w centrum wsi Zakrzówek, celem nadania nowych funkcji społecznych i kulturalnych, obejmujące: - stworzenie plenerowego miejsca spotkań i aktywności mieszkańców wsi poprzez wykonanie m.in. nasadzeń zieleni (dobór gatunków rodzimych odpornych na suszę, łąki kwietne), montaż elementów małej architektury, montaż nowych urządzeń do zabawy dla dzieci (domki, labirynty, huśtawki itp., w tym minimum 1 urządzenie zabawowe inkluzywne) - stworzenie strefy dla rodziców (ławeczki, stoliki itp.) Teren będzie także wykorzystywany w powiązaniu z projektami finansowanymi z EFS+, w szczególności w ramach priorytetu VIII (wsparcie rodzin, tworzenie bezpiecznych inkluzywnych przestrzeni dla rodzin z małymi dziećmi) i X (programy rozwojowe szkół i placówek przedszkolnych, wykorzystujące powstałą infrastrukturę do rozwoju aktywności fizycznej dzieci) FEL na lata 2021-2027.	
Cele projektu	
Celem projektu będzie stworzenie miejsca przeznaczonego do integracji i aktywizacji mieszkańców gminy poprzez wzrost uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Inwestycja	

umożliwi zagospodarowanie czasu wolnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych, podniesie atrakcyjność gminy jako „dobrego miejsca” do życia, a przez to wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców.

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji, ul. Żeromskiego, nr działki 1279

Okres realizacji projektu

2025-2028

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
1 000 000	300 000	-	700 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt.
- Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem
- 350 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Realizacja inwestycji ma na celu efektywne osiągnięcie korzyści społecznych i gospodarczych, zarówno w wymiarze regionalnym, jak i lokalnym. Efektem realizacji projektu będzie podniesienie jakości i dostępności terenów służącym celom społecznym w Gminie Zakrzówek. Przedsięwzięcie wspiera cel 3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska poprzez poprawę jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej – powstanie wielofunkcyjnej, ogólnodostępnej strefy aktywności z czytelnym układem, miejscami wypoczynku i infrastrukturą towarzyszącą, co zwiększy realne korzystanie z przestrzeni i ożywi życie społeczne w centrum. Wartość dodana projektu przejawia się w trwałej zmianie sposobu korzystania z centrum miejscowości: przestrzeń stanie się miejscem regularnych spotkań, rekreacji na świeżym powietrzu i działań animacyjnych. Zastosowanie zielonej infrastruktury podniesie odporność terenu na okresowe niedobory wody i fale upałów, przy jednoczesnym ograniczeniu kosztów eksploatacji. Montaż urządzeń inkluzyjnych i dostępnej małej architektury zwiększy dostęp do usług rekreacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami, wzmacniając spójność społeczną. Efekty będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu wskazanych powyżej.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
- ✓ P2 Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji
- ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
- ✓ P6 Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej
- ✓ P8 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych.

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego (m.in. tablica regulaminu z piktogramami i kodem QR, obniżone krawężniki, nawierzchnie umożliwiające poruszanie się osób na wózkach inwalidzkich oraz o kulach). Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

2. Nazwa przedsięwzięcia: Modernizacja budynku ośrodka zdrowia

Sfera rewitalizacji

Społeczna/ Funkcjonalno -przestrzenna, techniczna i środowiskowa

Cel GPR

3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska

Kierunek Działań GPR

3.1. Modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności

Podmiot realizujący projekt

Gmina Zakrzówek

Zakres realizowanych zadań

Zakres rzeczowy projektu obejmuje przebudowę oraz rozbudowę budynku gminnego ośrodka zdrowia w Zakrzówku, celem nadania nowych funkcji społecznych i gospodarczych (m.in. wprowadzenie do oferty edukacji zdrowotnej i prozdrowotnej, dietetyka, profilaktyka 60+, organizacji warsztatów z zakresu profilaktyki zdrowia, zdrowego stylu życia, diety itp. prowadzonych przez lekarzy, dietetyków, fizjoterapeutów itp. dla młodzieży, seniorów, rodzin). Placówka przystosowana będzie do potrzeb oraz możliwości osób niepełnosprawnych, pozbawiona będzie barier funkcjonalnych i zapewni mieszkańcom dostęp do usług zdrowotnych w pełnym zakresie.

Cele projektu						
Celem projektu będzie zwiększenie dostępności do zintegrowanych edukacyjnych usług z zakresu zdrowia i jego ochrony dostosowanych do potrzeb mieszkańców.						
Miejsce realizacji projektu						
Obszar rewitalizacji, ul. Żeromskiego 24a, Nr działki 762/8						
Okres realizacji projektu						
2025-2028						
Szacunkowa wartość projektu [PLN]						
Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
3 000 000	450 000	-	2 550 000	-	-	-
Wskaźniki produktu						
<ul style="list-style-type: none"> - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. - Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 1 szt. 						
Wskaźniki rezultatu						
<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem - 400 osób - Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej – 400 osób 						
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji						
<p>Realizacja inwestycji ma na celu efektywne osiągnięcie korzyści społecznych i gospodarczych, zarówno w wymiarze regionalnym, jak i lokalnym. Przedsięwzięcie wspiera cel 3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska. Realizacja projektu zapewni mieszkańcom łatwy, lokalny dostęp do nowoczesnej, ogólnodostępnej przestrzeni usług publicznych zdrowia oraz edukacji prozdrowotnej, co bezpośrednio poprawi jakość i funkcjonalność centralnej przestrzeni publicznej gminy. Przebudowa i rozbudowa ośrodka zdrowia, połączona z usunięciem barier oraz pełnym dostosowaniem do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, przełoży się na wzrost realnego korzystania z usług i aktywności zdrowotnych, integrując funkcje medyczne, edukacyjne i społeczne w jednym, dobrze zlokalizowanym miejscu. Modernizacja poprawi też komfort mikroklimatyczny użytkowników, a dzięki podniesieniu standardu budynku i organizacji stref funkcjonalnych ograniczy zbędne dojazdy do dalszych ośrodków, wspierając zrównoważoną mobilność na poziomie lokalnym. Efekty będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu wskazanych powyżej.</p>						
Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt						
<ul style="list-style-type: none"> ✓ P1 Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów ✓ P6 Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej 						
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami						
<p>Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt</p>						

realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych.

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego (m.in. przesłonek z automatycznymi drzwiami, likwidacja progów, dostosowanie okładzin podłogowych). Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

3.	Nazwa przedsięwzięcia: Rewitalizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Zakrzówku
Sfera rewitalizacji	
Społeczna/ Funkcjonalno -przestrzenna, techniczna i środowiskowa oraz gospodarcza	
Cel GPR	
3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska	
Kierunek Działań GPR	
3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	
Podmiot realizujący projekt	
Gmina Zakrzówek	
Zakres realizowanych zadań	
Przystosowanie infrastruktury poprzez prace modernizacyjne w zdegradowanym budynku, dostosowanie infrastruktury technicznej oraz obiektu niespełniającego warunków technicznych (energochłonności), który w wyniku długiego użytkowania utracił parametry racjonalnych kosztów eksploatacji i nie spełnia zmienionych w międzyczasie wymogów funkcjonalnych stawianych tego typu obiektom.	
Zwiększenie bezpieczeństwa użytkowników oraz dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez modernizację instalacji i wyposażenia oraz likwidację barier dla osób z niepełnosprawnościami, zwiększenie potencjału funkcjonalno-użytkowego poprzez efektywne wykorzystanie obiektów oraz zwiększenie efektywności energetycznej budynku i przywrócenie walorów estetycznych terenu w otoczeniu obiektu.	
Cele projektu	
Rewitalizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Zakrzówku oraz infrastruktury w celu dostosowania parametrów obiektu do racjonalnych kosztów eksploatacji, efektywności	

energetycznej (zmniejszenie awaryjności instalacji wewnętrznych, polepszenie termoizolacyjności) oraz zwiększenia jakości i dostępności w zakresie usług edukacyjnych.

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji, ul. Sienkiewicza 1, nr działki 861/4

Okres realizacji projektu

2025-2028

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
10 000 000	1 500 000	-	8 500 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach -1 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem
- 350 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Projekt rozwiąże problem zdegradowanego budynku i infrastruktury wraz z otoczeniem niespełniającej aktualnych warunków technicznych i nie odpowiadającej potrzebom funkcjonalno-użytkowym poprzez brak dostosowania istniejącej infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami nie zapewniającej integracji oraz dostępu i wysokiej jakości usług publicznych. Przedsięwzięcie powiązane z celem 3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska poprzez przywrócenie szkole należnego standardu technicznego, podniesie bezpieczeństwa i dostępności, a także stworzenie nowoczesnych warunków do nauki, zajęć pozalekcyjnych i działań wspólnotowych. Oszczędności eksploatacyjne wynikające z poprawy efektywności energetycznej zwiększą stabilność finansową utrzymania obiektu. W konsekwencji przedsięwzięcie w sposób mierzalny realizuje cel rewitalizacji, łącząc poprawę jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej z rozwojem infrastruktury społecznej oraz korzyściami środowiskowymi. Efekty będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu wskazanych powyżej.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
- ✓ P6 Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej
- ✓ P8 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą

wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych.

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego (m.in. likwidacja progów, dostosowanie okładzin podłogowych, stosowanie oznaczeń dla osób niedowidzących). Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

4. Nazwa przedsięwzięcia: Rewitalizacja obiektów przeznaczonych na cele oświatowe, kulturalne, administracyjne, ochrony zdrowia, społeczne

Sfera rewitalizacji

Społeczna/ Funkcjonalno -przestrzenna, techniczna i środowiskowa oraz gospodarcza

Cel GPR

3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska

Kierunek Działań GPR

- 3.1. Modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności
- 3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym

Podmiot realizujący projekt

Gmina Zakrzówek

Zakres realizowanych zadań

Dawna siedziba urzędu gminy: Przedmiotem inwestycji są roboty budowlane związane z remontem budynku komunalnego (dawnego Urzędu Gminy w Zakrzówku), a zlokalizowanego w Zakrzówku przy ul. Wójtowicza 35 wraz z wykonaniem parkingu oraz utwardzenia dojścia i dojazdu do budynku w ramach opracowania zostanie również wykonana przebudowa i rozbudowa (dobudowa oranżerii) budynku.

Dawna szkoła rolnicza: Przedmiotem inwestycji przebudowa budynku komunalnego zlokalizowanego w Zakrzówku przy ul. Wójtowicza 35 wraz z wykonaniem przebudowy wewnętrznych instalacji wod-kan, c.o. i elektrycznej oraz dobudową windy zewnętrznej.

W ramach projektu przeprowadzona będzie kompleksowa renowacja (głęboka termomodernizacja, remont przestrzeni wewnątrz i na zewnątrz budynku, dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, dostosowanie do obowiązujących przepisów).

Celem przedsięwzięcia jest nadanie obiektom nowych funkcji społecznych, kulturalnych, ochrony zdrowia (tj. zwiększenia oferty kulturalnej oraz grup odbiorców poprzez m.in. możliwość organizacji imprez o charakterze integracyjno-społecznym, warsztatów kulturalnych i spotkań

teatralnych, tworzenie nowych sekcji zajęć dla różnych grup wiekowych, w tym seniorów) oraz przywrócenie utraconych funkcji użytkowych (społecznych i gospodarczych), ze względu na obecny stan techniczny, nie spełniający wymogów stawianych przez obowiązujące przepisy prawa. Budynek będzie służył także stowarzyszeniom oraz zespołom kulturalno - artystycznym.

Cele projektu

Celem przedsięwzięcia jest nadanie obiektom nowych funkcji społecznych, kulturalnych, ochrony zdrowia (tj. zwiększenia oferty kulturalnej oraz grup odbiorców poprzez m.in. możliwość organizacji imprez o charakterze integracyjno-społecznym, warsztatów kulturalnych i spotkań teatralnych, tworzenie nowych sekcji zajęć dla różnych grup wiekowych, w tym seniorów) oraz przywrócenie utraconych funkcji użytkowych (społecznych i gospodarczych), ze względu na obecny stan techniczny, nie spełniający wymogów stawianych przez obowiązujące przepisy prawa. W ramach projektu przeprowadzona będzie kompleksowa renowacja (głęboka termomodernizacja, remont przestrzeni wewnątrz i na zewnątrz budynku, dostosowanie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, dostosowanie do obowiązujących przepisów).

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji, działki nr ew. 899/1 i 899/2, położone w obrębie geodezyjnym 0018 Zakrzówek

Okres realizacji projektu

2025 - 2028

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
2 000 000	300 000	-	1 700 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt.
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach -2 szt.
- Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 2 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem –500 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Realizacja inwestycji ma na celu efektywne osiągnięcie korzyści społecznych, kulturalnych i gospodarczych, zarówno w wymiarze regionalnym, jak i lokalnym. Efektem realizacji projektu będzie podniesienie jakości i dostępności obiektów przeznaczonych na cele oświatowe, kulturalne, administracyjne, ochrony zdrowia, społeczne. Przedsięwzięcie powiązane z celem 3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska. Przedsięwzięcie przywraca do pełnowartościowego użytkowania dwa kluczowe, zdegradowane obiekty publiczne w centralnej części gminy, rozszerzając ich funkcje na obszary społeczne, kulturalne i zdrowotne. Kompleksowe roboty budowlane (renowacja, przebudowa/rozbudowa wraz z dobudową oranżerii i windy), modernizacja instalacji (wod-kan, c.o., elektryczna), głęboka termomodernizacja oraz likwidacja barier architektonicznych podnoszą jakość i funkcjonalność przestrzeni publicznej, zapewniając powszechny dostęp dla osób o zróżnicowanych potrzebach, w tym z niepełnosprawnościami. Rewitalizacja nada zdegradowanym obiektom trwałe funkcje społeczne, kulturalne i prozdrowotne, tworząc dostępne, wielofunkcyjne miejsca integracji i aktywności. Połączenie podniesienia standardu technicznego i dostępności z poprawą efektywności energetycznej i ładu przestrzennego zapewni wysoką jakość usług publicznych przy niższych kosztach

eksploatacyjnych. W efekcie przedsięwzięcie w sposób mierzalny realizuje cel rewitalizacji, łącząc poprawę jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej z rozwojem infrastruktury społecznej oraz korzyściami środowiskowymi w skali lokalnej. Efekty będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu wskazanych powyżej.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
- ✓ P3 Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)
- ✓ P4 Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości
- ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
- ✓ P6 Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej
- ✓ P7 Niknące poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji
- ✓ P8 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych.

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego (m.in. likwidacja progów, dostosowanie okładzin podłogowych, stosowanie oznaczeń dla osób niedowidzących). Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

5. Nazwa przedsięwzięcia: Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka

Sfera rewitalizacji rewitalizacji

Społeczna

Cel GPR

1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych

Kierunek Działań GPR						
1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację grup zagrożonych marginalizacją						
Podmiot realizujący projekt						
Gmina Zakrzówek we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Ośrodkiem Zdrowia						
Zakres realizowanych zadań						
Projekt zakłada aktywizację seniorów oraz dorosłych osób z niepełnosprawnościami, szkolenia np. z opieki nad dzieckiem, gotowania, zarządzania domem, sprzątnięcia oraz przeprowadzenie kampanii Świadomy Senior, której tematem będą zagadnienia związane, m.in. z zagrożeniami: czyhającymi w Internecie, podczas użytkowania kart płatniczych, komputerów, telefonów czy bankomatów. Projekt obejmował będzie m.in.: usługi opiekuńcze dziennego pobytu, warsztaty integracyjne o różnym charakterze, integracyjnej zabawy tanecznej i imprezy plenerowej, zabiegi fizykoterapeutyczne i inne. Planowane oferowane formy wsparcia obejmowały będą m.in. usługi: socjalne, w tym posiłek, serwis kawowy, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie, terapie zajęciowe, zabiegi fizykoterapeutyczne w Ośrodku Zdrowia.						
Cele projektu						
Celem projektu będzie zwiększenie dostępności zintegrowanych usług społecznych dostosowanych do specyficznych potrzeb seniorów wykluczonych bądź zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osób starszych przebywających samotnie w swoich domach, chorych i niesamodzielnych. Projekt przewidywał będzie kompleksowe wsparcie kierowane do ww. osób poprzez utworzenie Centrum Seniora i zapewnienie dostępności do wysokiej jakości usług społecznych, odpowiadających na ich specyficzne potrzeby.						
Miejsce realizacji projektu						
Obszar rewitalizacji, ul. Wójtowicza, numery działek: 899/1, 899/2, ul. Żeromskiego 24a, Nr działki 762/8						
Okres realizacji projektu						
2027-2029						
Szacunkowa wartość projektu [PLN]						
Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
300 000	45 000	-	-	255 000	-	-
Wskaźniki produktu						
– Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem – 30 osób						
– Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi – 30 osób						
– Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie – 5 osób						
Wskaźniki rezultatu						
- Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej – 1 szt.						
- Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług - 1 szt.						
Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji						
Efektem realizacji przedsięwzięcia będzie lepsza dostępność do zintegrowanych usług społecznych dostosowanych do specyficznych potrzeb seniorów wykluczonych bądź zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, osób starszych przebywających samotnie w swoich domach, chorych						

i niesamodzielnych. W wyniku realizacji projektu nastąpi zmniejszenie skali wykluczenia społecznego oraz poprawa jakości życia seniorów, spadek liczby osób starszych pozostających bez wsparcia/udziału w życiu społecznym, zwiększenie liczby kontaktów społecznych i aktywności seniorów (udział w zajęciach, warsztatach, spotkaniach).

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
- ✓ P3 Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)
- ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
- ✓ P7 Niknące poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych. Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego. Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

6. Nazwa przedsięwzięcia: Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Zakrzówek

Sfera rewitalizacji

Społeczna

Cel GPR

1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych

Kierunek Działań GPR

1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców

Podmiot realizujący projekt

Gmina Zakrzówek we współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami

Zakres realizowanych zadań

Projekt zakłada się organizację w obszarze centrum wsi Zakrzówek, który zostanie poddany rewitalizacji imprez kulturalno-artystycznych. Działania te będą realizowane w celu wzmocnienia więzi społecznych, aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Organizacja przez lokalny samorząd uzupełniających działań np. wystawa prac plastycznych dzieci i młodzieży; pokazy rękodzieła regionalnego w wykonaniu seniorów; konkursy potraw regionalnych; turnieje rywalizacji rodzin, grup sąsiedzkich i ulic; wspólne śniadania na trawie, festyny sąsiedzkie itp.

Cele projektu

Projekt jest odpowiedzią na zidentyfikowany problem związany z niedostatecznym zaangażowaniem mieszkańców w aktywność społeczną i kulturalną oraz częściowym brakiem identyfikacji z miejscem zamieszkania. Zidentyfikowane potrzeby: niedostateczna liczba działań integrujących społeczność obszaru rewitalizacji, niedostateczny poziom dostępu do oferty kulturalnej, niska aktywność społeczna, ograniczona oferta działań skierowanych do mieszkańców obszaru rewitalizacji a dotyczących spędzania wolnego czasu.

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji, ul. Żeromskiego, nr działki 1279

Okres realizacji projektu

2024-2030

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
60 000	20 000	-	-	-	20 000	20 000

Wskaźniki produktu

- Liczba wspartych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 4 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających wydarzenia integracyjne i aktywizujące społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 200 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Efektom realizacji projektu będzie wzrost aktywności lokalnej społeczności, mierzony liczbą osób regularnie uczestniczących w imprezach i działaniach (w tym udział mieszkańców z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, dzieci, seniorów, młodzieży), wzmocnienie poczucia tożsamości lokalnej i wzrost integracji międzypokoleniowej – odbudowa sieci sąsiedzkich, większe zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne, odnowienie tradycji wspólnotowych.

- ✓ Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt
- ✓ P2 Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo - krajobrazowych gminy pod kątem rozwoju turystyki i rekreacji
- ✓ P3 Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)
- ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

✓ P7 Niknące poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych.

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego. Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

7. Nazwa przedsięwzięcia: Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka

Sfera rewitalizacji

Gospodarcza

Cel GPR

2. Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki

Kierunek Działań GPR

2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców

Podmiot realizujący projekt

Gmina Zakrzówek we współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami

Zakres realizowanych zadań

Realizacja przedsięwzięć służących podnoszeniu kompetencji społecznych i zawodowych i nabywaniu nowych umiejętności społecznych przez mieszkańców obszarów rewitalizowanych (zwłaszcza bezrobotni i młodzież), a w konsekwencji rozwijających poziom przedsiębiorczości

Cele projektu

Celem projektu jest kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców związanych z bezrobociem i ich aktywizacja oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i kształtowanie

postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (zwłaszcza wśród osób młodych wchodzących na rynek pracy).

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji, ul. Wójtowicza, numery działek: 899/1, 899/2

Okres realizacji projektu

2026-2029

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet JST	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
50 000	7 500	-	-	42 500	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi – 40 osób
- Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów z zakresu wspierania przedsiębiorczości – 4 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba nowych przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 3 szt.
- Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu – 30 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Realizacja projektu ma na celu efektywne osiągnięcie korzyści społecznych i gospodarczych, zarówno w wymiarze regionalnym, jak i lokalnym. Efektem realizacji projektu będzie wzrost liczby osób aktywnych zawodowo i podejmujących zatrudnienie, a także spadek bezrobocia wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zwiększenie kompetencji zawodowych i przedsiębiorczych przyczyni się do podjęcia zatrudnienia lub rozpoczęcia własnej działalności. Przedsięwzięcie powiązane z celem 2. Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki. Efektem będzie wzrost liczby osób aktywnych zawodowo i podejmujących pracę, spadek bezrobocia wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz powstanie nowych mikroprzedsiębiorstw, co dywersyfikuje strukturę gospodarczą gminy. Projekt zwiększa produktywność i dochody gospodarstw domowych, wzmacnia lokalny popyt oraz stabilność rynku pracy, wprost realizując cel 2: wykorzystanie posiadanych atutów i zasobów w rozwoju gospodarki. Efekty będą mierzone za pomocą wskaźników produktu i rezultatu wskazanych powyżej.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P4 Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia

do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego. Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

8.	Nazwa przedsięwzięcia: Modernizacja kompleksu nieruchomości przeznaczonych na działania w zakresie gospodarki komunalnej
Sfera rewitalizacji	
Społeczna/ Funkcjonalno - przestrzenna, techniczna i środowiskowa oraz gospodarcza	
Cel GPR	
3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska	
Kierunek Działań GPR	
3.2 Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym	
Podmiot realizujący projekt	
Gmina Zakrzówek	
Zakres realizowanych zadań	
<p>Przebudowa, rozbudowa istniejącej infrastruktury z przeznaczeniem na realizację zadań związanych z prowadzeniem gospodarki komunalnej na terenie gminy, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa nowego budynku do przechowywania sprzętu - wymiana źródeł ciepła - modernizacja placu manewrowego (utwardzenie) przygotowanie do PSZOK - zakup sprzętu do obsługi gospodarki komunalnej, w tym segregacji odpadów. <p>Celem przedsięwzięcia jest przywrócenie obiektowi utraconych funkcji gospodarczych i społecznych.</p> <p>Projekt odpowiada na problemy związane z wysokim stopniem degradacji infrastruktury komunalnej oraz na potrzebę przywrócenia sprawności obiektów i przestrzeni publicznych, tj. jeden z najsilniejszych deficytów techniczno-funkcjonalnych w Zakrzówku wpływających na jakość usług i estetykę otoczenia. Powstanie obiektu uporządkuje przestrzeń, zapobiegnie zaśmiecaniu przestrzeni publicznych, pozostawianiu odpadów w miejscach niezabezpieczonych, co ostatecznie wpłynie na poprawę estetyki przestrzeni publicznych stworzy dedykowane, uporządkowane, właściwie zagospodarowane miejsce, gdzie będą przyjmowane odpady.</p>	
Cele projektu	
Rewitalizacja istniejącej infrastruktury w celu nadania nowych funkcji, dostosowania parametrów obiektu do racjonalnych kosztów eksploatacji, efektywności energetycznej (zmniejszenie awaryjności	

instalacji wewnętrznych, polepszenie termoizolacyjności) oraz zwiększenia jakości i dostępności w zakresie usług komunalnych.

Miejsce realizacji projektu

Obszar rewitalizacji, działka nr 1227/7 obr. ew. Zakrzówek

Okres realizacji projektu

2025-2028

Szacunkowa wartość projektu [PLN]

Szacunkowy koszt ogólny	Budżet Gminy	Środki prywatne	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
			EFRR	EFS+		
6 000 000	900 000	-	5 100 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach -1 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba usług komunalnych świadczonych w oparciu o zrewitalizowaną infrastrukturę – 3 szt.

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Projekt rozwiąże problem zdegradowanej infrastruktury wraz z otoczeniem niespełniającej aktualnych warunków technicznych i nie odpowiadającej potrzebom funkcjonalno-użytkowym poprzez brak dostosowania istniejącej infrastruktury do świadczenia wysokiej jakości usług związanych z prowadzeniem gospodarki komunalnej na terenie gminy. Dzięki realizacji projektu powstaną także nowe miejsca pracy, co przyczyni się do zmniejszenia poziomu bezrobocia.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P6 Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej
- ✓ P8 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami.

Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego (m.in. obniżone krawężniki, nawierzchnie umożliwiające poruszanie się osób na wózkach inwalidzkich oraz o kulach). Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach

internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

9.	Nazwa przedsięwzięcia: Modernizacja budynku Centrum Kultury i Biblioteki w Gminie Zakrzówek wraz z rewitalizacją terenów zielonych wokół obiektu				
Sfera rewitalizacji					
Społeczna/ Funkcjonalno - przestrzenna, techniczna i środowiskowa oraz gospodarcza					
Cel GPR					
3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska					
Kierunek Działań GPR					
3.1. Modernizacja budynków użyteczności publicznej i ich adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności					
3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym					
Podmiot realizujący projekt					
Gmina Zakrzówek					
Zakres realizowanych zadań					
Przedsięwzięcie zakłada: - rozbudowę i przebudowę istniejącego budynku - dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych - rewitalizację i zagospodarowanie przestrzeni zielonej wokół budynku.					
<p>Rewitalizacja budynku Centrum Kultury i Biblioteki w Gminie Zakrzówek wraz z rewitalizacją terenów zielonych wokół obiektu przyczyni się do nadania nowych funkcji kulturalnych i społecznych tj. zwiększenia oferty kulturalnej oraz grup odbiorców poprzez m.in. możliwość organizacji imprez plenerowych o charakterze integracyjno-społecznym, warsztatów kulturalnych i plenerów malarskich, spotkań muzycznych, tworzenie nowych sekcji zajęć dla różnych grup wiekowych, w tym seniorów. Efektem projektu będzie także rozwój terenów rekreacyjnych i turystycznych na terenie gminy. Rewitalizacji poddany zostanie obiekt, który w wyniku długiego użytkowania utracił parametry racjonalnych kosztów eksploatacji, występuje awaryjność sieci wewnętrznych budynku, budynek cechują niedostateczne parametry termoizolacyjności, nie spełnia on zmienionych w międzyczasie wymogów funkcjonalnych stawianych tego typu obiektom.</p>					
Cele projektu					
W ramach projektu przeprowadzona będzie rozbudowa i przebudowa budynku Centrum Kultury i Biblioteki wraz z dostosowaniem do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami oraz dostosowaniem do obowiązujących przepisów. Celem przedsięwzięcia jest nadanie obiektowi nowych funkcji oraz przywrócenie utraconych, ze względu na obecny stan techniczny obiektu, nie spełniający wymogów stawianych przez obowiązujące przepisy prawa.					
Miejsce realizacji projektu					
Obszar rewitalizacji, działka 762/7 ob. ew. Zakrzówek					
Okres realizacji projektu					
2025 - 2028					
Szacunkowa wartość projektu [PLN]					
Szacunkowy	Budżet	Środki	Fundusze UE	Krajowe środki	

koszt ogólny	Gminy	prywatne	EFRR	EFSA	publiczne	Inne
5 000 000	750 000	-	4 250 000	-	-	-

Wskaźniki produktu

- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.
- Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach -1 szt.

Wskaźniki rezultatu

- Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem – 500 osób

Opis rezultatu w odniesieniu do celu rewitalizacji

Projekt rozwiąże problem zdegradowanej infrastruktury wraz z otoczeniem niespełniającej aktualnych warunków technicznych i nie odpowiadającej potrzebom funkcjonalno-użytkowym poprzez brak dostosowania istniejącej infrastruktury do świadczenia wysokiej jakości usług kulturalnych i społecznych na terenie gminy. Dzięki realizacji projektu powstaną także nowe miejsca pracy, co przyczyni się do zmniejszenia poziomu bezrobocia.

Zdiagnozowane problemy, na które odpowiada projekt

- ✓ P1 Brak dostępności do infrastruktury kulturalnej i społecznej dla osób niepełnosprawnych/seniorów
- ✓ P3 Wąskie grono mieszkańców gminy angażujące się społecznie i obywatelsko (bierność części mieszkańców)
- ✓ P4 Niewystarczający poziom konkurencyjności lokalnej przedsiębiorczości
- ✓ P5 Niewystarczająca różnorodność oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
- ✓ P6 Wysoki stopień degradacji infrastruktury komunalnej
- ✓ P7 Niknące poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji
- ✓ P8 Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej

Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Przedsięwzięcie realizuje zasady dostępności i zapewnia osobom ze szczególnymi potrzebami równy dostęp do udziału w projekcie bez względu na wiek, poziom sprawności lub z powodu innych ograniczeń. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Projekt realizowany będzie w przestrzeniach i obiektach dostępnych dla OzN. Organizator zapewni działania włączające dla osób z mniejszymi szansami, zaproszenia do udziału w projekcie spełniać będą wymogi dostępności cyfrowej i informacyjnej. W projekcie zapewniona zostanie dostępność architektoniczna rewitalizowanych budynków i przestrzeni publicznych. Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego oraz przy dążeniu do zaspokojenia potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj. brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Przedsięwzięcie będzie realizowane z zastosowaniem ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego (m.in. likwidacja progów, dostosowanie okładzin podłogowych, stosowanie oznaczeń dla osób niedowidzących). Podczas realizacji projektu zostanie uczestnikom zapewniona dostępność tj.

brak barier, czyli przeszkód architektonicznych, cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, które uniemożliwiają lub utrudniają osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na równi z innymi osobami. Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz tworzeniem nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych, udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie wymaganych w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

6.2. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Wyżej wymienione projekty główne uzupełnione zostaną poprzez realizację projektów komplementarnych.

Planowana jest realizacja projektów:

- ✓ Inwentaryzacja placów i innych otwartych przestrzeni publicznych ulegających degradacji, ich uporządkowanie i odnowienie, nadanie im nowych funkcji (organizacja zieleni, mała architektura);
- ✓ Współpraca Gminy i gminnych jednostek z organizacjami pozarządowymi na rzecz zachowania, dokumentowania, upowszechniania i promowania miejscowego dziedzictwa,
- ✓ Zacieśnienie współpracy pomiędzy samorządem, przedsiębiorcami i organizacjami wspierania biznesu poprzez utworzenie forum współpracy na rzecz wypracowania rozwiązań sprzyjających m.in. powstaniu nowych miejsc pracy

GPR przewiduje także realizację, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą wypełniały następujące cele:

- ✓ wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją;
- ✓ poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych;
- ✓ pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne;
- ✓ zachęcenie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego;
- ✓ zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich;
- ✓ wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym;
- ✓ wykorzystywanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe);
- ✓ wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

Ponadto wszystkie inwestycje zawarte w przedmiotowym GPR będą wykazywały zgodność z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej zgodnie z Ustawą z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 869).

7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz podmiotami i ich działaniami realizowanymi na obszarze rewitalizacji

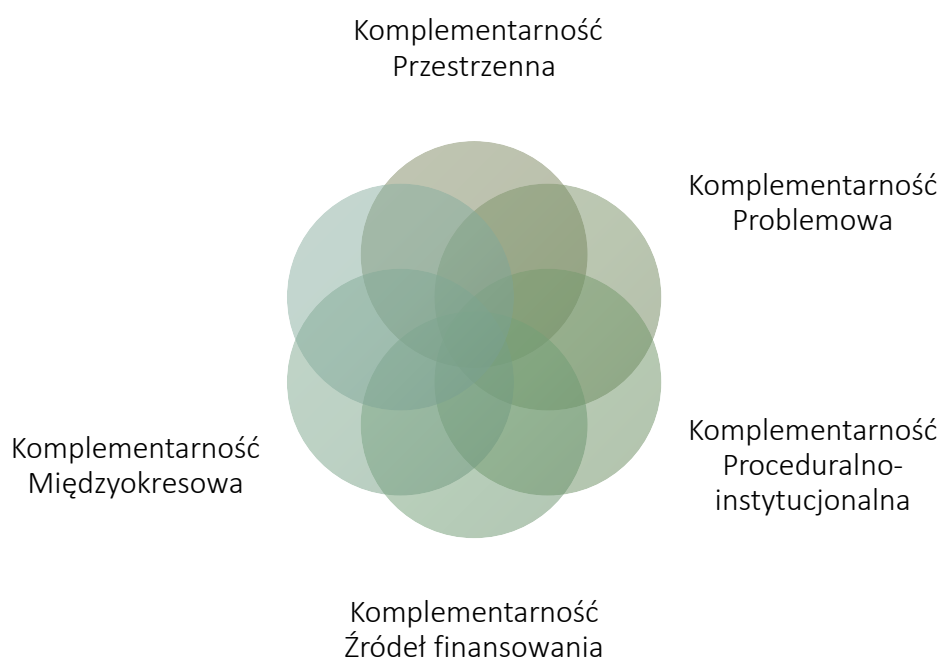
W zasadach regulujących procesy rewitalizacji podkreśla się konieczność integracji realizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zapewnienia ich kompleksowości. Przepisy nakazują, aby zadania były spójne i nie powodowały "rozgraniczenia" rewitalizacji na osobne sfery społeczne, gospodarcze, itd., ale aby one wzajemnie się uzupełniały.

Opis mechanizmów służących integrowaniu działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zaprezentowany w tym rozdziale, wpisuje w wymogi ustawy o rewitalizacji (art. 15 ust. 1 pkt 6), a także uwzględnia zalecenia ujęte w „Zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027” opracowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Zawarte w tych dokumentach zalecenia tworzą ramy umożliwiające zaplanowanie i przeprowadzenie skutecznego procesu rewitalizacji, który stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji i jest spójny zarówno z wizją, jak i celami oraz podporządkowanymi im kierunkami działań.

Zastosowanie w GPR zasad z wyżej wymienionych dokumentów pozwoliło na zaplanowanie procesu o zintegrowanym charakterze, dzięki czemu można też było przygotować kompleksową interwencję, która będzie oddziaływać na zidentyfikowane problemy, będzie skoncentrowana terytorialnie i oparta na powiązanych ze sobą przedsięwzięciach, wpisujących się w uzupełniające się cele.

Takie zintegrowane, całościowe podejście powinno przełożyć się na synergii działań, a także zapobiegać przenoszeniu się zjawisk kryzysowych do innych części gminy Zakrzówek.

Komplementarność stanowi istotny element budowy GPR. Wskazuje na wzajemne powiązania pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi przedsięwzięciami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację. Powiązania rozpatrywane są w 5 głównych kontekstach:

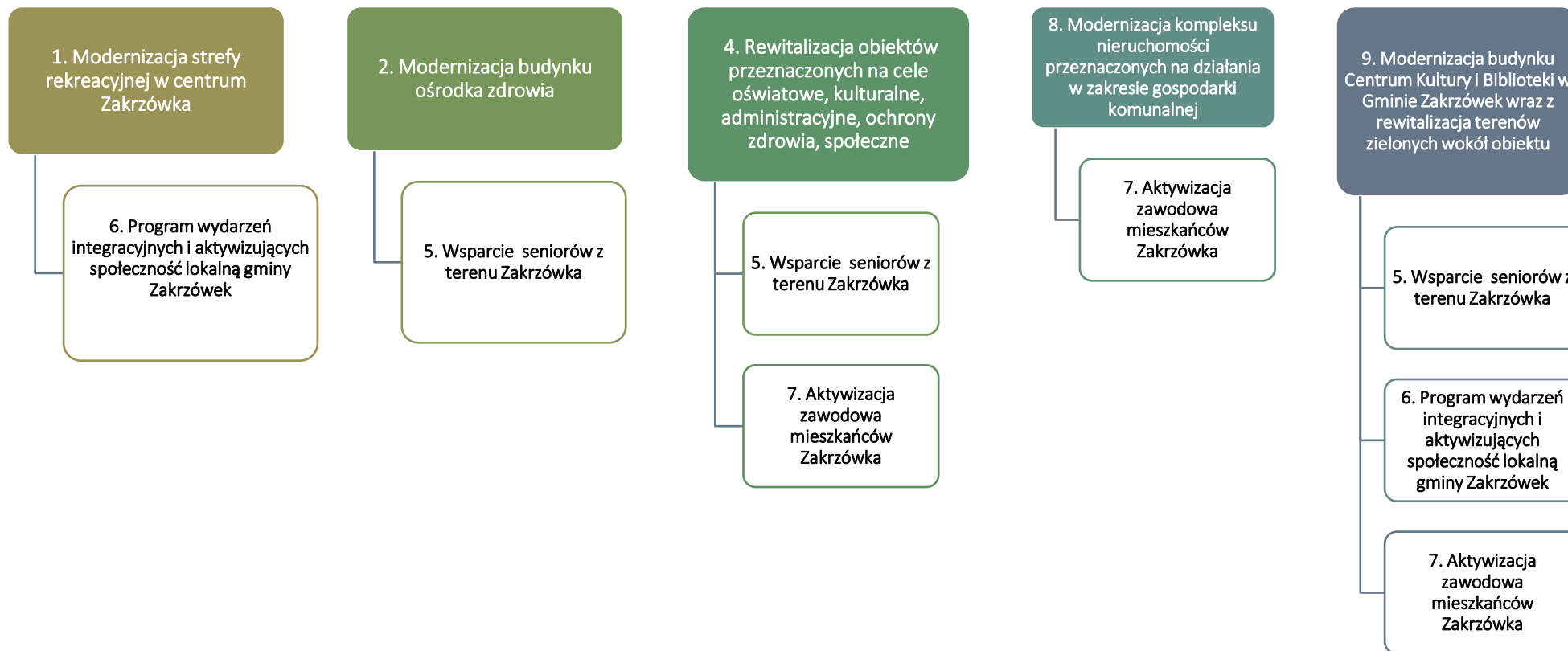

7.1. Komplementarność przestrzenna

Projekty realizowane w ramach rewitalizacji muszą oddziaływać na obszar rewitalizacji, nawet jeśli w wyjątkowych przypadkach realizowane są poza nim. Nie można doprowadzić do sytuacji, w której nastąpi rozprzestrzenienie się jakiegoś problemu poza obszar rewitalizacji.

W Programie Rewitalizacji zaproponowano szereg przedsięwzięć oraz projektów rewitalizacyjnych, które realizowane będą na wyznaczonych w efekcie pogłębionej diagnozy obszarach rewitalizacji. W żadnym wypadku działania nie będą prowadzone poza obszarem rewitalizacji.

Realizację projektów miękkich zaplanowano w budynkach i przestrzeniach publicznych zlokalizowanych w miejscowościach objętych rewitalizacją:

Przestrzeń traktowana jest jako całość, w której efekty działań rewitalizacyjnych będą oddziaływać nie punktowo, ale poprzez efekt synergii na całe otoczenie. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne skoncentrowane są na obszarze rewitalizacji, przez co charakteryzują się komplementarnością przestrzenną. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i na tej podstawie określenie obszaru rewitalizacji oparte zostało o analizę wskaźnikową oraz konsultacje społeczne. Dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozytywne skutki ich oddziaływania widoczne będą na całym obszarze rewitalizacji, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli nie tylko mieszkańcy obszaru, ale także całej gminy. Wszystkie działania będą prowadzone w taki sposób, aby niwelować zjawiska kryzysowe i przeciwdziałać rozlewaniu się ich na inne części gminy czy też przeciwdziałać niepożądanym efektom takim jak segregacja społeczna czy wykluczenie.

7.2. Komplementarność problemowa

Realizowane w ramach procesów rewitalizacyjnych projekty powinny się przenikać i wzajemnie uzupełniać. Komplementarność ta wymaga koordynacji na wyższym poziomie, przy uwzględnieniu strategicznych decyzji wynikających często z innych dokumentów, a odnoszących się również do obszaru rewitalizacji.

W ramach GPR zaplanowano przedsięwzięcia mające na celu przeciwdziałać występowaniu zdiagnozowanych sytuacji kryzysowych na obszarze rewitalizacji. Na liście przedsięwzięć zadbano o to, aby przedsięwzięcia infrastrukturalne stanowiły wsparcie i uzupełnienie do przedsięwzięć mających rozwiązywać problemy społeczne. Zadania o charakterze inwestycyjnym uzupełniają działania o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców). Wskazane w programie zadania zostały zaprojektowane zgodnie z zasadą integrowania działań realizowanych w ramach EFRR oraz EFS +.

Działania inwestycyjne skupiają się na umożliwieniu realizacji przedsięwzięć miękkich - społecznych, jednocześnie porządkując przestrzeń publiczną, zwiększają ład przestrzenny i docelowo poprawiają jakość życia mieszkańców. Zasada komplementarności problemowej wyraża się także w tym, że poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w kierunki działań przewidziane do rewitalizacji, a co za tym idzie również w cele główne rewitalizacji. Dopełnianie się przedsięwzięć rewitalizacyjnych jak również powiązanie ich z celami rewitalizacji zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, zapewniając kompleksowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Planuje się, aby wskazane w diagnozie deficyty obszaru zostały zniwelowane poprzez realizowane projekty społeczne (dla których realizacji niezbędna jest realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych) – projekty edukacyjne dla dzieci i młodzieży wyposażą uczestników zajęć w dodatkowe kompetencje ułatwiające dalszą naukę i funkcjonowanie na rynku pracy.

Projekty zintegrowane wraz z uzasadnieniem:

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
6. Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Zakrzówek	1. Modernizacja strefy rekreacyjnej w centrum Zakrzówka
Uzasadnienie zintegrowania	

Działania w ramach projektu będą realizowane na zrewitalizowanej infrastrukturze w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Rezultatem podjętych działań będzie zintegrowanie mieszkańców i zachęcenie ich do podejmowania inicjatyw na rzecz poprawy jakości życia na obszarach rewitalizacji.

Projekt zakłada się organizację w obszarze centrum wsi Zakrzówek, który zostanie poddany rewitalizacji imprez kulturalno-artystycznych. Działania te będą realizowane w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Organizacja przez lokalny samorząd uzupełniających działań np. wystawa prac plastycznych dzieci i młodzieży; pokazy rękodzieła regionalnego w wykonaniu seniorów; konkursy potraw regionalnych; turnieje rywalizacji rodzin, grup sąsiedzkich i ulic; wspólne śniadania na trawie, festyny sąsiedzkie itp.

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
-------------------	---------------------------

5. Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka

2. Modernizacja budynku ośrodka zdrowia

Uzasadnienie zintegrowania

Projekt zakłada aktywizację seniorów oraz dorosłych osób z niepełnosprawnościami, m.in. zabiegi fizyoterapeutyczne. Bazą do przeprowadzenia powyższych inicjatyw będzie budynek w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych - budynek ośrodka zdrowia w Zakrzówku.

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
-------------------	---------------------------

5. Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka

4. Rewitalizacja obiektów przeznaczonych na cele oświatowe, kulturalne, administracyjne, ochrony zdrowia, społeczne

7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka

Uzasadnienie zintegrowania

Projekt „Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka„ zakłada aktywizację seniorów oraz dorosłych osób z niepełnosprawnościami, szkolenia np. z opieki nad dzieckiem, gotowania, zarządzania domem, sprzątanania oraz przeprowadzenie kampanii Świadomy Senior, której tematem będą zagadnienia związane, m.in. z zagrożeniami: czyhającymi w Internecie, podczas użytkowania kart płatniczych, komputerów, telefonów czy bankomatów. Projekt obejmował będzie m.in.: usługi opiekuńcze dziennego pobytu, warsztaty integracyjne o różnym charakterze, integracyjnej zabawy taneczne i imprezy plenerowe.

Planowane oferowane formy wsparcia obejmowały będą m.in. usługi: socjalne, w tym posiłek, serwis kawowy, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie, terapie zajęciowe. Bazą do przeprowadzenia powyższych inicjatyw będzie budynek w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych - dawny budynek urzędu gminy.

Celem projektu „Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka„ jest kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców związanych z bezrobociem i ich aktywizacja oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (zwłaszcza wśród osób młodych wchodzących na rynek pracy). Zajęcia odbywać się będą w zrewitalizowanej przestrzeni dawnej siedziby urzędu gminy.

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka	8. Modernizacja kompleksu nieruchomości przeznaczonych na działania w zakresie gospodarki komunalnej
Uzasadnienie zintegrowania	
<p>Celem projektu „Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka„ jest kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców związanych z bezrobociem i ich aktywizacja oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (zwłaszcza wśród osób młodych wchodzących na rynek pracy). Zajęcia odbywać się będą w zrewitalizowanej przestrzeni dawnej siedziby urzędu gminy. W zmodernizowanej infrastrukturze będą odbywać się zajęcia praktyczne.</p>	

Projekt społeczny	Projekt infrastrukturalny
5. Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka 6. Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Zakrzówek 7. Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka	9. Modernizacja budynku Centrum Kultury i Biblioteki w Gminie Zakrzówek wraz z rewitalizacją terenów zielonych wokół obiektu
Uzasadnienie zintegrowania	
<p>Celem projektu „Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka„ jest kompleksowe rozwiązywanie problemów mieszkańców związanych z bezrobociem i ich aktywizacja oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (zwłaszcza wśród osób młodych wchodzących na rynek pracy). Zajęcia odbywać się będą w zrewitalizowanej przestrzeni Centrum Kultury i Biblioteki.</p> <p>Projekt „Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka„ zakłada aktywizację seniorów oraz dorosłych osób z niepełnosprawnościami, szkolenia np. z opieki nad dzieckiem, gotowania, zarządzania domem, sprzątania oraz przeprowadzenie kampanii Świadomy Senior, której tematem będą zagadnienia związane, m.in. z zagrożeniami: czyhającymi w Internecie, podczas użytkowania kart płatniczych, komputerów, telefonów czy bankomatów. Projekt obejmował będzie m.in.: usługi opiekuńcze dziennego pobytu, warsztaty integracyjne o różnym charakterze, integracyjnej zabawy taneczne i imprezy plenerowe.</p> <p>Planowane oferowane formy wsparcia obejmowały będą m.in. usługi: socjalne, w tym posiłek, serwis kawowy, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, aktywności ruchowej, sportowo-rekreacyjne, aktywizujące społecznie, terapie zajęciowe. Bazą do przeprowadzenia powyższych inicjatyw będzie m.in. zmodernizowany budynek centrum kultury i biblioteki w pełni dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.</p> <p>Działania w ramach projektu „Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Zakrzówek” będą realizowane na zrewitalizowanej infrastrukturze w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Rezultatem podjętych działań będzie zintegrowanie mieszkańców i zachęcenie ich do podejmowania inicjatyw na rzecz poprawy jakości życia na obszarach rewitalizacji.</p> <p>Projekt zakłada się organizację w budynku, który zostanie poddany rewitalizacji imprez kulturalno-artystycznych. Działania te będą realizowane w celu wzmocnienia aktywności lokalnej społeczności, ukształtowania lokalnej tożsamości i wzmocnienia poziomu kapitału społecznego. Organizacja przez lokalny samorząd uzupełniających działań np. wystawa prac plastycznych dzieci i młodzieży; pokazy rękodzieła regionalnego w wykonaniu seniorów; konkursy potraw regionalnych; turnieje rywalizacji rodzin, grup sąsiedzkich i ulic; wspólne śniadania na trawie, festyny sąsiedzkie itp.</p>	

7.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Wdrażanie i zarządzanie Programem będzie należało do koordynatora rewitalizacji. Natomiast za przygotowanie i realizację poszczególnych przedsięwzięć odpowiadać będzie gmina Zakrzówek przy ewentualnym wsparciu podmiotów zewnętrznych.

Powołany zostanie także Komitet Rewitalizacji, który zgodnie z Ustawą stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą wójta.

Przedsięwzięcia zostały określone w ramach procesu partycypacji i dialogu społecznego. Realizatorów odpowiedzialnych za wdrażanie poszczególnych przedsięwzięć wskazano w podrozdziale dotyczącym przedsięwzięć rewitalizacyjnych. System zarządzania został szczegółowo opisany w części zarządczej Programu.

W celu skutecznej realizacji założeń GPR przewiduje się także współpracę z podmiotami podległymi samorządowi lokalnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego. Instytucje te odpowiedzialne będą nie tylko za konsultowanie, opiniowanie projektów i działań rewitalizacyjnych w ramach prac Komitetu Rewitalizacji, ale także będą uczestniczyły w realizacji poszczególnych przedsięwzięć na zasadach zlecenia zadań publicznych wg procedury przewidzianej w ustawie działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie – Prawo zamówień publicznych. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Realizacja GPR będzie systematycznie monitorowana. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Nie wyklucza się – na etapie realizacji konkretnych projektów – włączenia jako ich wykonawców także organizacji pozarządowych czy lokalnych liderów. Zwłaszcza prawdopodobne jest to na terenach wiejskich, gdzie mieszkańcy w dużej mierze sami organizują życie społeczne i kulturalne. Lokalne stowarzyszenia zajmujące się pielęgnowaniem tradycji przede wszystkim realizować mogą działania z tej sfery. Niewątpliwie jednak to gmina i jednostki publiczne będą liderami realizowanych projektów i przedsięwzięć, koordynując wszystkie związane z nimi działania.

7.3. Komplementarność międzyokresowa

Odnosi się do spójności przedsięwzięć wdrażanych w poprzednim programowaniu, a tych projektowanych obecnie.

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030 stanowi kontynuację polityki rozwojowej i inwestycyjnej gminy. Przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach GPR są kontynuacją i niezbędnym uzupełnieniem działań prowadzonych w poprzednich latach. Podobnie jak realizowane do tej pory, nowe przedsięwzięcia założone do realizacji w GPR na lata 2023-2030 nastawione są na rozwiązywanie zdiagnozowanych w mieście problemów społecznych oraz poprawy jakości życia i funkcjonowania mieszkańców obszaru rewitalizacji. W tabeli przedstawiono zrealizowane projekty w latach 2013-2022, których ideową kontynuację stanowią projekty zaproponowane w GPR.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Wartość i źródło finansowania	Okres realizacji	Opis zrealizowanego zakresu
1.	Modernizacja stadionu sportowego oraz rozbudowa placu zabaw i budowa siłowni zewnętrznej w Zakrzówku	PROW, wartość 249 299,04 PLN	2018	Budowa altany na stadionie w Zakrzówku, budowa siłowni zewnętrznej oraz zakup nowych zabawek na istniejący plac zabaw

2.	Budowa parkingu przy ośrodku zdrowia	Polski Łąd	2023	Parking z kostki brukowej przy budynku ośrodka zdrowia
3.	Kompleksowa termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w miejscowości Majdan-Grabina	wartość projektu 600 516,42 zł Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020	2014 - 2020	Projekt dotyczy budynku oświaty – Publicznej Szkoły Podstawowej
4.	"ZAKRZÓWEK Gmina Bez Barrier"	wartość projektu 606 313,00 zł, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	2007 - 2013	
5.	Czas na aktywność w gminie Zakrzówek	wartość projektu 446 959,40 zł, Program Operacyjny Kapitał Ludzki	2007 - 2013	

7.4. Komplementarność źródeł finansowania

Oznacza łączenie różnych rodzajów środków do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Zapewnienie komplementarności problemowej w ramach rewitalizacji w Gminie Zakrzówek związane jest komplementarnością źródeł finansowania. Wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych uwzględniono różną strukturę finansowania.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne finansowane będą ze środków publicznych (wkład własny Gminy), środków prywatnych środki właścicieli nieruchomości, oraz w ramach możliwego wsparcia z regionalnych, krajowych oraz unijnych programów. Zasadniczo planuje się, aby głównym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych były środki UE w ramach Funduszy Europejskich dla Lubelskiego, w szczególności przeznaczone na „wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich”.

W przypadku niezyskania dofinansowania ze środków UE Gmina poprowadzi rewitalizację w trybie planu awaryjnego opartego na: (1) etapowaniu i priorytetyzacji zakresów o najwyższym wpływie społecznym (minimum funkcjonalne: dostępność, bezpieczeństwo, efektywność energetyczna), (2) montażu finansowym z wykorzystaniem środków własnych, programów krajowych i preferencyjnych pożyczek na EE/OZE, (3) zamianie źródła finansowania bez zmiany celów rzeczowych i wskaźników, (4) skalowaniu działań społecznych poprzez partnerstwa z OPS/CKiB/NGO i małe granty, (5) aktualizacji harmonogramu i osiągnięciu wskaźników etapowo.

Poza wskazanym źródłem przewiduje się także możliwość współfinansowania projektów ze źródeł sektorowych (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Fundusz Sprawiedliwości itp.) Taki montaż finansowy uwzględniający różne metody pozyskiwania środków finansowych, wskazuje wprost na komplementarność przyjętych rozwiązań.

Komplementarność źródeł finansowania obejmie również synergię pomiędzy projektami społecznymi (finansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz infrastrukturalnymi (finansowanymi w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Przewiduje się, że podczas

wdrażania programu, dzięki prowadzeniu akcji informacyjnej, do realizacji projektów zachęcona zostanie większa liczba realizatorów, np. organizacje pozarządowe, a w związku z tym, rozszerzony zostanie wachlarz wykorzystanych źródeł finansowania.

Tabela 35 Źródła finansowania GPR

Źródło finansowania	Opis źródła finansowania
Środki własne gminy	Dochody gminy – dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa.
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	Podstawą opracowania FEeL jest Umowa Partnerstwa. Umowa ta określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, w tym także środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Pieniądze na programy regionalne w nowej perspektywie finansowej podzielono według algorytmu opartego na obiektywnych kryteriach. Brano pod uwagę między innymi liczbę ludności, wartość PKB na mieszkańca, ubytek ludności, nakłady na B+R na mieszkańca, emisję zanieczyszczeń pyłowych przez zakłady szczególnie uciążliwe, wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej (kolejowy/pasażerski), stopę bezrobocia osób w wieku 50+ (według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności) oraz funkcjonowanie organizacji według głównej dziedziny działalności (rozwój lokalny. Zapisy FEeL wynikają ponadto z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Województw. Wsparciem obligatoryjnym objęte zostaną Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją.
Krajowe Programy Operacyjne	Krajowe Programy Operacyjne uwzględniają cele polityki regionalnej i są ukierunkowane na: a) innowacje, inteligentny wzrost- wsparcie wszystkich etapów tworzenia innowacji; b) rynek pracy i adaptacyjność, włączenie społeczne i walkę z ubóstwem, edukację; c) dobre rządzenie; d) poprawę jakości powietrza, niską energochłonność, czystą energię, ograniczenie ekstremalnych skutków zmian klimatu, czystą wodę, ochronę przed powodzią i suszą, różnorodność biologiczną i ochronę przyrody oraz gospodarkę o obiegu zamkniętym; e) bezpieczeństwo energetyczne; dostępność transeuropejską i międzyregionalną; f) spójność terytorialną.
Fundusz Odbudowy UE	Fundusz Odbudowy jest odpowiedzią Unii Europejskiej na kryzysowe zagrożenia i wyzwania, jakie spowodowała pandemia. Składa się on z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz mniejszych funduszy i programów. Podstawą do uzyskania pieniędzy z Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności jest Krajowy Plan Odbudowy, którego celem jest zwiększenie produktywności gospodarki oraz tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy. Główne obszary wsparcia to: odporność i konkurencyjność gospodarki; zielona energia i zmniejszenie energochłonności; transformacja cyfrowa; dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia; zielona, inteligentna mobilność.

7.5. Podsumowanie komplementarności

Tabela 36 Matryca komplementarności (komplementarność przedsięwzięć z celami i kierunkami działań GPR)

Lp	Projekt	1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych		2. Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki	3. Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska	
		1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców	1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację grup zagrożonych marginalizacją	2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców	3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym
1	Modernizacja strefy rekreacyjnej w centrum Zakrzówka					
2	Modernizacja budynku ośrodka zdrowia					
3	Rewitalizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Zakrzówku					
4	Rewitalizacja obiektów przeznaczonych na cele oświatowe, kulturalne, administracyjne, ochrony zdrowia, społeczne					
5	Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka					
6	Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Zakrzówek					
7	Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka					
8	Modernizacja kompleksu nieruchomości przeznaczonych na działania w zakresie gospodarki komunalnej					
9	Modernizacja budynku Centrum Kultury i Biblioteki w Gminie Zakrzówek wraz z rewitalizacją terenów zielonych wokół obiektu					

Powiązanie bardzo silne

Powiązanie silne

Powiązanie umiarkowane

Źródło: opracowanie własne

8. Zarządzanie wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji

8.1. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz harmonogram ich wdrażania

Tabela 37 Ramy finansowe

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Źródło finansowania	Budżet gminy	Fundusze UE		Krajowe środki publiczne	Inne
				EFRR	ERDF		
1	Modernizacja strefy rekreacyjnej w centrum Zakrzówka	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	300 000	700 000	-	-	-
2	Modernizacja budynku ośrodka zdrowia	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	450 000	2 550 000	-	-	-
3	Rewitalizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Zakrzówku	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	1 500 000	8 500 000	-	-	-
4	Rewitalizacja obiektów przeznaczonych na cele oświatowe, kulturalne, administracyjne, ochrony zdrowia, społeczne i usługowe	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	300 000	1 700 000	-	-	-
5	Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	45 000	-	255 000	-	-
6	Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Zakrzówek	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	20 000	-	-	20 000	20 000
7	Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	7500	-	42 500	-	-
8	Modernizacja kompleksu nieruchomości przeznaczonych na działania w zakresie gospodarki komunalnej	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki prywatne	900 000	5 100 000	-	-	-
9	Modernizacja budynku Centrum Kultury i Biblioteki w Gminie Zakrzówek wraz z	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, PS WPR 2023-2027, Polska Wschodnia+, FEnIKS, Krajowe środki publiczne, środki	750 000	4 250 000	-	-	-

	rewitalizacja terenów zielonych wokół obiektu	prywatne					
Razem			4 272 500	22 800 000	297 500	20 000	20 000

Źródło: opracowanie własne

Tabela 38 Harmonogram wdrażania GPR

Wdrażanie GPR		Termin realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek		2025 r.
Podjęcie uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji		2025r.
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Zakrzówek		Niezwłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji		Od 2025 do 2030 (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Projekty Rewitalizacyjne		Termin realizacji
Modernizacja strefy rekreacyjnej w centrum Zakrzówka		2025-2028
Modernizacja budynku ośrodka zdrowia		2025-2028
Rewitalizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Zakrzówku		2025-2028
Rewitalizacja obiektów przeznaczonych na cele oświatowe, kulturalne, administracyjne, ochrony zdrowia, społeczne i usługowe		2025-2028
Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka		2027-2029
Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Zakrzówek		2024-2030
Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka		2026-2029
Modernizacja kompleksu nieruchomości przeznaczonych na działania w zakresie gospodarki komunalnej		2025-2028
Modernizacja budynku Centrum Kultury i Biblioteki w Gminie Zakrzówek wraz z rewitalizacją terenów zielonych wokół obiektu		2025-2028
Monitoring i ewaluacja		Termin realizacji
Monitoring		Od 2025 r. do 2030 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja okresowa		Od 2025 r. do 2030 r. (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR		Od 2023 r. do 2030 r.

Źródło: opracowanie własne

8.2. System zarządzania realizacją Programu Rewitalizacji

System zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030 ulokowany zostanie w ogólnym systemie zarządzania gminą, co umożliwi efektywne współdziałanie instytucji samorządowych na szczeblu gminy, jak również wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur, z zapewnieniem nienaruszalności zasady subsydiarności.

System zarządzania programem zaprojektowany został z uwzględnieniem istniejących rozwiązań organizacyjnych, jakie działają w Urzędzie Gminy Zakrzówek, przy czym zorientowany został na realizację zasad partycypacji, współdecydowania i partnerstwa.

Strukturalnie za tematykę rewitalizacji odpowiedzialne będą następujące organy:

Wójt Gminy Zakrzówek:

Wójt zajmuje się koordynacją całego procesu, przygotowuje sprawozdania z realizacji, zapewnia obsługę administracyjną Komitetu Rewitalizacji oraz podejmuje decyzje bezpośrednio lub pośredni oddziałujące na realizację Programu.

Rada Gminy Zakrzówek:

Do zadań radnych należy uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek, uchwalanie ewentualnych zmian w treści dokumentu, podejmowanie innych decyzji (w formie uchwał), które mają wpływ na realizację GPR-u oraz przyjmowanie sprawozdań z jego realizacji.

Komitet Rewitalizacji:

Komitet Rewitalizacji zostanie powołany spośród przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji i jako taki pełnił będzie funkcję opiniotawczo-doradczą w kontekście rewitalizacji. Posiada uprawnienia do wyrażania opinii m.in. dotyczących informacji z realizacji, raportów z ewaluacji. Ponadto może artykułować propozycje rozwiązań usprawniających proces rewitalizacji. Rolą Komitetu Rewitalizacji jest doradztwo Wójtowi w zakresie dbałości o prawidłową realizację GPR, prowadzenie dialogu między interesariuszami procesu rewitalizacji a organami gminy, a także uczestnictwo procesie ewaluacji. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Gminy w drodze uchwały, zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Podjęcie uchwały w tej sprawie będzie poprzedzone konsultacjami społecznymi.

Urząd Gminy Zakrzówek:

Na poziomie wdrożeniowym z kolei zostanie wyznaczona komórka organizacyjna Urzędu Gminy Zakrzówek będąca niejako operatorem rewitalizacji (**Samodzielne Stanowisko ds. inwestycji, Wieloosobowe stanowisko ds. rolnictwa, ochrony środowiska i gospodarki komunalnej, Sekretarz Gminy**).

Do jej zadań należeć będzie:

- ✓ organizacja i prowadzenie monitoringu GPR-u we współpracy z innymi komórkami urzędu, jednostkami organizacyjnymi oraz wnioskodawcami,
- ✓ prowadzenie monitoringu zewnętrznych źródeł finansowania rewitalizacji,
- ✓ opracowanie sprawozdań z realizacji,
- ✓ utrzymanie kontaktu z Komitetem Rewitalizacji oraz interesariuszami,
- ✓ koordynacja działań promujących rewitalizację oraz wdrażanie mechanizmów włączania mieszkańców i innych podmiotów w proces rewitalizacji,
- ✓ gromadzenie danych (np. analizy, badania, sprawozdania, rejestry) dotyczących rewitalizacji.

Podmioty składające projekty odpowiadają za realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych spójnych z wizją, celami rewitalizacji oraz wytyczonymi kierunkami działania. Do ich obowiązków należy też bieżąca współpraca z operatorem rewitalizacji w zakresie prowadzenia sprawozdawczości dotyczącej poziomu zaawansowania realizowanych projektów rewitalizacyjnych.

Zespoły zadaniowe:

W przypadku skomplikowanych projektów rewitalizacyjnych (wymagających współpracy specjalistów z różnych dziedzin) wójt w drodze zarządzenia może powołać zespoły zadaniowe składające się z wyspecjalizowanych komórek Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy.

Jednostki organizacyjne gminy:

Jednostki organizacyjne gminy będą bezpośrednio zaangażowane w realizację przedsięwzięć ujętych w GPR, zgodnie z ich właściwościami.

Interesariusze rewitalizacji:

Współzarządzanie procesem rewitalizacji przez interesariuszy rewitalizacji odbywać się będzie za pośrednictwem Komitetu Rewitalizacji oraz form przewidzianych w rozdziale – uspołecznienie wdrażania GPR.

8.3. Koszty zarządzania realizacją Programu

Struktura zarządzania Programem jest osadzona w strukturze organizacyjnej Gminy Zakrzówek. Tym samym wszelkie prace będą wykonywane w ramach kompetencji pracowników Urzędu Gminy Zakrzówek (**Skarbnik, Referat Finansowy**), Wójta oraz Rady Gminy Zakrzówek.

W przypadku Komitetu Rewitalizacji stosownie do art. 7 ust. 3 ustawy o rewitalizacji zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostaną określone w drodze uchwały Rady Gminy Zakrzówek, poprzedzonej konsultacjami społecznymi. W zasadach tych znajdzie się zapis ujmujący, że uczestnictwo w Komitecie ma charakter społeczny tym samym za udział w posiedzeniach i pracach Komitetu nie przysługuje wynagrodzenie.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych Gminy Zakrzówek, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek Urzędu i/lub jednostek organizacyjnych Gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne realizujące zadania własne Gminy Zakrzówek będą wdrożone zgodnie z uchwaloną przez Radę Gminy Zakrzówek Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi, zapewniając efektywną realizację zaplanowanych działań. W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy Zakrzówek oraz (**Referat Finansowy**).

9. System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania modyfikacji do Gminnego Programu Rewitalizacji

9.1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR

Monitoring zmierza do oceny stopnia wdrożenia założeń rewitalizacji określonych w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030*. Realizowany będzie w cyklu trzyletnim, w oparciu o wskaźniki rewitalizacji. Źródłem ich weryfikacji będą dane statystyczne oraz dane źródłowe.

Źródłem danych pozwalających weryfikować osiągnięcie celów rewitalizacji (wskaźników) będą informacje

gromadzone przez wnioskodawców i komórkę organizacyjną Urzędu Gminy Zakrzówek odpowiedzialną za proces rewitalizacji.

Punkt odniesienia w procesie weryfikacji wskaźników stanowić będą dane z roku 2020 (wykorzystane do diagnozy) bądź też inne – w uzasadnionych przypadkach.

Tak jak na etapie diagnozy pochodzić będą z Urzędu Gminy Zakrzówek, Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku, Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku, Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

W procesie monitoringu, w sytuacji braku postępów, które świadczyłyby o wdrażaniu GPR-u, identyfikowane będą bariery wdrażania.

Tabela 39 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR

Cel Główny	Kierunek działań	Wskaźniki	Wartość bazowa (2024)	Wartość docelowa (2030)	Źródło pomiaru
1. Aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, generowanie pozytywnych zjawisk społecznych	1.1. Wzmocnienie integracji i aktywizacji mieszkańców	Wskaźnik produktu			
		Liczba wspartych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	4	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach integracyjnych (osoby)	0	200	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Przestępczość na 100 mieszkańców	1,34	1,32	Dane Komendy Powiatowej w Kraśniku
		Wskaźnik produktu			
	1.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację grup zagrożonych marginalizacją	Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby)	0	5	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców (osoby)	3,16	3,05	Dane OPS Zakrzówek
		Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek
		Wydatki na fundusz sołecki na 1 mieszkańca	29,22	35,00	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek

		Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek
2. Wykorzystanie posiadanych atutów, zasobów i walorów w procesie rozwoju gospodarki	2.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców	Wskaźnik produktu			
		Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów w z zakresu wspierania przedsiębiorczości (szt.)	0	4	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi	0	40	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba nowych przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach (szt.)	0	3	Rejestr CEIDG
		Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym obszaru/sołectwa w roku 2021 (%)	6,89	6,84	Dane PUP w Kraśniku
		Niebieskie karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,32	0,30	Dane Komendy Powiatowej w Kraśniku
		Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu	0	30	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek
3: Poprawa jakości i wzmocnienie funkcjonalności przestrzeni publicznej, rozwój infrastruktury społecznej, ochrona środowiska	3.1. Modernizacja infrastruktury publicznej i jej adaptacja pod nowe funkcje społeczne, rekreacyjne i kulturalne wraz ze zwiększeniem ich dostępności	Wskaźnik produktu			
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	5	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	0	5	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
		Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
		Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	0	3	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
		Wskaźnik rezultatu			
		Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem	0	1750	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń,

					dokumentacja fotograficzna)
		Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	0	400	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek
		Poziom jakości przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej)	1 – wymaga inwestycji	0 – nie wymaga inwestycji	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek
3.2. Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni na obszarze rewitalizacyjnym	Wskaźnik produktu				
		Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	14	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	0	13	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
		Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	0	12	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu				
		Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem	0	1350	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
		Poziom jakości przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej)	1 – wymaga inwestycji	0 – nie wymaga inwestycji	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek
		Liczba usług komunalnych świadczonych w oparciu o zrewitalizowaną infrastrukturę (szt.)	0	3	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja księgową, oferta usług)

Źródło: opracowanie własne

Zmiany stanu obszaru rewitalizacji

Monitorowanie stanu realizacji poszczególnych przedsięwzięć będzie polegać na ich śledzeniu, rejestrowaniu i raportowaniu postępów, ze szczególnym uwzględnieniem zaplanowanych przez podmioty rezultatów. Odnośnie przedsięwzięć wpisanych do realizacji w Programie, istotą monitoringu jest porównywanie realizacji faktycznej z wcześniej przyjętym założeniem. W przypadku ich opóźnień będzie podejmowana decyzja o ewentualnym wykreśleniu przedsięwzięcia. Oprócz monitoringu, czy poszczególne przedsięwzięcia są realizowane lub zostały już zrealizowane będzie oceniana ich efektywność przez określone mierniki/wskaźniki wskazane w przedsięwzięciach'

Tabela 40 Ocena i system monitorowania stanu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa Przedsięwzięcia	Wskaźniki	Wartość bazowa (2023)	Wartość docelowa (2030)	Źródło pomiaru
-----------------------	-----------	-----------------------	-------------------------	----------------

Modernizacja strefy rekreacyjnej w centrum Zakrzówka	Wskaźnik produktu			
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)	0	350	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
Modernizacja budynku ośrodka zdrowia	Wskaźnik produktu			
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem (osoby)	0	400	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek
	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej (osoby)	0	400	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek
Rewitalizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Zakrzówku	Wskaźnik produktu			
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			

	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem (osoby)	0	350	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna)
Rewitalizacja obiektów przeznaczonych na cele oświatowe, kulturalne, administracyjne, ochrony zdrowia, społeczne	Wskaźnik produktu			
	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej (szt.)	0	2	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	2	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	2	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem (osoby)	0	500	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dane szacunkowe)
Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka	Wskaźnik produktu			
	Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (osoby)	0	5	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)	
Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Zakrzówek	Wskaźnik produktu			
	Liczba wspartych wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	4	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)

	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób odwiedzających wydarzenia integracyjne i aktywizujące społeczność lokalną zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (osoby)	0	200	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dane szacunkowe)
Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka	Wskaźnik produktu			
	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi (osoby)	0	40	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów/kursów z zakresu wspierania przedsiębiorczości (szt.)	0	4	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Wskaźnik rezultatu			
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po realizacji projektu (osoby)	0	30	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (listy uczestników szkoleń/kursów/warsztatów)
	Liczba nowych przedsiębiorstw ulokowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	3	Rejestr CEIDG
Modernizacja kompleksu nieruchomości przeznaczonych na działania w zakresie gospodarki komunalnej	Wskaźnik produktu			
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			
Liczba usług komunalnych świadczonych w oparciu o zrewitalizowaną infrastrukturę (szt.)	0	3	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja księgową, oferta usług)	
Modernizacja budynku Centrum Kultury i Biblioteki w Gminie Zakrzówek wraz z rewitalizacją terenów zielonych wokół obiektu	Wskaźnik produktu			
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (szt.)	0	1	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (dokumentacja, odbiory)
	Wskaźnik rezultatu			
Liczba osób odwiedzających obiekty publiczne objęte wsparciem (osoby)	0	500	Dane Urzędu Gminy Zakrzówek (program wydarzeń, dokumentacja fotograficzna, listy uczestników)	

Źródło: Opracowanie własne.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji:

1. Gminny Program Rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie.
2. Ocena sporządzona przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.
3. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt, burmistrz albo prezydent miasta występuje do rady gminy z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię, o której mowa w ust. 2.
4. W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, rada gminy uchyla uchwałę w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta.

9.2. Ewaluacja

Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek polega na badaniu wpływu projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania gminy oraz występowanie i kumulację negatywnych zjawisk na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji.

Ewaluacja prowadzona jest na wszystkich etapach (od tworzenia, poprzez wdrażanie i zakończenie) Gminnego Programu Rewitalizacji:

Ewaluacja ex-ante prowadzona była na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, polegała na dokonaniu oceny zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne, a także logiki interwencji i przewidywanych rezultatów programu. Taka ocena dokumentu pozwoliła na poprawę jego jakości oraz przygotowanie jego ostatecznej wersji.

Ewaluacja mid-term zostanie dokonana w połowie okresu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, z uwagi na zakładany 7-letni okres jego realizacji. Jej celem będzie oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów oraz ocena konieczności aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w kontekście identyfikacji nowych problemów i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji.

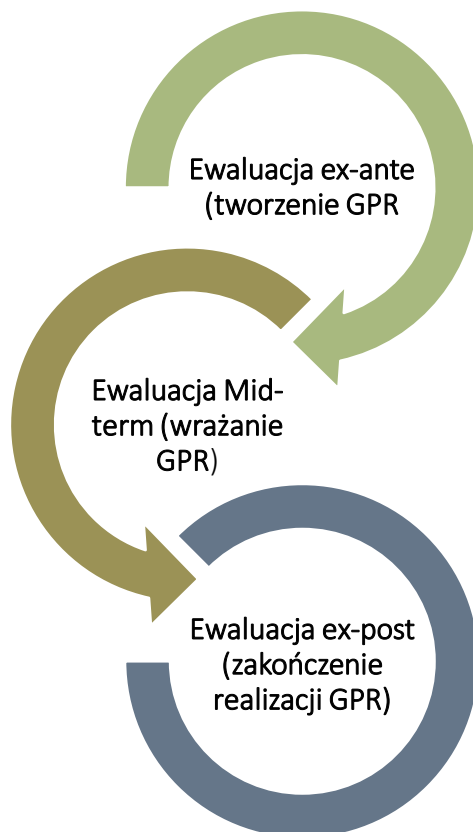
Ewaluacja ex-post zostanie zrealizowana na zakończenie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i będzie oceną przeprowadzonej interwencji w zakresie zaspokajania potrzeb, na które miała odpowiadać oraz badaniem wpływu i trwałości zrealizowanych przedsięwzięć na społeczność lokalną i poszczególne grupy interesariuszy. Ewaluacja ex-post wykonana zostanie za pomocą zebrania ponownie danych, umożliwiających przeprowadzenie analizy wskaźnikowej, i porównanie ich z danymi z roku bazowego. Skuteczności i efektywności Programu zostanie oceniona na podstawie wpływu podjętych działań interwencyjnych na skalę występowania zjawisk kryzysowych.

Realizacja tego etapu nie jest możliwa bez partycypacji społecznej. Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji winna obejmować diagnozę czynników społecznych, gospodarczych, przestrzennie-funkcjonalnych i techniczno-środowiskowych obszaru rewitalizacji opartą na wskaźnikach oraz opiniach mieszkańców. Partycypacja społeczna na etapie ewaluacji procesu rewitalizacji zagwarantowana jest poprzez uczestnictwo przedstawicieli mieszkańców w pracach Komitetu Rewitalizacji oraz w szerokich konsultacjach społecznych. Wśród instrumentów i narzędzi aktywnego włączenia mieszkańców, partnerów społeczno – gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie w ocenę efektów Gminnego Programu Rewitalizacji należy wymienić:

- badania ankietowe i sondażowe na temat oceny procesów rewitalizacji z wykorzystaniem np.
- mediów społecznościowych;

- badania opinii publicznej dot. jakości życia na obszarze rewitalizacji,
- debaty publiczne na temat postrzegania zmian na obszarze rewitalizacji,
- warsztaty sektorowe;
- spacer studyjne, warsztaty z mieszkańcami.

Wyżej wymienione instrumenty powinny być dostosowane do lokalnych warunków oraz możliwości działania. Dla partycypacji społecznej w rewitalizacji ważne są przy tym umiejętności osób animujących proces oraz ich otwartość na współpracę z mieszkańcami i ich organizacjami. Bez tego bowiem instrumenty partycypacji nie będą spełniały swej roli.

9.2. Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR

Na poziomie indywidualnych projektów do najpoważniejszego ryzyka należy:

- 1) nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych produktów – do barier, które składają się na to ryzyko można zaliczyć np. niezrealizowanie robót w przewidzianym zakresie ze względu na problemy techniczne, prawne czy społeczne.
Z tego powodu prowadzony będzie monitoring wskaźników osiągniętych w wyniku realizacji projektów. W razie konieczności ich aktualizacji, Rada Gminy będzie władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian w Programie, tak aby GPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Każdorazowo wybierany będzie taki wykonawca, który swoim doświadczeniem i potencjałem technicznym gwarantować będzie terminową i zgodną z zakresem rzeczowym implementację zaplanowanych działań;
- 2) nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych rezultatów – w razie zidentyfikowania takiego problemu we wdrażaniu GPR Urząd Gminy dołoży wszelkich starań, aby wskaźniki rezultatu zostały osiągnięte w zakładanym wymiarze (odpowiednia promocja działań itd.);

- 3) nieuzyskanie środków finansowych na realizację projektów – dla każdego projektu wskazano jego potencjalne źródła finansowania, co minimalizuje ryzyko nieuzyskania dofinansowania zewnętrznego.

Głównym założeniem dla realizacji danego projektu jest uzyskanie współfinansowania (m.in. ze środków UE, budżetu Państwa). Brak dofinansowania może wpłynąć na przesunięcie w czasie kolejnych etapów projektów do momentu zapewnienia wystarczających środków w budżecie lub też gmina zapewni dodatkowe, brakujące środki finansowe. Zostaną podjęte wszelkie środki, aby dokumentacja aplikacyjna została przygotowana rzetelnie, a w trakcie realizacji projektu nie wystąpiły nieprawidłowości, które mogłyby skutkować cofnięciem całości lub części przyznaných środków.

Na poziomie realizacji GPR jako całości można wyróżnić następujące potencjalne sytuacje problemowe:

- 1) zmiana polityczna we władzach gmin – mogłaby ona skutkować odmienną wizją rewitalizacji. Wybrane do realizacji projekty nie zostały jednak wytypowane w oparciu o sympatie polityczne, a o niezależne badania ekspertów zewnętrznych i opinie mieszkańców.
- 2) nieosiągnięcie porozumienia z interesariuszami GPR na etapie wdrażania Programu – brak akceptacji ze strony zainteresowanych podmiotów mógłby przekreślić zasadność Programu, jednakże dla jego akceptacji społecznej odbyły się otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami i badania ankietowe, a w Programie uwzględniono zgłoszone postulaty i propozycje wysuniętych przez nich konkretnych zadań. Zagwarantowano również możliwość zgłaszania uwag już w trakcie realizacji Programu, które będą przedyskutowane wraz z osobami je zgłaszającymi w celu uzyskania porozumienia;
- 3) ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi – harmonogram realizacji poszczególnych zadań i projektów w ramach GPR przewiduje możliwe wystąpienie opóźnień, dlatego wskazane w nim terminy zostały określone z marginesem czasu potrzebnym do przeprowadzenia odpowiednich procedur urzędowych.

9.3. Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wyniki monitoringu przyjmowały będą postać sprawozdań z realizacji GPR-u. Za przeprowadzanie monitoringu odpowiedzialna będzie komórka organizacyjna Urzędu Gminy zajmująca się rewitalizacją. Proces monitoringu prowadzony będzie z uwzględnieniem form szerokiej partycypacji społecznej – w tym m.in. poprzez zaangażowanie Komitetu Rewitalizacji. Informacja z realizacji GPR-u przedkładana będzie Radzie Gminy.

Bieżący monitoring, polega na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i realizacji całego programu, mając na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami Programu. Monitorowanie obejmować będzie zarówno finansowe, jak i rzeczowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków.

9.4. Aktualizacja GPR

Zakłada się, że proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co wymusza konieczność założenia okresowej aktualizacji GPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia takich okoliczności. Gminny Program Rewitalizacji dla Zakrzówek na lata 2023-2030, zgodnie z zapisami ewaluacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta, co najmniej raz na 3 lata.

Procedura okresowej aktualizacji GPR obejmuje następujące kroki:

- ✓ Ocena sporządzona przez Wójta podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, że Gminny Program Rewitalizacji wymaga zmiany, Wójt występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę, dołączając do wniosku sporządzoną ocenę aktualności i stopnia realizacji.
- ✓ W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji GPR, osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych, Rada Gminy uchyla uchwałę w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta.
- ✓ Zaktualizowany GPR powinien zawierać uzasadnienie przeprowadzonych korekt i opis zmian oraz ich wpływu na dalszą realizację programu. Zmiana programu następuje w trybie, w jakim był on uchwalony – jeśli wprowadzone zmiany dotyczą modyfikacji w podstawowych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych lub dotyczą ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, obowiązkowe są konsultacje, uzyskanie opinii, przeprowadzenie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i realizacji/wdrażania programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- ✓ poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- ✓ prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- ✓ inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- ✓ zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- ✓ wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji; zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji, jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.

10.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. Powoduje to konieczność zaangażowania do prac w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego. W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujących sektor biznesu, samorządu i NGO proces tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji był opracowany metodą partycypacji społecznej przy dużym zaangażowaniu mieszkańców gminy, a także radnych, sołtysów, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz działaczy kultury i liderów opinii publicznej. W ramach działań informacyjnych wykonano podstronę internetową informująca o działaniach rewitalizacyjnych w gminie.

Tabela 41 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w proces przygotowania i realizacji GPR

Lp.	Nazwa organizacji
1.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Zakrzówek
2.	Gminna Rada Kobiet-Zakrzówek
3.	Ludowy Klub Sportowy „STOK” Zakrzówek
4.	Stowarzyszenie Ziemi Zakrzowieckiej
5.	Koło Gospodyń Wiejskich w Studziankach
6.	Koło Gospodyń Wiejskich w Bystrzycy
7.	Koło Gospodyń Wiejskich w Majdanie-Grabina
8.	KGW Majdan-Grabina nowe TRZEŚNIARZE
9.	Koło Gospodyń Wiejskich w Rudniku Drugim
10.	Koło Gospodyń Wiejskich w Rudniku Pierwszym
11.	Koło Gospodyń Wiejskich w Sulowie
12.	Koło Gospodyń Wiejskich w Studziankach-Kolonii
13.	KGW Rudki
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Bystrzycy
15.	Ochotnicza Straż Pożarna w Studziankach
16.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rudniku Pierwszym
17.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rudniku Drugim
18.	Ochotnicza Straż Pożarna w Majdanie-Grabina
19.	Ochotnicza Straż Pożarna w Studziankach-Kolonii
20.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sulowie
21.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zakrzówku
22.	Ochotnicza Straż Pożarna w Zakrzówku-Wsi
23.	Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich w Zakrzówku

Podmioty powyższe zostały poinformowane o procesie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji oraz o potrzebie włączenia się w proces jego tworzenia.

Bezpośrednimi interesariuszami procesu są mieszkańcy obszaru rewitalizacji, do których przede wszystkim są skierowane działania rewitalizacyjne, jak i podmioty społeczne występujące w roli wykonawców powierzonych im do realizacji zadań publicznych.

Są to:

- mieszkańcy obszaru zagrożeni wykluczeniem społecznym,
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- mieszkańcy gminy inni niż mieszkańcy obszaru rewitalizacji.
- na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji działalność prowadzą podmioty, w tym organizacje pozarządowe, świadczące usługi publiczne na terenie rewitalizacji:
- na rzecz ochrony środowiska naturalnego,
- na rzecz lokalnej gospodarki oraz wspierające rozwój przedsiębiorczości
- dotyczące promowania włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji,
- w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem,
- skoncentrowane na pomocy osobom zagrożonych przemocą w rodzinie.

W procesie uspołeczniania przedmiotowego GPR mieli oni możliwość uczestniczenia w ankiecie i spotkaniach konsultacyjnych oraz zgłaszania pomysłów projektów rewitalizacyjnych. Sektor gospodarczy jest także bezpośrednim wykonawcą albo współrealizatorem zgłoszonych przedsięwzięć. Udział podmiotów z sektora gospodarczego – poza bezpośrednią realizacją działań- opierać się będzie również na wsparciu doradczym i eksperckim.

W szczególności są to:

- jednostki organizacyjne gminy zaangażowane w szeroki zakres działań i polityk społecznych rewitalizacji Zakrzówka, w tym straże i służby (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakrzówku, Ochotnicza Straż Pożarna w Bystrzycy, Ochotnicza Straż Pożarna w Rudniku Pierwszym, Ochotnicza Straż Pożarna w Rudniku Drugim, Ochotnicza Straż Pożarna w Majdanie-Grabina, Ochotnicza Straż Pożarna w Studziankach, Ochotnicza Straż Pożarna w Studziankach-Kolonii, Ochotnicza Straż Pożarna w Sulowie, Ochotnicza Straż Pożarna w Zakrzówku, Ochotnicza Straż Pożarna w Zakrzówku-Wsi, Policja),
- instytucje animujące działania na terenie obszaru rewitalizacji (kultura, sport, edukacja) – Gminna Rada Kobiet-Zakrzówek, Centrum Kultury i Biblioteka w Gminie Zakrzówek, Stowarzyszenie „Młodzi w Akcji”, Stowarzyszenie dla Rozwoju Wsi Majdan-Grabina, Ludowy Klub Sportowy „STOK” Zakrzówek, Stowarzyszenie Społeczności Wiejskiej „Nasza Szkoła”, Stowarzyszenie Ziemi Zakrzowieckiej, Fundacja „Nowy Dzień”, Fundacja Akademia Współpracy,
- instytucje kultury i sztuki funkcjonujące na obszarze rewitalizacji – Centrum Kultury i Biblioteka w Gminie Zakrzówek,
- instytucje odpowiedzialne za pomoc społeczną – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakrzówku,
- organy władzy publicznej oraz komórki organizacyjne Urzędu Gminy Zakrzówek,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia i in.) – Stowarzyszenie „Młodzi w Akcji”, Stowarzyszenie dla Rozwoju Wsi Majdan-Grabina, Ludowy Klub Sportowy „STOK” Zakrzówek, Stowarzyszenie Społeczności Wiejskiej „Nasza Szkoła”, Stowarzyszenie Ziemi Zakrzowieckiej, Fundacja „Nowy Dzień”, Fundacja Akademia Współpracy. Organizacje te miały możliwość uczestniczenia w ankiecie i spotkaniach konsultacyjnych oraz zgłaszania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dalsza kooperacja Gminy i podmiotów społecznych będzie opierała się zwłaszcza na współdziałaniu przy realizacji działań rewitalizacyjnych, delegowaniu zadań do realizacji, współpracy merytorycznej i eksperckiej oraz powierzeniu społecznego nadzoru.

Obszar rewitalizacji, poza interwencją zaplanowaną w GPR, będzie dodatkowo skupiał aktywność wymienionych wyżej podmiotów, realizujących na jego terenie działania statutowe. Na obszarze rewitalizacji dojdzie więc do integracji wielu polityk publicznych oraz procesu odnowy wywołanego wdrażaniem programu, w efekcie czego zwiększy się dostępność usług publicznych, a w ślad za nią aktywność mieszkańców i poziom ich udziału w życiu społecznym.

Niezwykle ważnymi interesariuszami rewitalizacji gminy Zakrzówek są, działające na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji, organizacje pozarządowe, które reprezentują społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i niedyskryminacji.

Z punktu widzenia procesu rewitalizacji kluczowymi podmiotami społeczno-gospodarczymi, które powinno włączyć się w proces, są stowarzyszenia prowadzące działalność w sferze aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób zagrożonych wykluczeniem.

Na terenie obszaru rewitalizacji zidentyfikowano potencjalnych partnerów i inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, bądź realizujące działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, ochrony przyrody, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne:

- stowarzyszenia, m.in.: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Zakrzówek, Gminna Rada Kobiet-Zakrzówek,
- inne organizacje pozarządowe, m.in.: Ludowy Klub Sportowy „STOK” Zakrzówek, FUNDACJA „NOWY DZIEŃ”, Fundacja „MOZAIKA”.

Dodatkowo, możliwymi partnerami w procesie rewitalizacji będą organizacje pozarządowe realizujące działania dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie i wykluczeniem:

- Stowarzyszenie „Bonum Facere” – Czynić Dobro.

Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze środowiskowej, gospodarczej i technicznej istotnymi interesariuszami rewitalizacji są potencjalni partnerzy działający na rzecz lokalnej gospodarki i ochrony środowiska naturalnego np. Stowarzyszenie Ziemi Zakrzowieckiej, Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich w Zakrzówku

W sferze ochrony przyrody, potencjalnym partnerem procesu rewitalizacji jest m.in.: Nadleśnictwo Kraśnik.

Ważnymi uczestnikami procesu rewitalizacji będą również organy władzy publicznej.

Do tak zidentyfikowanego kręgu interesariuszy zostały skierowane i będą kierowane działania włączeniowe – zaproszenia do wzięcia udziału w spotkaniach konsultacyjno-informacyjnych, naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych, naborze kandydatów do Komitetu Rewitalizacji czy konsultacjach społecznych poszczególnych dokumentów.

Podsumowując, zaangażowana w proces przygotowania niniejszego dokumentu społeczność lokalna uczestniczyła w:

- zebraniu i analizie informacji niezbędnych do opracowania Programu Rewitalizacji,
- przeprowadzeniu diagnozy problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych,
- identyfikacji potrzeb rewitalizacyjnych i wypracowaniu celów oraz kierunków działań,
- przeprowadzeniu diagnozy lokalnych potencjałów w Gminie,
- delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- ustaleniu hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych,
- opracowaniu struktury zarządzania Programem Rewitalizacji,
- wypracowaniu wskaźników monitorowania i oceny Programu Rewitalizacji.

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w GPR interwencji będą następujące czynniki:

Integracja na poziomie celów – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględnił będzie takie mechanizmy jak:

- konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu GPR,

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji prace nad Programem rozpoczęto od wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Na podstawie art. 6 ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j.: Dz.U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.), o rozpoczęciu konsultacji społecznych oraz formach, w jakich będą prowadzone, powiadomiono nie później niż w terminie 7 dni przed dniem ich przeprowadzenia, w sposób zapewniający udział w nich możliwie szerokiego grona interesariuszy, co najmniej poprzez obwieszczenie, ogłoszenie w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie (tablica ogłoszeń) oraz ogłoszenie na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. Wójt Gminy Zakrzówek powiadomił o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Zakrzówek w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w formie obwieszczenia oraz ogłoszenia z dnia 21.02.2023 r.

OBWIESZCZENIE

W związku z przystąpieniem Gminy Zakrzówek do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, w dniach od 01 marca 2023 r. do 31 marca 2023 r. zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne projektu Uchwały Rady Gminy Zakrzówek w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zakrzówek

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) jest podstawowym dokumentem uchwalanym przez gminę umożliwiającym prowadzenie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym obszarze przy współudziale lokalnej społeczności. Fundamentem Gminnego Programu Rewitalizacji jest szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji, która ukazuje występujące na nim negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze i przestrzenno-funkcjonalne.

Konsultacje projektu Uchwały Rady Gminy Zakrzówek w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zakrzówek mają na celu zapewnienie udziału mieszkańców w przygotowaniu dokumentów dotyczących procesu rewitalizacji oraz wymianę wiedzy, informacji, poznanie uwag i opinii dotyczących propozycji granic i sposobu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Zakrzówek.

Projekt Uchwały Rady Gminy Zakrzówek w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z ogłoszeniem o konsultacjach zamieszczony zostanie w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Zakrzówek <https://ugzakrzówek.bip.lubelskie.pl>.

Konsultacje przeprowadzone zostaną w okresie **od 01 marca 2023 r. do 31 marca 2023. r.** w następujących formach:

1. **Spotkania otwartego** z interesariuszami rewitalizacji, umożliwiającego wyrażenie uwag, opinii i propozycji do Projektu Uchwały Rady Gminy Zakrzówek w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zakrzówek. Spotkanie odbędzie się 09 marca 2023 r. o godz. 17.00 w Centrum Kultury i Biblioteki w Gminie Zakrzówek ul. Żeromskiego 24B, 23-213 Zakrzówek, sala konferencyjna.
2. **Zbierania uwag ustnych do protokołu** w dniach od 01 marca 2023 r. do 31 marca 2023 r. osobiście lub telefonicznie w Urzędzie Gminy Zakrzówek ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek, pokój nr 8, tel. 818215067.
3. **Zbierania uwag w postaci elektronicznej lub papierowej**, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej poprzez wypełnienie formularza zamieszczonego na stronie www.zakrzówek.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Zakrzówek w terminie od dnia 01 marca 2023 r. Wypełniony formularz można dostarczyć: drogą elektroniczną na

adres: gmina@zakrzowek.pl lub drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy Zakrzówek ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek lub osobiście do Sekretariatu Urzędu Gminy Zakrzówek pok. nr 7.

4. **Badania ankietowego** dotyczącego opinii na temat proponowanych granic obszaru rewitalizacji oraz zaproponowanych w uchwale rozwiązań. Ankieta dostępna będzie na stronie www.zakrzowek.pl

Projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapą przedstawiającą proponowane granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, diagnozą służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Zakrzówek oraz formularz konsultacyjny udostępnione zostaną od dnia 01 marca 2023 r.

1. w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Zakrzówek <https://ugzakrzowek.bip.lubelskie.pl>
2. na stronie internetowej Gminy Zakrzówek www.zakrzowek.pl
3. w Sekretariacie Urzędu Gminy Zakrzówek pok. nr 7, ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek

Informacja o rozpoczęciu konsultacji społecznych zostanie podana do publicznej wiadomości:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Zakrzówek na stronie <https://ugzakrzowek.bip.lubelskie.pl>
- na stronie internetowej Gminy Zakrzówek www.zakrzowek.pl
- na tablicach informacyjnych w siedzibie Urzędu Gminy Zakrzówek

Nie będą rozpatrywane uwagi, opinie i propozycje:

- z datą wpływu przed dniem 01 marca 2023.r. oraz po dniu 31 marca 2023 r.,
- niepodpisane imieniem i nazwiskiem,
- przesłane w formie innej niż na formularzu konsultacyjnym (z wyjątkiem uwag ustnych bądź propozycji i opinii zgłoszonych w trakcie otwartego spotkania z interesariuszami rewitalizacji).

Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych w Urzędzie Gminy Zakrzówek dostępna pod linkiem: https://ugzakrzowek.bip.lubelskie.pl/index.php?id=429&action=details&document_id=1618357.

Ramy prawne dla procesu rewitalizacji w Polsce zawarte zostały w Ustawie z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji. Jednym z elementów ustawy jest uregulowanie kwestii dotyczących Gminnych Programów Rewitalizacji (GPR), które są podstawowym narzędziem nakierowanym na kompleksowe podejście do procesu oraz podejmowanie działań w ścisłej współpracy ze społecznością lokalną.

WÓJT
Grzegorz Potocki
Grzegorz Potocki, 21.02.2023

Ogłoszenie Wójta Gminy Zakrzówek o przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Gminy Zakrzówek w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zostało zamieszczone w podmiotowym BIP w dniu 2023-02-21.

W proces przygotowania diagnozy społeczno – gospodarczej dla Gminy Zakrzówek zostały zaangażowane poniższe instytucje, które przygotowały dane potrzebne do sporządzenia analizy wskaźnikowej dla wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji.

- ✓ Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakrzówku (wskaźniki dotyczące pomocy społecznej, ubóstwa)
- ✓ Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku (wskaźniki dotyczące przestępczości i przemocy domowej)
- ✓ Powiatowy Urząd Pracy w Kraśniku (wskaźniki dotyczące bezrobocia)

Konsultacje przeprowadzone były w następujących formach:

1. Spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji, umożliwiającego wyrażenie uwag, opinii i propozycji do Projektu Uchwały Rady Gminy Zakrzówek w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Spotkanie odbyło się w dniu 09.03.2023 r. o godz. 17.00 w Centrum Kultury i Biblioteki w Gminie Zakrzówek ul. Żeromskiego 24B, 23-213 Zakrzówek, sala konferencyjna. W spotkaniu wzięły udział 4 osoby (przedstawiciel Urzędu Gminy Zakrzówek, przedstawiciel Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Gminy Zakrzówek, przedstawiciel GOPS oraz mieszkańiec gminy).
2. Zbierania uwag ustnych do protokołu w dniach od 01 marca 2023 r. do 7 kwietnia 2023 r. osobiście w godzinach pracy Urzędu Gminy Zakrzówek.
3. Zbierania uwag w postaci elektronicznej lub papierowej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej poprzez wypełnienie formularza zamieszczonego na stronie internetowej Urzędu Gminy Zakrzówek w dniach od 01 marca 2023 r. do 7 kwietnia 2023 r.
4. Badania ankietowego dotyczącego opinii na temat proponowanych granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz zaproponowanych w uchwale rozwiązań. Ankieta dostępna była na stronie Gminy Zakrzówek: www.zakrzówek.pl w terminie od dnia 1 marca 2023 r. do dnia 7 kwietnia 2023 r. W ramach konsultacji nie wpłynęła żadna ankieta.
5. Po zakończeniu konsultacji społecznych sporządzony został „Raport z konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Zakrzówek w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Zakrzówek”.

Etap I zakończył się podjęciem Uchwały nr XL/350/2023 Rady Gminy Zakrzówek z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Zakrzówek.

Treść uchwały została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego https://edziennik.lublin.uw.gov.pl/WDU_L/2023/4616/oryginal/akt.pdf

- etap tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030 rozpoczęto od podjęcia Uchwały nr LII/360/2023 Rady Gminy Zakrzówek z dnia 01.08.2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030.

Z punktu widzenia gminy jako organizatora i koordynatora procesu rewitalizacji, szczególnie ważną kwestią było właściwe zaplanowanie interwencji rewitalizacyjnych, które powinny odpowiadać na rzeczywiste problemy obszaru, a jednocześnie na potrzeby jego mieszkańców. W tym celu zaplanowano kilka działań mających na celu poznanie opinii mieszkańców i innych interesariuszy procesu na temat zjawisk problemowych i najważniejszych potrzeb rewitalizacyjnych. Do działań tych należało badanie ankietowe na temat obszaru rewitalizacji. Do Urzędu Gminy w Zakrzówku wpłynęło 5 ankiet od mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Pogłębioną charakterystykę obszaru rewitalizacji wykonano w oparciu o dane ilościowe i jakościowe. Zostały one zebrane na podstawie danych przekazanych przez Urząd Gminy Zakrzówek. Zebrane informacje o przestrzeni obszaru rewitalizacji i istotnych problemach dla mieszkańców uzupełniono po uzyskaniu ankiet, które dotyczyły obszarów rewitalizacji.

Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych trwał od 4 stycznia 2024 r. do 31 stycznia 2024 r.

W trakcie naboru nie wpłynęła żadna fiszka projektowa zgłoszona przez interesariuszy rewitalizacji oprócz propozycji zgłoszonych przez Urząd Gminy Zakrzówek.

O naborze informowano na stronie internetowej miasta, w zakładce poświęconej rewitalizacji. Aby wziąć aktywny udział w naborze, należało wypełnić karty projektu przedsięwzięcia rewitalizacyjnego.

Sposób zgłaszania propozycji:

- ✓ drogą elektroniczną przez wypełnienie formularza dostępnego na stronie internetowej: www.zakrzowek.pl (formularz w wersji edytowalnej),
- ✓ w formie papierowej. Wersja papierowa formularza do zgłaszania przedsięwzięć rewitalizacyjnych dostępna była w Sekretariacie (pok. Nr 7) Urzędu Gminy Zakrzówek ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek.

Pomysły mieszkańców przedstawione na spotkaniach i w ankiecie internetowej zostały uwzględnione w Programie, celem stworzenia dokumentu odpowiadającego na realne potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030

W dniu 18.09.2024 r. Wójt Gminy Zakrzówek ogłosił konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030.

Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030. Konsultacje społeczne zostały ogłoszone na podstawie art. 6 oraz art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Konsultacje społeczne miały na celu zebranie od interesariuszy rewitalizacji, w szczególności od mieszkańców Gminy Zakrzówek, podmiotów prowadzących lub zamierzających prowadzić na terenie Gminy Zakrzówek działalność gospodarczą lub społeczną i pozostałych zainteresowanych osób i podmiotów uwag do wyżej wymienionego projektu.

Zasady przeprowadzenia konsultacji zostały określone w obwieszczeniu o konsultacjach społecznych dotyczących projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030

(Obwieszczenie Wójta Gminy Zakrzówek z dnia 18.09.2024 r. o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030).

Konsultacje trwały w okresie od 19.09.2024 r. do 24.10.2024 r.

Konsultacje przeprowadzone były w następujących formach:

- otwartego spotkania konsultacyjnego w dniu 7.10.2024 r. o godz. 18.00 w siedzibie Urzędu Gminy Zakrzówek (sala nr 1);
- zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, w czasie udostępnienia projektu Gminnego Programu Rewitalizacji umieszczonego na stronie internetowej gminy www.zakrzówek.pl, w Biuletynie Informacji Publicznej www.ugzakrzówek.bip.lubelskie.pl oraz dostępnego w siedzibie Urzędu Gminy Zakrzówek, ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek, który należało przesłać na adres gmina@zakrzówek.pl lub złożyć w siedzibie Urzędu Gminy Zakrzówek osobiście lub pocztą lub za pomocą formularza on-line;
- zbierania uwag i opinii w formie ankiety dostępnej na stronie internetowej gminy www.zakrzówek.pl, w Biuletynie Informacji Publicznej www.ugzakrzówek.bip.lubelskie.pl;
- ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Gminy Zakrzówek, pokój nr 8.

Informacje o konsultacjach społecznych zostały podane do publicznej wiadomości:

- przez publikację w prasie w rozumieniu art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984r. Prawo prasowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 1914) – Goniec Gazeta Powiatowa Nr 18(493) wydanie z dn. 18.09.2024 r.;
- w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Zakrzówek: www.ugzakrzówek.bip.lubelskie.pl;
- na stronie internetowej: <https://www.zakrzówek.pl>;
- na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Zakrzówek, ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek,
- w mediach społecznościowych: <https://www.facebook.com>,
- przez wywieszenie w widocznym miejscu w miejscowościach znajdujących się w wyznaczonych obszarach rewitalizacji,
- przez wywieszenie w widocznym miejscu we wszystkich sołectwach Gminy Zakrzówek.

Materiały podlegające konsultacjom:

1) projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030.

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030 oraz formularz konsultacyjny dostępne były w Biuletynie Informacji Publicznej www.ugzakrzówek.bip.lubelskie.pl, na stronie Internetowej www.zakrzówek.pl oraz w siedzibie Urzędu Gminy Zakrzówek, ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek, pokój nr 8 w godzinach pracy urzędu.

Uwagi do projektu Gminnego Programu Rewitalizacji (wypełnione formularze) należało składać w nieprzekraczalnym terminie do dnia 24.10.2024 r. (decydowała data wpływu) drogą elektroniczną na adres: gmina@zakrzówek.pl; drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy Zakrzówek, ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek; w sekretariacie Urzędu Gminy Zakrzówek, ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek w godzinach pracy urzędu lub ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu Gminy Zakrzówek, pokój nr 8.

W ramach prowadzonych konsultacji nie wpłynął żaden formularz ani ankieta, nie zgłoszono uwag do projektu dokumentu.

10.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji

Efektywność partycypacji społecznej zależy od skuteczności dwustronnego przepływu informacji, co oznacza, że nie tylko gmina, jako podmiot zarządzający procesem rewitalizacji powinien informować stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach, ale także strona społeczna powinna mieć szansę wyrażenia swojej opinii na temat realizowanych działań.

Integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu wdrażaniem GPR - mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- powołanie Komitetu Rewitalizacji – podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji (monitoring i ewaluacja),
- współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci (wdrażanie projektów),
- współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych (wdrażanie projektów, zwłaszcza w sferze społecznej),
- okresowe spotkania z interesariuszami (monitoring, ocena skuteczności podejmowanych działań),
- dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowanego dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

Elementem partycypacji społecznej będzie organizacja konsultacji społecznych przeprowadzonych metodami aktywizującymi, a dotyczących realizacji konkretnych przedsięwzięć. Chodzi o danie mieszkańcom możliwości wypowiedzenia się co do sposobów zagospodarowania terenów czy szczegółów projektów miękkich tak, aby wszystkie one w jak największym stopniu odpowiadały potrzebom mieszkańców. Z drugiej strony takie spotkania stanowią wyraz otwartości władz wobec mieszkańców oraz są okazją do wyjaśnienia pewnych zagadnień czy powodów, dla których dane przedsięwzięcie musi być zorganizowane w taki, a nie inny sposób.

Inny sposób angażowania społeczności lokalnej to ankietyzacja podmiotów/interesariuszy (osób, podmiotów gospodarczych, społecznych, itd.) z obszarów rewitalizacji na etapie oceny efektów wdrażania Programu Rewitalizacji. Przeprowadzanie takich ankiet pozwoli na uzupełnienie danych statystycznych gromadzonych na potrzeby monitoringu o odczucia i wnioski indywidualne. Jednocześnie przy odpowiednio skonstruowanej ankiecie - pozwoli poznać propozycje rozwiązań ewentualnych pojawiających się problemów.

Wreszcie partycypacja społeczna zostanie zagwarantowana na etapie wdrażania dokumentu poprzez włączanie mieszkańców do realizacji konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Mowa tu zarówno o pojedynczych mieszkańcach, jak i osobach zrzeszonych np. w organizacjach pozarządowych. Zaangażowanie to może przyjmować formę wolontariatu, przy czym coraz popularniejszy staje się on nie tylko wśród młodzieży szkolnej, ale również osób starszych. W tym drugim przypadku przynosi pozytywne efekty, ponieważ z jednej strony wykorzystuje wiedzę i doświadczenie życiowe, a z drugiej sprawia, że osoby starsze czują się potrzebne i są bardziej dowartościowane. Włączenie to odnosi się przede wszystkim do realizacji projektów „miękkich”. Gmina będzie zachęcać mieszkańców do zaangażowania i promować możliwości włączania się do procesu rewitalizacji.

W proces realizacji GPR będą zaangażowane następujące podmioty:

- ✓ **Urząd Gminy Zakrzówek (Referat Strategii i Funduszy)**- (zaangażowanie w realizację projektów: Modernizacja strefy rekreacyjnej w centrum Zakrzówka, Modernizacja budynku ośrodka zdrowia, Rewitalizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Zakrzówku, Rewitalizacja obiektów przeznaczonych na cele oświatowe, kulturalne, administracyjne, ochrony zdrowia, społeczne i usługowe, Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka, Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Zakrzówek, Aktywizacja zawodowa mieszkańców

Zakrzówka);

- ✓ [Urząd Gminy Zakrzówek \(Referat Strategii i Funduszy\), Koła Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Zakrzówek](#) (zaangażowanie w realizację projektów z zakresu aktywizacji społeczności lokalnej, tj. Program wydarzeń integracyjnych i aktywizujących społeczność lokalną gminy Zakrzówek);
- ✓ [Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakrzówku, Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku](#) (zaangażowanie w realizację projektów: Wsparcie seniorów z terenu Zakrzówka, Aktywizacja zawodowa mieszkańców Zakrzówka).

Zaangażowanie mieszkańców może przyjmować również formę wolontariatu, przy czym coraz popularniejszy staje się on nie tylko wśród młodzieży szkolnej, ale również osób starszych. W tym drugim przypadku przynosi pozytywne efekty, ponieważ z jednej strony wykorzystuje wiedzę i doświadczenie życiowe, a z drugiej sprawia, że osoby starsze czują się potrzebne i są bardziej dowartościowane. Włączenie to odnosi się przede wszystkim do realizacji projektów „miękkich”. Gmina będzie zachęcać mieszkańców do zaangażowania i promować możliwości włączania się do procesu rewitalizacji.

Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem – mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany poprzez: monitoring i ewaluację.

Zasady partycypacji w projekcie:

1. Dwustronny przepływ informacji.
2. Rzetelne diagnozowanie i prezentowanie informacji.
3. Angażowanie społeczności na możliwie wielu etapach działań rewitalizacyjnych.
4. Wieloetapowość konsultacji społecznych.
5. Wieloaspektowość konsultacji społecznych.

W procesie rewitalizacji wykorzystywane zostaną bierne i czynne formy konsultacji społecznych:

1. Formy bierne, a więc takie, w których prowadzona komunikacja jest jednokierunkowa to m.in. artykuły w informatorach samorządowych oraz krótkie informacje na stronach internetowych Gminy, bądź też w lokalnych mediach. Komunikacja jednokierunkowa będzie miała głównie charakter informacyjny.
2. Formy czynne tzn. komunikacja dwukierunkowa będzie miała charakter informacyjno konsultacyjny i prowadzona będzie w sposób dedykowany.

Założenia koncepcji procesu konsultacji społecznych:

1. Proces uspołecznienia realizacji programu rewitalizacji realizowany będzie wśród interesariuszy programu rewitalizacji, a więc podmiotów (osób fizycznych i prawnych), na które rezultaty będą miały wpływ.
2. W ramach procesu następować będzie komunikacja jedno- i dwukierunkowa z zespołami i osobami zarówno biorącymi bezpośredni udział w projektach rewitalizacji, jak również z zespołami i osobami, powiązanymi pośrednio z działaniami rewitalizacyjnymi.
3. Wstępnie zidentyfikowane w niniejszym opracowaniu grupy interesariuszy (przedsiębiorcy, organizacje społeczne, lokalni liderzy, mieszkańcy poszczególnych sołectw, jednostki organizacyjne gminy, parafie) będą szczegółowo zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych.
4. Uspołecznienie będzie prowadzone w sposób bezpośredni.
5. Wszystkie działania zaplanowane w ramach procesu uspołecznienia zostaną szczegółowo zweryfikowane po zapoznaniu się z oczekiwaniami, potrzebami i możliwościami uczestników procesu.
6. Po każdym spotkaniu konsultacyjnym/warsztatowym dotyczącym programu rewitalizacji zostanie sporządzony raport. Istotnym narzędziem partycypacji społecznej jest działalność Komitetu Rewitalizacji, który zostanie powołany Zarządzeniem Wójta.

Zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (ustawa wdrożeniowa) gminny program rewitalizacji jest uznawany za Inny Instrument Terytorialny (ITT), dzięki czemu gmina po spełnieniu wymogów dotyczących IIT może ubiegać się o środki unijne dostępne w ramach m.in. programu operacyjnego Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027.

Wymogi ustawy o rewitalizacji i Zasad realizacji IIT, a także regulacje ustawy wdrożeniowej w art. 36, pokrywają się ze sobą, wyjątkiem jest nieco inaczej sformułowany katalog interesariuszy.

W ustawie o rewitalizacji katalog interesariuszy wskazany został w art. 2 ust. 2. W ustawie wdrożeniowej (art. 36 ust. 8 pkt 4) mowa jest o partnerach społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotach reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotach działających na rzecz ochrony środowiska i podmiotach odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.

W związku z tym, przystępując do prac nad procesem rewitalizacji, gmina Zakrzówek przy okazji identyfikacji interesariuszy rewitalizacji wzięła pod uwagę także wymogi wynikające z ustawy wdrożeniowej.

W toku analizy za partnerów społecznych realizujących działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne, uznano przede wszystkim organizacje pozarządowe.

Z uwagi na zdiagnozowane problemy w sferze środowiskowej, gospodarczej i technicznej istotnymi interesariuszami rewitalizacji są potencjalni partnerzy działający na rzecz lokalnej gospodarki i ochrony środowiska naturalnego.

W kontekście gospodarczych zjawisk problemowych ważnym partnerem w prowadzeniu procesu rewitalizacji powinny być podmioty wspierające rozwój przedsiębiorczości.

Zidentyfikowani partnerzy społeczno-gospodarczy oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie lub realizujące działania z zakresu włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, praw obywatelskich, równości płci i niedyskryminacji, wspierania osób narażonych na wykluczenie społeczne zostaną zaproszeni do prac związanych z realizacją GPR.

Dzięki kampanii informacyjnej udało się pozyskać partnerów społeczno-gospodarczych i inne podmioty określone w ustawie wdrożeniowej.

Partnerzy ci zostali zaproszeni do procesu partycypacji na etapie przygotowania GPR, na etapie jego wdrażania będą zaś brali udział w dalszych działaniach partycypacyjnych, przede wszystkim w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Kluczowymi partnerami rewitalizacji biorącymi udział we wdrażaniu programu są podmioty, które zgłosiły swój projekt w otwartym naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W celu pełnego włączenia partnerów społeczno-gospodarczych i podmiotów wskazanych w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej skład Komitetu Rewitalizacji zostanie ustalony z ich uwzględnieniem, dzięki czemu, oprócz innych interesariuszy procesu rewitalizacji, będą oni mieć także wpływ na sposób wdrażania, monitorowanie i ocenę prowadzonej interwencji.

W tym celu w zasadach dotyczących składu komitetu zostaną uwzględnieni przedstawiciele podmiotów wymienionych m.in. w art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej,

Włączenie społeczne wyżej wymienionych partnerów w proces rewitalizacji gminy Zakrzówek spełnia wymogi ustawy wdrożeniowej, sprawiając że GPR można uznać za Inny Instrument Terytorialny zgodnie z regulacjami ustawy wdrożeniowej i Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027.

11. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. UE L 197 z 21.7.2001), Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2022r. poz. 1029) oraz Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2022r. poz. 916) ustawa ta dodatkowo uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.

W celu identyfikacji potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji oraz oceny ich natężenia, a także określenia, czy w programie w należyty sposób został uwzględniony interes środowiska przyrodniczego i kulturowego rozpatruje się wpływ realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na poszczególne komponenty środowiska:

- 1) różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny,
- 2) ludzi,
- 3) wodę,
- 4) powietrze i środowisko akustyczne,
- 5) powierzchnię ziemi,
- 6) krajobraz i zabytki,
- 7) klimat, zasoby naturalne

W przypadku powierzchni ziemi, klimatu i zasobów naturalnych, stwierdzono neutralny wpływ realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, natomiast na wszystkie pozostałe komponenty środowiska realizacja projektów będzie miała wpływ pozytywny.

W przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych niekorzystne oddziaływanie może nastąpić jedynie w fazie ich wykonywania i może być związane bezpośrednio z uciążliwościami powstającymi w trakcie prowadzonego procesu budowlanego. Wówczas oddziaływania mają charakter odwracalny, chwilowy oraz występują w relatywnie krótkim czasie (krótkoterminowo).

Oddziaływanie na środowisko poszczególnych zadań ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji, może spowodować nakładanie się działań w przypadku ich równoczesnej realizacji. Dlatego też, harmonogram realizacji zadań jest tak skonstruowany, aby z jednej strony uwzględnić technologię robót, a z drugiej ograniczyć kumulację uciążliwych oddziaływań.

W przypadku zadań związanych z budową lub modernizacją uzbrojenia podziemnego o podejmowanych w tym zakresie pracach będą informowani wszyscy zarządcy sieci, tak by w jednym czasie uporządkować całość zidentyfikowanych spraw na danym terenie.

Minimalizacja oddziaływań inwestycji na środowisko, to różnego rodzaju działania, które mają wpłynąć na zmniejszenie uciążliwości przedsięwzięcia na otoczenie, zarówno w fazie realizacji jak i eksploatacji.

Są to m.in. następujące działania:

- ✓ w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy,
- ✓ stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- ✓ właściwe kierowanie pracami,
- ✓ dotrzymywanie terminów wykonywania prac budowlanych,
- ✓ nadzór nad skutecznością i jakością realizacji,
- ✓ stosowanie wysokiej klasy rozwiązań technicznych,
- ✓ ograniczanie i oszczędzanie podczas budowy surowców takich jak woda, piasek i energia,
- ✓ maskowanie elementów dyszharmonijnych dla krajobrazu.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter lokalny, zatem oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie również miało zasięg lokalny. Natomiast realizacja Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Mówiąc o znacząco negatywnym oddziaływaniu na środowisko trzeba zaznaczyć, że będzie miało ono charakter tymczasowy i ograniczy się do realizacji planowanych inwestycji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji. W perspektywie długoterminowej działania, które będą realizowane, korzystnie wpłyną nie tylko na znacząca poprawę warunków korzystania ze środowiska naturalnego, ale też na komfort życia mieszkańców Gminy Zakrzówek.

Środki zapobiegawcze negatywnemu oddziaływaniu na środowisko to przede wszystkim rozwiązania, jakie zostały zaproponowane w przedmiotowym dokumencie. Są to przede wszystkim: wybór odpowiedniej lokalizacji, wybór właściwych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych.

Wójt Gminy Zakrzówek wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od obowiązku przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu „Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030”.

Zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa oraz ocenach oddziaływania na środowisko – zwaną dalej ustawą OOŚ, organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2, może, po uzgodnieniu z właściwymi organami, w tym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli stwierdzi, że realizacja postanowień takiego dokumentu albo jego zmiany nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Na terenie gminy Zakrzówek, objętej analizowanym programem, nie występują obszary Natura 2000. Najbliżej położonym obszarem jest PLH060078 Polichna, którego funkcjonowanie reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 sierpnia 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Polichna PLH060078 (Dz.U.2018.1908 z dnia 2018.10.04) oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Polichna PLH060078 (Dz.U. Lubel.2014.2329 z dnia 2014.07.03). Granica obszaru przebiega w odległości ok 6,5 km od granic gminy Zakrzówek. Analiza przedstawionej dokumentacji oraz przewidywany sposób realizacji zadań programu nie wykazuje możliwości wystąpienia negatywnego oddziaływania na przedmioty i cele ochrony wyznaczone dla tego obszaru, a także nie wpłynie negatywnie na realizację wskazanych zadań ochronnych.

Mając powyższe na uwadze analizowany projekt dokumentu „Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030” spełnia warunek wymieniony w art. 48 pkt 2 Ustawy OOŚ.

Obszar gminy Zakrzówek znajduje się w przeważającej części na obszarze JCWPd: GW200089 i w nie wielkiej części (zachodnie granice) na terenie JCWPd 88 GW200088. Ocena stanu dla obydwu JCWPd przedstawia się następująco: stan chemiczny dobry, stan ilościowy dobry, stan ogólny dobry. Celem środowiskowym dla analizowanej JCWPd jest utrzymanie dobrego stanu chemicznego, ilościowego i ogólnego. Nie przewiduje się negatywnego wpływu na stan analizowanych JCWP i JCWPd oraz na zwiększenie ryzyka nie osiągnięcia celów środowiskowych.

W ramach realizacji zadań nie przewiduje się oddziaływania transgranicznego. Najbliższa granica państwa przebiega w odległości ok 107 km w kierunku wschodnim.

Realizacja zadań zaplanowanych w Programie nie przewiduje powstawania oddziaływań skumulowanych mogących wywoływać negatywne oddziaływanie na środowisko.

Działania zaplanowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji nie naruszają przepisów dotyczących form ochrony przyrody, o których mowa w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nie

spowodują pogorszenia stanu środowiska, zasobów przyrody i ich funkcji ekologicznych, w szczególności nie będą generować znaczącego negatywnego oddziaływania na cele ochrony obszarów chronionych, siedliska przyrodnicze, chronione gatunki roślin, zwierząt lub grzybów, lub ich siedliska. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie, po uwzględnieniu uwarunkowań określonych w art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, stwierdził, że realizacja zadań zaplanowanych w projekcie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030 nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym obszary Natura 2000. Tym samym postanowił uzgodnić odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu „Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023-2030”.

12. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

12.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na dzień przyjęcia uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023 – 2030 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

12.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

12.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Zakrzówek na lata 2023 – 2030, nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Zakrzówek.

12.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Zakrzówek na lata 2023 – 2030, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Z racji przyjęcia przez rząd ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw wymagane jest uzgodnienie z planem ogólnym i modelem funkcjonalno-przestrzennym strategii rozwoju.

Reforma systemu planowania przestrzennego powoduje usunięcie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jako podstawowego dokumentu określającego politykę przestrzenną gmin. Maksymalny horyzont czasowy obowiązywania studium to aktualnie koniec 2025 roku.

Następnie zgodnie z nowymi przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym polityka przestrzenna będzie realizowana poprzez strategię rozwoju miasta oraz plan ogólny.

Znowelizowane przepisy wskazują na konieczność uwzględnienia w planie ogólnym uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, w szczególności wytyczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji. Zatem opracowany w przyszłości plan ogólny powinien być zgodny z GPR w tym zakresie. Jednocześnie w przypadku aktualizacji strategii rozwoju miasta powinna ona zawierać ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, w zakresie zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji.

Tym samym w przypadku aktualizacji lub opracowywania nowej strategii należy uwzględnić zapisy wskazane GPR, w celu zachowania wzajemnej spójności powiązanych dokumentów.

Nowe dokumenty powinny uwzględniać następujące rozstrzygnięcia przyjęte w GPR na lata 2024- 2034:

- poprawnie wskazywać granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- zapewniać spójność dokumentów z celami i kierunkami rewitalizacji wyrażonymi w GPR,
- zapewniać spójność pomiędzy wskazanymi obszarami i zapisami zawartymi w strategii rozwoju miasta i planie ogólnym,
- zapewniać zgodność ustaleń w zakresie przeznaczenia terenu oraz parametrów i wskaźników zabudowy w stosunku do planowanych przedsięwzięć na obszarze rewitalizacji.

13. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Mapa 5 Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Zakrzówek

Spis tabel:

Tabela 1 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji	17
Tabela 2 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego.....	20
Tabela 3 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru/sołectwa w roku 2021 [%].....	23
Tabela 4 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru/sołectwa w 2021 r. [%].....	23
Tabela 5 Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym obszaru/sołectwa w roku 2021 [%].....	24
Tabela 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców obszaru/sołectwa.....	24
Tabela 7 Przystępczość na 100 mieszkańców	25
Tabela 8 Niebieskie karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	25
Tabela 9 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców w roku 2021	26
Tabela 10 Kwota uzyskana na fundusz sołeczki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2020	27
Tabela 11 Uczestnictwo w życiu politycznym [Frekwencja wyborcza wybory do Rady Gminy Zakrzówek 2018].....	27
Tabela 12 Wartości wskaźników dla sfery społecznej	28
Tabela 13 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej	29
Tabela 14 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty	30
Tabela 15 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej	31
Tabela 16 Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	33
Tabela 17 Istniejąca infrastruktura ochrony środowiska (kanalizacja).....	33
Tabela 18 Dostępność do usług kultury i usług społecznych na 100 mieszkańców (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe).....	34
Tabela 19 Poziom jakość przestrzeni (w tym przestrzeni publicznej).....	34
Tabela 20 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	35
Tabela 21 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	35
Tabela 22 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty	36
Tabela 23 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	37
Tabela 24 Ocena skomunikowania Gminy Zakrzówek	38
Tabela 25 Przestrzenie publiczne oraz stan ich zagospodarowania w ocenie UG Zakrzówek.....	38
Tabela 26 Stopień wyposażenia gminy w infrastrukturę sportu i rekreacji.....	40
Tabela 27 Czynniki techniczne – w szczególności udział powierzchni terenów zdegradowanych w ogólnej powierzchni sołectwa, stopień funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w dostępie do sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej.....	41
Tabela 28 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową	41
Tabela 29 Delimitacja Obszaru Rewitalizacji Gminy Zakrzówek	46
Tabela 30 Zakres obszaru rewitalizacji.....	47
Tabela 31 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji	58
Tabela 32 Pogłębiona diagnoza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji.	59
Tabela 33. Zdefiniowane potrzeby obszaru rewitalizacji w Gminie Zakrzówek	60
Tabela 34 Powiązania potencjałów rozwojowych w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowej	64

Tabela 35 Źródła finansowania GPR.....	100
Tabela 36 Matryca komplementarności (komplementarność przedsięwzięć z celami i kierunkami działań GPR).....	101
Tabela 37 Ramy finansowe	102
Tabela 38 Harmonogram wdrażania GPR	103
Tabela 39 Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów GPR	106
Tabela 40 Ocena i system monitorowania stanu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	108
Tabela 41 Wykaz interesariuszy zaangażowanych w proces przygotowania i realizacji GPR	116

Spis map:

Mapa 1 Podział gminy na obszary porównawcze	18
Mapa 2 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Zakrzówek	32
Mapa 3 Mapa zagrożenia powodziowego obszaru rewitalizacji o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%	66
Mapa 4 Mapa zagrożenia powodziowego obszaru rewitalizacji o prawdopodobieństwie wystąpienia 10%.....	66
Mapa 5 Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji Zakrzówek.....	132

Spis rysunków:

Rysunek 1 Negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno –funkcjonalne oraz techniczne w Gminie Zakrzówek.....	43
---	----